

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
223. (1289.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,2974 ▲
1 amerikai dollár	3,1570 ▲
100 magyar forint	1,5537 ▼

Aktuális

2

Terrorista toplista: első Szomália

Szomália megelőzte Irakot, az európai országok sorában pedig Görögország ugrott az élre azon a listán, amelyet a terrorcselekmények kockázata alapján állított össze a világ országairól a Maplecroft brit kockázatelemző tanácsadó cég.

Kultúra

8

Rekordok a műtárgypiacon

„Az utóbbi két évben, azaz a gazdasági válság óta megerősödött a művészeti piac, a műtárgyakban egyre többen látnak jó befektetési lehetőséget” – magyarázta az ÚMSZ-nek a műtárgypiaci változások okait Székely Sebestyén György, a kolozsvári Quadro Galéria vezetője.

Média

9

Magyar filmek Háromszéken

Hat magyar játékfilmet és mintegy 20 rövidfilmet nézhet meg a háromszéki közönség a ma kezdődő 4. Kortárs Magyar Filmnapokon. „A filmnapokkal szeretnénk segíteni visszatérni a széles vásznú világba azoknak, akiket elcsábított a televízió” – hangsúlyozzák a szervezők.

Vezércikk

3

Álmokkal kereskedők

Elhallatszott a Székelyföldre is, és el az erdélyi szörványig, ahol a magyar embereknek pillanatnyi, bár csalóka vigasz ez a mindennapok nehézségei ellen. A királyfis mesékről és futball-legendákról ábrándozva pedig az emberek hajlamosak azt hibáztatni, attól eltávolodni, aki álomvilág helyett a keserű valóságról beszél nekik.

Salamon Márton László

Fagyponton a turizmus

Az árleszállítások ellenére is lanyha az érdeklődés a téli szezon kínálata iránt

Az erdélyi panziósok gazdag programkínálattal, többek között lovasszános sétával várják a vendégeket a téli szezonban

Fotó: archiv

Tizenöt éve nem volt ilyen lanyha az érdeklődés novemberben a téli turisztikai kínálat iránt – panaszkodtak az Új Magyar Szónak a székelyföldi panziósok. Daragus Attila, az Országos Faluturisztikai Egyesület (ANTEC) alelnöke lapunknak megerősítette: a közalkalmazotti bérek lefaragása jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a gazdag programkínálat – disznóvágás, lovas szános séta – ellenére sem kelendőek a vendégszobák. Szerinte a panziósok már csak a szilveszteri bevételekben reménykedhetnek. **6. oldal** ▶

Csiki-„ciuc”-iznak Szeredában

„Civil” kezdeményezésre népszavazás útján magyarosítanák Csikszereda hivatalos nevét Miercurea-Ciucból: Csikszeredára. A javaslat mögött a Székely Gárda alapítói állnak. Az ügyben a parlamenté a végző szó, ennek ellenére a város polgármestere, Ráduly Róbert lát esélyt az indítvány elfogadására. Hargita megye magyar politikuskai nem ennyire bizakodóak. Antal István képviselő úgy véli, csak a figyelemfelkeltést szolgálja a javaslat.

7. oldal ▶

A kezdeményezés szerint románul is Csikszeredának kell nevezni a települést

Hajthatatlan a koalíció

▶ Folytatódik felelősségvállalási eljárás a tanügyi törvény elfogadásáért – erősítették meg korábbi elhatározásukat tegnapi ülésükön a koalíciós pártok vezetői, akik arról is döntöttek: az Alkotmánybírósághoz fordulnak, mert az ellenzék akadályoztatja az eljárás folytatását. **3. oldal** ▶

Mai mellékletünk:ÚMSZ *kisebbségben***ÚMSZ előfizetési akció 2011****Egyet fizet, kettőt kap!**

Fizessen elő az Új Magyar Szóra, és ajándékozza meg szeretett, barátait, ismerősöket egy ingyenes ÚMSZ-előfizetéssel!

Részletek Szolgáltatás oldalunkon

HIRDETÉS

Röviden

Csíkszeredában nagy az érdeklődés

Napról napra növekszik azoknak a romániai magyaroknak a száma, akik a magyar állampolgárság megszerzése érdekében időpontot kérnek okmányaik benyújtására a Magyar Köztársaság Csíkszeredai Főkonzulátusán – közölte tegnap Balogh György konzul, a képviselőlet ügyvivője. A budapesti külügyminisztérium döntése értelmében a jelenlegi három mellé hamarosan további két ügyfélfogadó ablakhoz lehet előjegyzésbe venni jelentkezőket, vagyis egyszerre több ügyfél adhatja majd be dokumentumait.

Ellenkeznek a boszniai szerbek

Semmilyen áron, még az európai uniós tagság fejében sem vagyunk hajlandók lemondani a boszniai Szerb Köztársaság autonómiájáról – jelentette ki tegnap Banja Lukában Milorad Dodik, az entitás múlt hónap-

ban megválasztott új elnöke (képünkön). A nyugati országok régóta követelik a boszniai államszervezet átalakítását, a föderatív állam központosítását. Az elképzelést a leghangosabban a boszniai szerbek ellenzik.

Szerbiában keresik Mladicot

A hágai Nemzetközi Törvényszék ügyészei abból indulnak ki, hogy Ratko Mladic Szerbiában bujkál – mondta a volt Jugoszlávia területén elkövetett háborús bűntettek ügyében eljáró ENSZ-szerv főügyésze tegnap Belgrádban. Serge Brammertz szerint nyilvánvaló, hogy Mladic nem egyedül bujkál ilyen hosszú ideje, a nyomozást éppen ezért a támogatóira összpontosul.

Berlin dacol Washingtonnal

Az egy éve hatalmon lévő keresztény-liberális koalíció eredményeit domborította ki tegnap a Német Kereszténydemokrata Unió (CDU) országos kongresszusát megnyitó beszédében a pártelnök, egyúttal viszaautasítva a Washingtonból érkező gazdasági előírásokat. Angela Merkel Amerikának címezve szavait kijelentette: Berlin nem hagyja, hogy bárki is a kiváló minőségű és keresett német exportcikk kivételének korlátozására szólítsa fel.

Amerika készül a kivonulásra

Akciótervet dolgozott ki az Egyesült Államok csapatainak 2014-ig történő kivonására Afganisztánból. A menetrend szerint a washingtoni kormány iraki mintára az elkövetkező másfél-két évben kivonul bizonyos területekről, de ezt még a NATO-val is egyeztetnie kell – tudósított tegnap egybehangzóan a *The New York Times* és a *The Washington Post*.

Újabb kényszerleszállás a Quantasnál

Nem hagy alább a Quantas ausztrál légitársaság pechszeriája: hétfőn újabb gépének kellett kényszerleszállást végrehajtania. A Boeing 747-es Sydneyből repült Buenos Airesbe, amikor egy fedélzeti műszer felmondta a szolgálatot. Két héten belül ez volt a Quantas harmadik meghibásodása.

Lőszertelenítenek Oroszországban

Az orosz védelmi minisztérium úgy döntött, hogy 31 város környékéről elviszi a lőszerraktárakat – közölte tegnap Dmitrij Bulgakov vezérrezredes, védelmiminiszterhelyettes.

Süllyed a görög és az ír gazdaság

ÚMSZ-összeállítás

A részeredményekből ítélve a népszerűtlen gazdasági megszorító intézkedések ellenére Görögországban a kormányzó szocialisták nyerték meg a helyhatósági választás második fordulóját, és ennek fényében a miniszterelnök a reformok folytatását ígerte.

Leggyengébb láncszem

Az eredmények közzététele után Jeórjiosz Papandreu miniszterelnök tévébeszédben fogadkozott, hogy kormánya folytatja a reformpolitikát, s mindent latba vet, hogy véghezvigye a „nagy változásokat”, amelyek révén Görögország „lélegzethoz jut és talpra áll”. Az euróövezet leggyengébb láncszemeként Görögország a Nemzetközi Valutaalap, az Európai Unió és az Európai Központi Bank 110 milliárd eurós hitelkerete révén menekült meg tavasszal a pénzügyi összeomlástól, de súlyos árat kell fizetnie érte. A kormány további népszerűtlen gazdasági intézkedésekre kényszerül. Görögországban a korábbi becsléseknél jóval nagyobb, a hazai össztermék (GDP) 15,4 százaléka volt az államháztartási deficit tavaly – közölte hétfőn az Eurostat. A 2009. évi költségvetést összeállító athéni kormány eredetileg az az számolt, hogy a deficit a 3 százalékos uniós határérték alatt marad.

Dublin tagad

Ír kormánytagok határozottan cáfolják, hogy Dublin pénzügyi segítségnyújtásról tárgyal Brüsszellel, bár egyesek nem zárják ki, hogy erre sor kerülhet. Dermot Ahern igazságügyi és

Írországból szeretettel. Dublinban cáfolják a gazdasági csódról szóló híreket

Batt O'Keefe foglalkoztatási, kereskedelmi és vállalkozási miniszter is úgy nyilatkozott az RTE ír televízióknak, hogy nem zajlanak tárgyalások Dublin és Brüsszel között Írország pénzügyi megsegítéséről. Miközben Ahern nem zárta ki, hogy Írország külső segítségért folyamodhat az adósságválság rendezése érdekében, Batt O'Keefe azt mondta: a kormány bizonyos abban, hogy egyedül meg tudja oldani a gazdasági problémákat.

Írországból a GDP-hez mért államháztartási hiány az euróövezetben példa nélküli méretet, 32 százalékot érhet el az idén, főként a válságban megrendült bankrendszer veszteségei miatt. A *The Irish Times*ban az egyik legnevesebb ír közgazdász elemző a minap arról írt, hogy hiábavaló minden erőfeszítés az államháztartás rendbetételére, mert a bankrendszer veszteségpótlásának költségei „úgyis elszüllyesztik” az ír gazdaságot. ◀

Róma és Párizs: kormányválság előtt és után

Hírösszefoglaló

Lemondtak megbízatásukról tegnap az olasz kormány Fini-párti tagjai. Először Adolfo Urso ipari miniszterhelyettes jelezte távozási szándékát, nem sokkal később követte őt Andrea Ronchi, az európai uniós ügyek minisztere, majd két államtitkár, Antonio Bonfiglio és Roberto Menia. Gianfranco Fini alsóházi elnök, az olasz kormányfő, Silvio Berlusconi egykori szövetségese pénteken helyezte kilátásba, hogy mind a négy híve kilép a kormányból, ha Berlusconi hét-főg nem mond le. A Berlusconi-kabinet ettől ugyan még nem lesz működésképtelen, de tovább súlyosbítják a kormányválságot, ami az elkövetkező hónapokban előrehozott parlamenti választásokhoz is vezethet.

Nicolas Sarkozy francia államfő vasárnap este kinevezte az új kormány tagjait, miután reggel ismét Francois Fillon bízta meg a miniszterelnöki tisztség betöltésével. Az új kormány az előző kabinethez képest valamivel kisebb és jobboldalibb színezetű. A kabinet második legfontosabb, államminiszteri rangot kapott tagja lett Alain Juppé korábbi kormányfő, Bordeaux jelenlegi polgármestere, aki a védelmi tárca vezetője. Az eddigi igazságügyi miniszter, Michele Alliot-Marie, a külügyminisztérium élére került, miután a szocialista Bernard Kouchner távozott a kormányból. A francia diplomáciát először vezeti nő. A *Libération* című napilap tegnapi számában megjelent felmérés szerint a reformpárti Fillon jelenleg a legnépszerűbb jobboldali politikus Franciaországban, míg az államfő 31 százalékos tetszési mutatóval a hatodik a sorban. Elemzők szerint a miniszterelnök és az államfő viszonya mostantól várhatóan a korábbiaknál kiegyenlítettebb lesz, és Fillon tevékenysége jobban előtérbe fog kerülni. ◀

Terrorista toplista: első Szomália

Gy. Z.

Szomália megelőzte Irakot, az európai országok sorában pedig Görögország ugrott az élre azon a listán, amelyet a terrorcselekmények kockázata alapján állított össze a világ országairól a Maplecroft brit kockázatelemző tanácsadó cég. A honlap tegnap délutánra már olyan forgalmat bonyolított le, hogy hosszú időre teljesen össze is omlott. A listán összesen 196 ország kockázati elemzése szerepel, a szempontokat a terrorcselekmények számának, valamint gyakoriságának és intenzitásának figyelembevételével állították össze.

A „különösen kockázatos” besorolású tizenhat ország rangsorában a már említett Szomáliát Pakisztán, majd pedig Irak követi. A további sorrend az első tíz helyen: Afganisztán, a megszállt palesztin területek, Kolumbia, Thaiföld, Fülöp-szigetek, Jemen és Oroszország.

A Maplecroft által kidolgozott

terrorizmuskockázati mutató (TRI) a 2009 júniusa és 2010 júniusa közötti időszak adatait vette figyelembe, a terrorista cselekedetek frekvenciája és a merényletek intenzitása alapján, amely magában foglalja az áldozatok számát támadásonként, valamint a tömeges tragédiák előfordulásának esélyeit.

Szomáliában az említett időszakban 556 terrorista merényletet követtek el, összesen 1437 ál-

dozat életét követelve. A népességet figyelembe véve ez a legmagasabb szám, jócskán megelőzve Irakot és Pakisztánt, mind a cselekmények, mind pedig a halottak szempontjából. A felelősök sorában a leggyakrabban a szomáliai Shaháb iszlamista szervezet neve fordul elő; elsősorban öngyilkos merényletek fűződnek hozzá. Legnagyobb nemzetközi cselekedetüket 2010 júliusában az ugandai fővárosban, Kampalá-

ban követték el: összesen 74 ember ölt meg.

A terrorizmus veszélye növekvőben van Oroszországban, Görögországban és Jemenben is, csökken viszont Indiában és Algériában. A listán Görögország lépett a legnagyobb: az 57. helyről felkerült a 24.-re, s ezzel az európai országok közül a terrorizmustól leginkább fenyegetett országgá vált a baloldali csoportok erőszakcselekményei miatt. ◀

Tájépek – robbantás után. Az európai „rangelső” Görögország harminchárom helyet lépett előre

Hajthatatlan a koalíció

Folytatják a tanügyi törvény felelősségvállalási procedúráját

M. Á. Zs.

► A koalíciós alakulatok tegnap reggeli tanácskozásán a Demokrata-Liberális Párt és az RMDSZ vezetői eldöntötték, hogy a Boc-kabinet folytatja a tanügyi törvénytervezet felelősségvállalási folyamatát. „A parlament elfogadta a procedúra beindítását, majd a bizalmatlansági indítvány benyújtását is. Folytatni kell a felelősségvállalást, ismertetni kell az indítvány szövegét, és szavazni is kell róla” – mondta Kelemen Hunor, az RMDSZ tisztségéből ideiglenesen felfüggesztett ügyvezető elnöke, hangsúlyozva, hogy a tanácskozás minden résztvevője egyetértett a döntéssel.

Emil Boc kormánya is a talárosokhoz fordult

Kissé bonyolítja a helyzetet, hogy ugyancsak tegnap a kormány – amint tegnapi lapszámban jeleztük – a taláros testülethez fordult azzal a kéréssel, hogy javasoljon megoldást a végrehajtó és a törvényhozás között kialakult intézményközi konfliktus feloldására. A kabinet álláspontja szerint ezt a nézeteltérést az eredményezte, hogy a parlament nem engedélyezte a felelősségvállalás nyomán benyújtott bi-

A tanügyi törvény után a kabinet az egységes bértörvényért is felelősséget vállalna a parlamentben

zalmatlansági indítvány ismertetését és vitáját. Emil Boc kormányfő hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság döntése önmagában nem eredményezheti a felelősségvállalási folyamat leállítását, ugyanis a testület döntése nem írta elő a felelősségvállalási procedúra visszavonását, emlékeztetett a miniszterelnök. Mint ismeretes, a kormány október vé-

gen felelősséget vállalt az oktatási törvényért a parlamentben. Mircea Geoană, a szenátus szociáldemokrata (PSD) elnöke az Alkotmánybírósághoz fordult, a testület pedig alaptörvénybe ütközőnek találta a felelősségvállalást. Az alkotmánybírósági döntés múlt pénteken közzétett indoklását a koalíció és az ellenzék eltérően értelmezi; míg a szociáldemok-

raták és liberálisok szerint a döntés egyértelműen leállítja a felelősségvállalást, a kormánypártok szerint folytatható a procedúra.

Geoană, „az útonálló”

A Szociáldemokrata Párt vezetősége felhatalmazta Mircea Geoană szenátusi elnököt, hogy ne írja alá az oktatási törvény tervezetét, mielőtt azt elküldenék államfői kihirdetésre, ha a kormány ragaszkodik a felelősségvállaláshoz, és átviszi a jogszabályt a parlamenten – jelentette be tegnap Liviu Dragnea, a baloldali alakulat főtitkára. Hozzátette: az Alkotmánybíróság világosan megállapította, hogy alkotmányellenes a felelősségvállalás az oktatási törvény kapcsán. ◀

A bértörvényt is felelősségvállalással fogadtatná el a Boc-kabinet

Már a tegnap délelőtti koalíciós ülésen is felmerült, hogy a kormány az egységes bértörvényt is felelősségvállalással vinné át a törvényhozáson. A végső simításokat a kormánypártok a tegnap késő délutáni és ma délelőtti tanácskozáson végzik el, úgy hogy közben egyeztetnek a szakszervezetekkel és szakértőkkel is a jogszabály kényesebb cikkelyeit. Kelemen Hunor szerint ha a kormány nem vá-

lasztja a felelősségvállalás útját, akkor kevés esély van arra, hogy a közalkalmazottak bérezésére vonatkozó jogszabályt a költségvetési törvény előtt elfogadják. Korábban Emil Boc jelezte, a jövő évi költségvetést csak azt követően lehet véglegesíteni, hogy a bértörvényt elfogadják, ugyanis a büdzsé legjelentősebb tételét épp a közalkalmazotti szféra fizetése jelenti.

Fülöp Béla lesz az RMDSZ hátszegi képviselőjelöltje

ÚMSZ

► Leadta jelentkezését a gátszegi választási körzetben tartott időközi parlamenti választásra Fülöp Béla, a petrozsényi RMDSZ-szervezet ügyvezető elnöke. A Hunyad megyei településen Ioan Timiș demokrata-liberális képviselő hirtelen elhunyt miatt vált gazdátlan a képviselői mandátum. Hét eleji sajtótájékoztatóján Fülöp Béla elmondta, ha megnyeri a képviselői mandátumot, legfontosabb célkitűzése Hátszeg fejlesztési stratégiájának kidolgozása lesz, amely jól illeszkedik a megyei fejlesztési elképzelésekhez. Az RMDSZ képviselőjelöltje szerint rövid időn belül megoldásokat kell találni a térség szociális problémáira, ki kell aknázni a régióban levő gazdasági és turisztikai lehetőségeket. Fülöp Béla kifejtette, a pusztakaláni volt kohászati kombinát ökológizálását sem lehet halasztani, a településen ipari park kialakítását javasolja, amely a szakképzett munkaerőnek teremtene kereseti lehetőséget. Hátszeg térségében egyébként az állattenyésztésnek is nagy jövője lehetne – mutatott rá a képviselőjelölt. Fülöp Béla

Fülöp Béla

Fotó: archív

2008-tól tölti be a petrozsényi RMDSZ-szervezet ügyvezető elnöki tisztségét, a Hunyad Megyei Képviselők Tanácsának elnöke. 2008-ban is ő volt az RMDSZ jelöltje a parlamenti választáson, a hátszegi 3-as számú egyéni választókerületben. 1984-ben érettségizett, jogot és pszichológiát végzett. A petrozsényi Kőszénbánya Vállalat (CNH) jogtanácsosa, ugyanakkor a Hunyad Megyei Jogtanácsosok Kollégiumának elnöke. Negyvennégy éves, nős, egy gyermek édesapja. ◀

Békét kötött az ellenzék?

Hírösszefoglaló

► Bár Crin Antonescu liberális pártelnök az összes parlamenti párt képviselőit meghívta a tegnap koradélutáni tanácskozásra, végül csak a szociáldemokrata és konzervatív „ellenzéki sorstársak” jelentek meg.

Sokáig úgy tűnt, hogy a megbeszélésre az RMDSZ is elmegy, de a reggeli koalíciós tanácskozás után Kelemen Hunor telefonon visszamondta szövetség részvételét. „Nem látjuk értelmét annak, hogy részt vegyünk a PNL által kezdeményezett megbeszélésen, ugyanis az elmúlt hetekben Crin Antonescu a magyarsággal és az RMDSZ-szel kapcsolatosan – az oktatási törvényt, ezen belül a történelem és a földrajz magyarul történő tanítását illetően – olyan kijelentéseket tett, aminek következtében fölöslegessé vált az egyeztetés” – fogalmazott Kelemen. Az RMDSZ döntéséhez Antonescu kommentárt fűzött: „mindenki számára egyértelmű, hogy a szövetség a PD-L nyomására, fenyegetésére mondta vissza a találkozózt”.

Ilyen körülmények között az ellenzéki pártok arra használták a tanácskozást, hogy az utóbbi időben közöttük egyre jobban elmérgesedő viszont tisztázzák. A szo-

ciáldemokraták ultimátumban szólították fel Antonescut, hogy hagyjon fel a PSD-ellenes nyilatkozatokkal, ellenkező esetben felfüggesztik az ellenzéki együttműködést. Liviu Dragnea szociáldemokrata főtitkár ugyanakkor arra kérte a PNL vezetőit, hogy tisztázzák kapcsolatukat a PD-L-vel, ugyanis az utóbbi időben egyre több liberális politikus fogalmazott meg „szerelmes üzeneteket” a kormánypárt felé. A PNL-elnök válaszában leszögezte, az ellenzéki alakulatok közös célért dolgoznak, és az együttműködés felbontása egy pillanatig se merült fel liberális oldalon. Hozzátette: véleménye szerint az ellenzéki pártok és a kormányzati alakulatok között „továbbra is mély szakadék tátong”.

A nézeteltérések tisztázása után a felek megegyeztek abban, hogy 2011-es költségvetési törvényhez közösen kidolgozott módosító indítványokat nyújtanak be. „Felhívánk a miniszterelnök figyelmét arra, hogy immár egy hónappal túllépte a költségvetés-tervezet benyújtásának törvény által előírt határidejét” – fejtette ki Dragnea. Antonescu ehhez még annyit tett hozzá, hogy az egységes bértörvényért való esetleges felelősségvállalás esetén a PSD és PNL újabb bizalmatlanságot nyújtana be. ◀

Álmokkal kereskedők

Salamon Márton László

Miközben az RMDSZ elkeseredetten vívja a maga harcait Bukarestben, az elmúlt húsz év talán legnehezebb és legkevésbé hálás kormányzási feladatát látva el egy olyan partner oldalán, amelyben nem tud megbízni,

és így egyetlen percre sem lankadhat az ébersége – nos, eközben Erdély politikai csatárait az RMDSZ szép lassan átengedi másoknak.

Atengedi azoknak, akiknek vállát nem nyomja semmiféle felelősség súlya, akik minden idejüket és energiájukat arra fektetik, hogy birtokukba vegyék a bukaresti fronttal elfoglalt magyar érdekvédelmi szervezet hátszögét, hogy az RMDSZ hathatós segítségével megszerzett brüsszeli legitimitást és az azzal járó anyagi eszközöket „politikai jegyverkezésre” fordítsák.

Miközben tehát Bukarestben a kormányzó RMDSZ birkózik az ellenzékkel, az Alkotmánybírósággal, a parlamenttel, de saját koalíciós társával és saját belső kritikusával is – otthon, Erdélyben, nagy a vidámság. No, nem az erdélyi magyar emberek mindennapjaira gondolunk, hiszen őket is ugyanúgy, vagy sokszor még súlyosabban érinti a gazdasági válság, a megszorító intézkedések, jövedelmeik lefaragása, a munkanélküliség, az alapcikkék rohamos drágulása, mint a többségi lakosságot. Nem.

Hanem arra gondolunk, hogy mindeközben Nyárúdszeredában – sippal-dobbal-árpádsávval-magyarárdával – Csaba királyfi-szobrot avattak a helyi templomkertben a magyar polgári pártosok, a Magyar Országgyűlés fideszes elnökének jelenlétében. (Apropó, számon tartja még valaki, hogy ezekből a falusi-kisvárosi templomkertekben felavatott-elrejtett kő-szabakirályfikból és -wassalbertekből hány van jelenleg „lettáron”?)

És arra is gondolunk, hogy Nagyváradon az egykori nagyváradi futballcsapat jubileumi ünnepségét családi vállalkozásban szervezte meg a volt püspök, jelenlegi európai parlamenti képviselő Tőkés László és (a politikai befolyásolásból) sportot űző fia, még a nyárúdszeredainál is sokkal nagyobb csinnadrattával. Akkorával, hogy hetedhét orszáig, de legalábbis Nagyváradtól Budapestig és Felcsútig biztosan elhallatszott.

De elhallatszott a Székelyföldre is, és el az erdélyi szörványig, ahol a magyar embereknek pillanatnyi, bár csalóka vigasz ez a mindennapok nehézségei ellen. A királyfi mesékről és futball-legendákról ábrándozva pedig az emberek hajlamosak azt hibáztatni, attól eltávolodni, aki álomvilág helyett a keserű valóságról beszél nekik – inflációról, megszorításokról, leépítésekről.

Figyeljünk oda erre, figyeljünk oda rájuk.

Román lapszemle

Nincs semmilyen pozitív hatása annak az anyagnak, amelyet Mihai Botez iasi-i onkológus rákellenes gyógyszerként forgalmaz. (Curentul) ► A krónikus horkolás komoly agykárosodást okozhat – derül ki amerikai tudósok vizsgálódásaiból. Szerintük a rendszeres horkolás nyomán csökken a szürkeállomány és ezzel a szellemi teljesítőképesség is. (Curentul) ► Az idei év első kilenc hónapjában negyven százalékkal estek vissza a közvetlen külföldi befektetések, amelyek összege alig haladta meg a kétmilliárd eurót. (Curierul național) ► Romániában és Bulgáriában a legdrágábbak a kölcsönök az Európai Unió viszonylatában. A megállapítás a promóciós hitelek esetében is érvényes. (Evenimentul zilei) ► 2012-től kezdve mindössze húsz perc alatt lehet majd észak-dél irányban átutazni a fővároson. Ezt a most épülő 12,5 kilométer hosszúságú sugárút teszi lehetővé, amely 37,5 méteres alagúton halad át a parlament épületének is helyt adó domb alatt. (Gândul)

Világbanki intő Romániának

Rendkívül éles bírálatokat fogalmaz meg Romániával szemben a Világbank legutóbbi jelentése.

B. T.

A Világbank nem a nyilvánosságának, csupán saját vezetőségének valamint az illetékes romániai hatóságoknak szánta legfrissebb jelentését, amelyben az ország pénzügyi helyzetét, továbbá a pénzügyi tevékenységet végző intézmények, köztük a pénzügyi tárca és az adóhivatal munkáját elemzi.

Hiteltelen költségvetés

A világbanki szakértők mindenekelőtt az ország jelenlegi állami költségvetését vizsgálták meg. Megállapításuknak megfelelően, a dokumentum teljesen hiteltelen, ami ellehetleníti a pénzügyi fegyelmet. Egyben kizárja az áttekinthetőséget és a kiszámíthatóságot, így az adórendszer és a költségvetés egyensúlya természetesen felborult. A költségvetés irre-

ális, jelentősen túlbecsült bevételekre alapul, csupán azért, hogy ily módon igazolja a túlzott kiadásokat. A költségvetési kiegészítéseket rendszerint külön törvények útján hozzák meg, elfogadásuknál nem fordítanak kellő figyelmet azok kihatásaira. Mindennek nyomán a most érvényben lévő költségvetés számottevően különbözik eredetileg elfogadott változatától.

A Világbank szerint a megoldást az jelentené, ha a pénzügyi tárca jogot kapna arra, hogy egyoldalúan módosítsa a különböző minisztériumok költségvetéseit, amennyiben azok túllépik a megengedhető értékszintet. Az állami költségvetést érintő törvényeknek a jövőben tartalmazniuk kellene a pénzügyi tárca által összeállított hatástanulmányt is. A minisztériumoknak a jövőben reális érvekkel kellene

alátámasztaniuk terveiket, elképzeléseiket, és javaslatot kellene tenniük megvalósításuk saját forrásokból történő társfinanszírozására.

Lehivatlan pénzalapok

A Világbank figyelmét az a tény sem kerülte el, hogy Románia évek óta képtelen kielégítő módon lehívni a európai pénzalapokat. Ilyen tekintetben az ország az uniós viszonylatában az utolsó helyen áll. Tavaly év végén a rendelkezésre álló projektek 38 százalékára sikerült szerződnie, ami hat százalékos lehívási rátát jelent. Ráadásul az elmúlt évben Románia a leszerződött projektek alig 19 százalékánál tett eleget kifizetési kötelezettségeinek.

A nemzetközi szakértők ilyen tekintetben mindenekelőtt a közlekedési tárcát marasztalták el, amely a legkevésbé tett az uniós pénzalapok felhasználásáért. Egyben szükségesnek tartották a bürokrácia jelentős csökkentését a projektek jóváhagyási

folyamatánál és gyakorlatba ültetésénél – a közlekedési tárca itt is a negatív példák között szerepelt.

Természetesen Romániában az adórendszer is számos kívánnivalót hagy maga után. Számottevő módon javítani kell az adóhivatal munkáját, elsősorban az adóbegyűjtés esetében. A Világbank úgy véli, a területi pénzügyi igazgatóságok túlságosan nagy száma miatt rendkívül költségessé válik az adóbegyűjtés, a veszteségeket mindenekelőtt a különféle rutinfolyamatok okozzák. A testület ugyanakkor azt is megállapítja, hogy Romániában túlzottan nagyok az adóterhek – az adók számát a világbankiak 113-ra teszik –, emellett a túlbujánzó bürokrácia következtében megengedhetetlenül sok időt vesz igénybe az adók és illetékek befizetése. Az adózás egyszerűségének tekintetében az ország a 149. helyen áll egy 183 államot átfogó listán.

A Világbank elégedetlen a pénzügyi gárda tevékenységével is: bár a testület évente

nagyszámú ellenőrzést végez – ezek száma eléri a néhány ezret –, az ellenőrzések nyomán azonban kevés adócsalót érnek tetten és még kevesebbet állítanak az igazságszolgáltatás elé. A romániai pénzügyi tárcának jelenleg több alkalmazottja van, mint a hasonló minisztériumnak Németországban vagy Franciaországban, ezért személyzetét legalább 200-300 fővel kellene csökkenteni – állapítják meg az intézmény szakértői, akik szerint ez esetben a leghatékonyabb megoldást a jól kidolgozott informatikai rendszer bevezetése jelentené, melynek nyomán a területi szervezetek szerepét internetes, call-center szolgálatok vennék át.

Bővülő pénzügyminisztériumi hatáskörök?

A jelentés a továbbiakban megállapítja azt is, hogy a pénzügyminisztérium csupán korlátozott mértékben ellenőrizheti az állami tőkével működő vállalkozásokat,

így nem tudni, hogy ezek a cégek milyen stratégiát követve állították össze költségvetésüket. A veszteséggel dolgozó állami vállalatok felboríthatják a költségvetési egyensúlyt, hiszen ezek a cégek máris komoly adósságokat halmoztak fel mind az állammal, mind pedig a magán beszállítókkal szemben.

A Világbank szerint arra lenne szükség, hogy legalábbis közepes időtávon, a pénzügyi tárca közvetlen szerepet vállaljon az állami mozgálokalapok ügykezelésében, elsősorban az állami vállalatok megszervezésében és adósságainak nyomon követésében. E célból akár különálló kormánytestületet is létre lehetne hozni, amely kimondottan az állami társaságok tevékenységének az ellenőrzésével, hatékony irányításával foglalkozna, időnként pedig jelentésben számolna be a tapasztaltakról. Ez az egység lehetne akár a pénzügyminisztérium egyik igazgatósága, vagy pedig a tárcavezető alárendeltségében működő ügynökség. ◀

Hárommillió iszlám zarándok Mekkában

Megkezdődött a háddzs, a muzulmánok mekkai zarándoklata. A nagykorú iszlámhívőknek kötelező életükben legalább egyszer felkeresni a szent várost.

Gy. Z.

Az engedélyezettnél és a vártól is több, csaknem hárommillió iszlám hívő gyűlt össze tegnap reggelre a szaúd-arábiai Arafát-hegy lábánál, hogy a magaslat megmászásával megkezdje az éves nagy zarándoklat, a háddzs egyik kiemelkedő eseményét.

Figyelnek a biztonságra

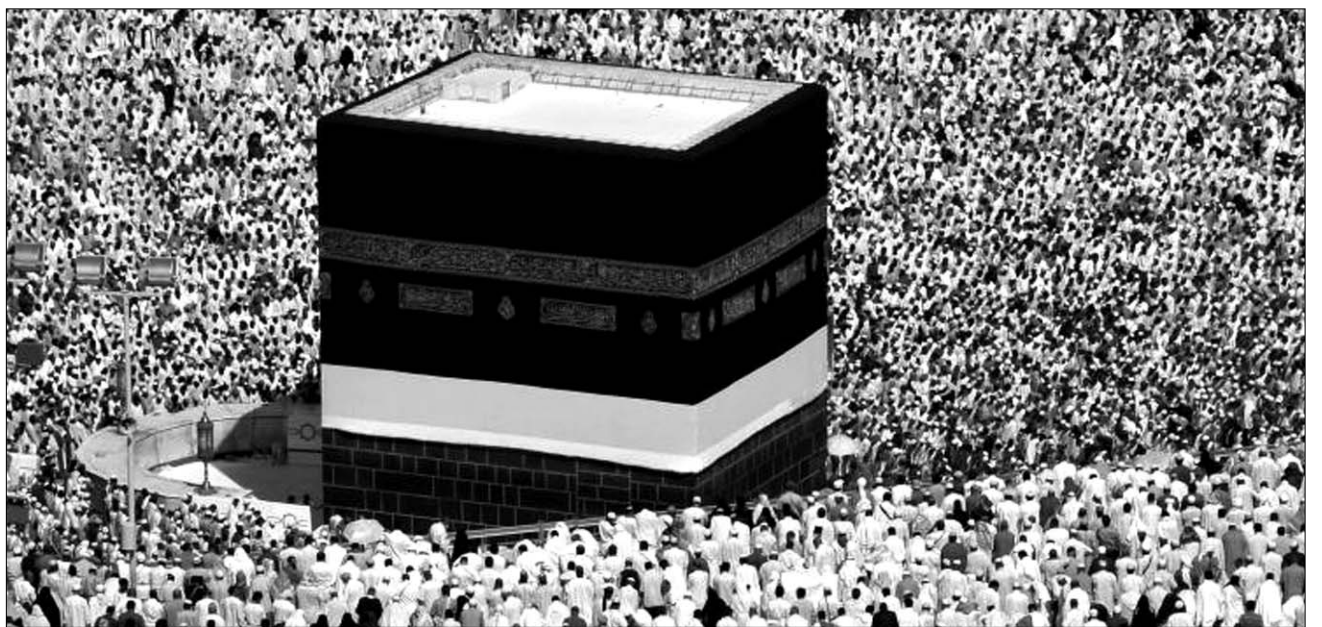
Az Arafát-hegy megmászása a minden egészséges muzulmán számára kötelező mekkai zarándoklat egyik kulcsfontosságú eleme. Az iszlám alapítója, Mohamed próféta ugyanis itt mondta el utolsó prédikációját. A muzulmánok úgy tartják, hogy ezen a napon kinyílik a mennyek kapuja, és Allah meghallgatja az imákat, megbocsátja a bűnöket. A zarándoklat középpontjában a Kába-kő áll.

A Mekkában és környékén bevetésben lévő rendőrök száma meghaladja a százezretet. „Nem szeretnénk a biztonsági erők alkalmazását szokássá változtatni. Azt azonban nem tudjuk elfogadni, ha a zarándokok biztonságát veszély fenyegeti. Az elmúlt esztendőknben elejét tudtuk venni az erőszakos cselekményeknek, és az éberségünk az idén sem hagy alább” – nyilatkozta

Najef bin Abdul Aziz al-Szaúd belügyminisztere, aki egyúttal a király nagybátyja is. A legutóbbi tíz év során ugyanis előfordultak tűzszedések, tűzvész pusztított több alkalommal, és volt egy bombatámadás is. A legnagyobb veszélyt azonban a tömegpánik jelentheti. Ha minden ilyen esetet számba veszünk, húsz esztendő alatt kétezernél is több zarándokot tapostak halálra.

Kínai földalatti

A – legális – zarándokok számát pontosan meg kívánják állapítani, ezért Szaúd-Arábia megszabott, de évről évre növekvő mennyiségben ad ki vízumot. A „jogosultság” megállapítására 2001-ben külön szervezet jött létre. A hatóságok felkérésére a Német Technikai Együttműködés Társaságának geográfusa, Fred Ernst megvizsgálta a lehetőségeket, és létrehozott egy földrajzi információs rendszert: „A fő gond az, hogy három különböző földrészről hárommillió ember gyűljön össze. Olyanok, akik teljesen különböző társadalmi és politikai, ki kell mondani: vallási környezetből érkeznek, és tizennégy napot töltenek szoros közelségben egymással” – mondja a szakember. A zarándokok megjelenésére ezért olyan rendszert kellett kidolgozni, amelyet mindegyikük egyformán

Mekka, szent kő, milliós tömeg – kezdetét vette a háddzs

megért, még akkor is, ha sem olvasni, sem írni nem tud. A zarándoklat ugyanis több egyéni útvonalból áll, amelyeket mindenkinek meg kell találnia. Márpedig a két legutóbbi hely húsz kilométerre fekszik egymástól.

Az idén már földalatti vasút is segíti (vagy éppen nehezíti) a közlekedést. A mekkai metró – amelyet kínaiak építettek – mintegy tizennyolc kilométeres szakasza a szent helyeket, Mínát, az Arafátot és Muszdalífát köti össze. A hívők szállítása egyébként is nagy terhet ró a hatóságokra. Az idén először indították el az úgynevezett Szent helyek vonatát, egy újonnan épült vasútvonalat; a beruházás vezetője, Fahd Abu Tarbous az októberi avatáskor büszkén jelentette ki: „Négy esztendője dolgozunk a megvalósításán. Szaúdiak tervezték, és szaúdiak fogják üzemeltetni is.” A gyorsvasút óránként

hetvenezer zarándokot visz Mekkába az Arafát-hegyhez és Mínába. Ezzel a módszerrel kívánják csökkenteni a háddzs egyes állomásai között a kisbuszok végeláthatatlan forgalmi dugóját.

Veszített lelkiségéből

Bár a szent városba csak „igazhitűek” zarándokolhatnak el, azt azért a kívülről is tudhatja, hogy a valamikori Mekka már nem létezik: a város jócskán átalakult, s a zarándoklat modern nagyüzemmé változott át. A szokások is egyre inkább veszítenek eredeti formájukból, s inkább szimbolikus cselekedetké alakultak. Különösen kényes az a pillanat, amikor a zarándokok kavicsal dobálják meg a jelképes ördögöt. A helyszínen eredetileg álló oszlopok helyett falat húztak, s előtte három szinten

betonhidak mutatják az utat, ezzel csökkentve a bal esetveszélyt. Szami al-Angavi mekkai építész, a Háddzs-tanulmányok Intézetének alapítója azonban a lelkiségre is panaszkodik: „Mindazt elutasítom, ami manapság Mekkában és Medinában történik. Az ott épülteknek semmi közük a történelemhez, sem a városok karakteréhez, sem pedig a háddzshoz. Ezek a beruházások végül mind a szent zarándoklat mechanizálásához vezetnek, távol esnek az eredeti szellemiségtől, attól, amit Mohamed és Ábrahám próféta ránk hagyományozott.”

Aki a mai Mekka látképére tekint, építődaruk erdejét pillantja meg. A hatalmas fekete Kába-kő a részben még a szent mecset minaretjeit is elnyomó luxusszállodák panorámájában olyan, mint egy apró Lego-kocka.

Nyár óta a világ legmagasabb tornya mutatja az időt, amelynek kerekét aligha lehet visszafordítani.

Áldozati állatok

Mekka Mohamed szülővárosa. Az évente megtartott háddzs az iszlám vallás öt oszlopához tartozik. Fontos mozzanat az áldozati ünnep, a legnagyobb iszlám ünnepnap, amelyet a világon mindenhol megülnek, ekkor levágnak egy állatot – kecskét vagy birkát –, esznek belőle, a nagyját pedig a szegényeknek adományozzák. A zarándokok a Mínavölgyből ezt követően visszatérnek Mekkába, ahol hétszer megkerülik a Kába-követ (egy fekete meteorit-sziklát), és ugyancsak hétszer megteszik az utat a Szafa- és a Marva-domb között. A háddzs a hazatéréssel zárul. ◀

Lap-top

A nap címe. A D. A. Szövetség újraelakulása idő kérdése. Több lap.

Magyarzat. Az állítás a demokrata-liberálisok egyik meghatározó emberétől, Sulfina Barbutól származik, aki hozzáteszi: a dolog kis akadály, hogy „egyelőre Crin kissé zavaros és túl ideges”. Éretten szemlélve a dolgokat, valóban az az érzésünk, hogy ha Călin Popescu-Tariceanu lenne a PNL elnöke (mint ahogyan volt kormányfő korában), akkor a liberálisok rég újra összeálltak volna a demokratákkal. Nem állítjuk sem azt, hogy ez jó lett volna, sem azt, hogy rossz lett volna, csak azt állítjuk, hogy – Băsescu miatt – izgalmas és mozgalmas lett volna. Így azonban a Crin Antonescu köré tömörülő pártbeli nehéz fiúk hallani sem akarnak a közeledésről, amíg a másik táborban ott van B & B.

Másképp látja. A Puterea ismerteti Cristian Diaconescu reagálását is a fenti felvetésre: a párttűtök parlamenti csoportjának (UNPR, mintha) tiszteletbeli elnöke, sokak szerint Románia következő államfője szerint a PD-L-PNL koalíció felmelegítésének nincs realitása. CD érve érdekes (ezért is idézzük): a jelenlegi kormánykoalíció megnyugtató többséggel rendelkezik, jó munkát végez!

A fény őrzője. Az *Evenimentul zilei* interjú közöl Cristian Preda demokrata-liberális európai parlamenti képviselővel. A kiváló politológus, miután a párt szárnyain emelkedett magasba (ugródeszka volt az államelnöki tanácsosság is), jó ideje megvárni igyekszik a PD-L sárosabb részétől. Az *Evs* első oldalára címként kiemelt napóleoni megállapítása: „Én vagyok a párt alapja. A PD-L csúcán elottották a villanyt.” Jé, hát ettől olyan sötét?

A nap állírája. A kormány folytatja a felelősségvállalást a tanügyi törvényért, továbbá a jövőben minden egyes törvényért; a parlament folytatja a tanügyi törvény – és minden ezután benyújtott és be nem nyújtott jogszabály-tervezet – vitáját; az Alkotmánybíróság ezután minden megkeresés után kimondja az illetékességébe tartozó és nem tartozó tételekről, hogy alkotmányosak és alkotmányellenesek. Mi pedig tovább csodálkozunk.

Minden napra egy mondat

„Az univerzumnak nincsenek kedvencei.”
Andrew Matthews

Optimizmus

Horváth István

Ma már kivel?

Ott volt kezük ügyében a legpompásabb nyelv, de ők nem ismerték a parasztot. (...) Lett tehát a magyar nyelvből egy álmagyar nyelv, szintelen, alkalmazkodó, csigerszerű, más nyelvekből fordított s csak néha komikusan magyarkodó nyelv. (...) Majdnem bünt követek el, de politizálok, mert a magyar nyelv tragédiája egyenesen ugyanaz, mint a magyar demokráciáé. Tetszett volna demokratikus államreformokkal fölszámolni a színre, fórumra a jól beszélő magyar parasztot, ma lenne tüneményes, szép, dús magyar nyelv. Sem a némettől, sem a franciától, sem a nemzetiségi szomszédságoktól megrontott és kiváltságos, úri magyarság igaz nyelvet nem csinálhatott. Megpróbáltuk, kurucék kezdték, Balassáké, Csokonai s jómagam is iparkodtam régi szavakat rálopni Erdélyből és Károlyi Gáspár magyartalan és mégis magyar bibliájából az újonnan jött fogalmakra. Van annyi szavunk, mint Shakespeare-nek, a nyelvünknek pedig (...) nem kellett volna megcsúfolódnia. Most már késő, én tudom, hogy öt szót is milyen bajos komplikált lelkű, kultúrás magyarok sajátjává tenni. Mint a legendák alvó daliái alusznak a legigazabb, legszebb magyar szavak. Trattner és Károlyi egy 1839-es füzeté és egy gyönyörű magyar szógyűjtemény juttatta mindezt az eszünkbe, de első tervbeli gondunkat, hogy mintaképpen leírjunk ide száz-kétszáz gyönyörű s külön magyar szót, elhessegettük. Furcsa és szophoklészi érzéseink voltak: az eldobott magyar nyelvet közös akarattal talán föltámaszthatnók, de ha föltámad máma, kikkel beszélhetnénk vele?

Ady Endre: *Van-e magyar nyelv?*, *Nyugat* 1910. november 16.

SZELLEMIKÉZÉS

A fekete mágia kifehéritése

Ha nem tartanék attól, hogy feneketlen zsebű kormányunk megadóztat, akkor megjósolnám: nem lesz semmi a jósóket, varázslókat, vajakosokat és egyéb kuruzslókat adókötelessé tevő törvényből. De azért úgy elgondolom, mi lehet annak a törvényalkotónak a fejében, aki elképzeli mondjuk Omida mamát, amint lepedőnyi adóbevallást tölt ki. Meg szolgáltatásai végeztével a pénztárgéphez siet, beüti a tételeket – egy jóslat, két személyre fekete mágia, négy átok, plusz varázslat szemmelverés ellen, aszongya, összesen 1462 lej 65 bani, van apróm, vissza tudok adni –, majd átnyújtja a számlát. Szóval, aligha hiszem, hogy a törvénnyel sikerülhet útját állni a javasasszonyi adócsalásnak, vagy stílusosabban fogalmazva: kifehériteni a fekete mágiát.

Pedig a szenátus hallgatólagosan elfogadott egy törvényt, amely a szabad foglalkozások jegyzékébe iktatja a jós, az okkult szolgáltató, a bűbajos és a varázslattevő szakmát, gyakorlását pedig engedélyhez köti.

Lehet, hogy bennem van a hiba, de mondom, én nem látom magam előtt Omida mamát számlaírás közben (nagy kérdés az is, tud-e írni), és arra is képtelen vagyok rájönni, milyen alapon adnák ki a kuruzslói szakmai engedélyt. Megvárják, ameddig a húsz évre szóló jóslat beteljesedik? Vagy a jelölt kap egy órát rá, hogy a bíráló bizottság előtt királyfivá csókolja a varangyot? Netán, mondjuk, csuklásra kell bírnia a zsűri valamelyik tagját? És kik lennének a zsűritagok – akadémikusok, esetleg „konkurens” jövőkutatók?

Szenátor uramék szerint a törvény megvédi a hiszékenyeket a csalóktól. Ha a jóslat nem válik be, vagy a drága pénzért megátkozott személy továbbra is él és virul, akkor a károsult ügyfél a bírósághoz fordulhat. Hú, az lesz aztán a móka, ha a jelenleg közel másfélmillió ügycsomóban eltemetkezett bírácoknak ezentúl a beteljesületlen jóvendölésekkel, visszahullott átkokkal, veszendőbe ment szemmelverésekkel is bibelődniük kell. És hogyan ítélik majd a vajakosságban hívó, babonás bírót? Meri-e majd elmarasztalni a kuruzslót, aki egyszer ugyan tévedhetett, de akinek éppen szakmai hitelesítése a garancia arra, hogy átka bizony foghat is...

Persze, a 21. század hajnalán az sem semmi, hogy a jósó szobájának (opparodon, hitelesítés után már feltehetően irodájának) falán ott díszeljen majd az állami igazolvány. De az is még egy mi-

sét, hogy a törvényt a fő kormánypártiak, a demokrata-liberálisok kezdeményezték; gondolom, mintegy beismerte, hogy a válság pokláinak legmélyebb bugyraiba elmerült Románián a kormány már aligha, legfeljebb a csodatevők segíthetnek.

Bogdán Tibor

E-Gutenberg?

Akik a múlt hét végén felkeresték a marosvásárhelyi nemzetközi könyvvásárt, már a belépéskor nem várt akadályokkal kellett megküzdeniük. A meghökkenítő formákba rakott betonvasak, az ide-oda szétdobált csövek azt sugallták, mintha valamiféle Calder-utánzatú modern térszobrászat köszöntötte volna a könyvek világát, noha erről szó sem volt. Már régóta javítják, javítgatják a színház előtti teret, és ez jó ideig kérdéssé tette magának a vásárnak a megrendezését is. Kár lett volna azonban, ha nem tartják meg, hiszen a statisztikák azt igazolják, a tizenhatodik Maros menti könyves eseményen szombat estig huszonhárom könyvkiadó és húsz könyvkereskedő több mint nyolcezer címből álló kínálatát lehetett megtekinteni, azaz akár vásárlás nélkül is, órák hosszat bolyongani a könyvek birodalmában. De azért tegyem mindjárt hozzá: nem akármilyen szívszorongással, mert jól érződött itt is, mint sokfelé a világon, hogy a Gutenberg-galaxis fényeit egyre jobban tompítja-oltog

Székedi Ferenc

gatja az elektronika,

az internet, és bizony kérdéses, hogy a papír meddig tud ellenállni a képernyőknek, a számítógépeknek, a különböző könyvformátumú, de mindenekelőtt az elektronikus olvasásra felkínált eszközöknek. Sokan nézték-nézegették a vásárt, de a fiatalok, az egyetemisták, sőt bizony a középkor- vagy idősebb korúak társalgásából is egyre inkább olyan beszédfoszlányokat lehetett kihallani, miszerint nem érdemes sem ezt a lexikont, sem azt a szótárt, kertészeti netán szakács- vagy éppen útikönyvet megvásárolni, hiszen a világhálón bármikor fellelhető, elolvashatók, megnézhetőek, ráadásul ilyen meg amolyan torrent-oldalakról letölthetőek, akkor meg minek fizetni.

A vásár egyébként alighanem az idén bizonyította a legjobban, hogy a könyvpiac a maga hagyományos vagy megújított eszközeivel próbálja védeni önmagát, új meg új témákkal, meghökkenítő válogatásokkal, cédé- és dévédé kíséreléssel, bármiből színes és látványos könyvet előállító ötletekkel jelentkezett, de a nagy kérdés, hogy mindez

meddig lesz elég. Talán abban lehet bízni, hogy a tankönyvek, egyetemi jegyzetek mellett végső soron mégiscsak a szépirodalom marad az, amely megmenti a könyvet, amely blogok, csevegések, számítógépen összefűzött tallózások és minden más ellenére nem válik meg a hagyományos papírhordozótól, és hiába jönnek az ilyen vagy amolyan márkájú, a legújabbban már nem csupán a szürke szék árnyalatát, hanem a színes oldalakat is felkínáló e-book-ok, az elődöket mégsem szorítják ki teljesen.

Hiszen a magyar- vagy a világirodalom klasszikusait szerencsére még mindig hagyományos könyv formátumban ajánlják az iskolásoknak, munkáikat még mindig ugyanígy szeretik kézbe venni a nosztalgikus felnőttek, és évről-évre kopognak az irodalom ajtaján a költők és írók újabb nemzedékei, akiknek első, igazi jelentkezése mégiscsak a szép könyv marad. Tehát most már derűlátónak vagy borúlátónak kell lenni a XVI. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár után, ahol nem csupán a hazai, nem csupán a magyar, ha-

nem a világ nagy kiadóinak a neveivel is találkozni lehetett? Én azt hiszem, hogy egyik véglet sem az igazi, hanem a kulcszó – az alkalmazkodás. Ezt tették egyébként a könyvkereskedők is, akik rendszerint a látogatók kezébe csúsztattak egy-egy névjegyet a saját honlapcímmel: tessék majd a neten is megkeresni minket, tessék majd online is rendelni, mert úgy előnyösebb. Azaz – amint a fiatalok mondani szokták – más világ van, és meg kell tanulni együtt élni vele, ha nem akarjuk, hogy faképnél hagyjon bennünket, és úgy maradjunk, mint az a néhány rozsdásodó betonvas-kupac a marosvásárhelyi színházterren. Még néhány esztendővel ezelőtt, kellő életbölcseccsel, olyasmiről morfondíroztunk, hogy a számítógép sohasem szorítja ki a könyvet, mert nem lehet ágyba bújni vele. Nos, az e-bookok-kal már lehet, sőt akár szundikálni is, hiszen a könnyen kézben tartható szerkezet, ha nem olvassuk, képernyős oldalait összecsupkja és kikapcsolja magát, a világstatisztikák szerint pedig bizonyos országokban már többet adtak el belőlük, mint a könyvekből. Tudom, mifelénk nem várjuk ezt a napot. De jó felkészülni rá.

Tessék majd a neten is megkeresni minket, tessék majd online is rendelni, mert úgy előnyösebb.

Röviden

Kevés kincstárjegyet értékesített Románia

Románia a tervezettnél kevesebb 6 hónapos kincstárjegyet értékesített tegnap, de az előző árveréshez képest alacsonyabb hozammal. A pénzügyminisztérium egymilliárd lej értékben kínált eladásra kincstárjegyeket, legfeljebb 7 százalékos éves átlaghozammal. Ehelyett 791,45 millió lej értékű adósságpapír talált gazdára hétfőn. A hozam azonban három hónapon belül először 7 százalék alá csökkent, 6,96 százalék lett.

Déli Áramlat: orosz-bolgár megállapodás

Az orosz miniszterelnök szófiai villámvizitjének keretében Oroszország és Bulgária megállapodást írt alá a Déli Áramlat nevű gázvezeték projektársaságának létrehozásáról. Ez a társaság hajtja végre a szükséges intézkedéseket a technikai-gazdasági számítások elvégzése során a beruházásról szóló döntés elfogadásáig. Ha a beruházás mellett döntenek, tulajdonosként e vegyesvállalat építi meg és működteti a gázvezeték bulgáriai szakaszát. Bulgária és Oroszország még 2007 júniusában állapodott meg abban, hogy Bulgária is csatlakozik a Déli Áramlathoz.

Fagyponton a téli turizmus

Kovács Zsolt,
Baloga-Tamás Erika

A lanyha érdeklődés miatt kénytelen volt tegnapról meghosszabbítani a december elsején kezdődő téli szezon előtti turistacsalogató árleszállítási akcióját a Turisztikai Ügynökségek Országos Egyesülete (ANAT). Így még két hétig húsz százalékkal olcsóbban jutnak szállodai szálláshoz a hegyvidéki üdülőkből azok, akik most foglalnak szobát az ANAT-programjára bejelentkezett hotelek egyikében. Eszerint Căciulatan, kétszintes szállodában egy kétszemélyes szoba ára 80 lej éjszakánként, Bușteniből ezért a szálláslehetőségét 78 lejt, Moneasán csak 44 lejt kell fizetni. Árleszállítás van előfoglalásnál Brassópojánán is: egy négycsillagos szállodai szoba ára 30 eurónál (130 lejnél) kezdődik. Az ANAT programjára összesen 50 hotel jelentkezett. Az egyesület vezetői a lanyha érdeklődést azzal magyarázzák, hogy először hirdették a téli szezon előtt előfoglalásos árleszállítást a turisztikai ügynökségek, így még nem ismertek az ajánlatok a potenciális vendégek körében.

Téli panziós kínálat: a városiaknak egzotikum a disznóvágás „Nézhetik az ablakot”

Ezzel szemben Daragus Attila, az Országos Faluturisztikai Egyesület (ANTREC) alelnöke szerint az idei téli szezonban is a válság az oka annak, hogy nem kelendők a turisztikai ajánlatok. „A panziók sincsenek jobb helyzetben. Gyenge nyári szezont zártak és a téli remények sem kecsegtetőek” – mondta az ÚMSZ-nek Daragus. Tájékoztatása szerint tavaly télen 120 lej volt az átlagára a két-

személyes szobáknak a vidéki panziókban, a jelenlegi árak 20-25 százalékkal alacsonyabbak, mégsem kelnek el a szállások. „Aki megpróbálja tartani a tavalyi árakat, az nézheti az ablakot. Ezért van az, hogy ahol nagy a kínálat, például a Prahova völgyében már 60 lejért lehet kapni szobákat” – mondta az ANTREC alelnöke. Daragus úgy véli, az idei téli turisztikai szezonban a közalkalmazottak bérének 25 százalékos lefaragása jelentősen csökkenti a vendég-

látóipar bevételeit. „Korábban december ötödikétől, mikulástól szilveszterig egymást érték a cégbulik a panziókban. Ez ma már nincs. Emellett az idén sem adnak decemberben prémiumokat” – magyarázta.

Daragus szerint az egyetlen reményt a vendéglátóiparnak a szilveszteri mulatságok jelentik. „A karácsony és újév közötti időszakra már nagy az érdeklődés. Adataink szerint a panziók 50 százalékát már lefoglalták erre a periódusra, ami november közepén nem egy rossz arány” – mondta a turisztika szakember. Tájékoztatása szerint a szilveszteri ajánlatok a tavalyi szinten – az egyéjszakás mulatság átlagában 250 lej – maradnak, ám tekintettel az inflációra ez árleszállítást jelent. Háromszék legnépszerűbb fürdőhelyiségében, Bálványoson például szinte minden szálláshelyet lefoglaltak szilveszterre. Itt a turistáknak a szállás és étkeztetés mellett disznóvágást, lovasszánózást is szerveznek.

Rossz előrejelzések

A lapunk által kért panziósok megerősítették: nem sok reményt fűznek a

téli szezonhoz. „Tizenöt éve nem volt ilyen gyenge előrejelzésünk – fogalmazott Mózses István, a székelyudvarhelyi Romantika panzió és étterem tulajdonosa. – Érdeklődő volt, de foglalásunk még egyetlen egy sincs, pedig a tavalyi árakhoz képest 10 százalékkal olcsóbbak az idei kínálatunk. Míg tavaly egy öt napos teljes ellátású csomag, melyben szánóztatás, lovaglás, állatnézés is szerepelt 225 euróba került, idén ugyanez, megtoldva egy wellness-délutánnal 195 euró” – tájékoztatta lapunknak a tulajdonos, aki az üdülési kedv lankadását a bizonytalan gazdasági helyzettel magyarázza.

Hajdú Noémi, a Turisztikai Programok Fejlesztéséért Egyesület programfelelőse sem látja kecsegtetőnek az előrejelzéseket. Mint mondta, nap mint nap panaszkodó vendégfogadók találkozik. „Sokuknak még egyetlen foglalása sincs az év hátralevő részére, pedig 10-20 százalékkal vettek vissza áraikból. Nem értem, hogy miért esett ennyire vissza Székelyföld népszerűsége az idelátogatók körében, hisz az ajánlatokat nézve ez a régió sokkal olcsóbb a többihez képest” – mondta a programfelelős. ◀

HIRDETÉS

önök
KÉRTÉK

A Magyar Televízió és az Erdélyi Magyar Televízió közös karácsonyi műsora.

Várjuk a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó, illő dalokból, operaáriákból, operett részletekből, nótákból, költeményekből, színpadi jelenetekből álló kívánságaikat!

Küldje szeretteihez szóló jókívánságait november 20-ig, az onok_kertek@erdely.tv e-mail címre, a 0733-697.888 sms számra, vagy a 540345 Marosvásárhely, Predeal utca 12. postacímre.

Csiki-„ciuc”-iznak Csíkszeredában

Székely gárdás kezdeményezésre népszavazáson döntenének a megyeszékhely hivatalos nevééről

Baloga Tamás Erika

„Nem szól ez semmiről, csak a magamutogatásról” – nyilatkozta Antal István Hargita megyei parlamenti képviselő, amikor arról kérdeztük: mit szól ahhoz, hogy Csíkszeredában ezen a héten aláírásgyűjtés kezdődött a város hivatalos nevének megváltoztatásáért. A kezdeményezők – Csibi Barna és Csiszér Lóránt – helyi népszavazás kiírását indítványozták azért, hogy a megyeszékhely a jövőben ne Miercurea Ciuc-ként, hanem magyar néven, Csíkszeredaként szerepeljen a hivatalos okiratokban. A két kezdeményező politikailag is elkötelezett: a Székely Gárda Egyesület alapító tagjai. Antal István ezért úgy gondolja, ez az akció sem szolgál más, mint a figyelemfelkeltést.

„A városnak Trianon előtt is Csíkszereda volt a hivatalos közigazgatási neve, tehát miért ne lehetne ismét ugyanaz?” – kérdezett vissza Csibi Barna, amikor arról faggattuk, miért tartja fontosnak az indítványát. A Székely Gárda alapítója abban bíz, ha a lakosok öt százalékát sikerül megszólítani, és összegyűl 1865 aláírás, az önkormányzat kiírja a népszavazást. Csibi elismerte: eddig csupán ötvenen támogatták a kezde-

Csikiak a városháza előtt. Az önkormányzat szerint sikeres lehet a népszavazás

Fotó: Horváth István

ményezést, de hozzátette, nincs rögzített határidő, tehát addig gyűjtik az aláírásokat, amíg elég nem lesz a népszavazás kiírásához.

Ráduly borítékolja a sikert

A referendumról a városi önkormányzati testületnek kell határoznia. Ráduly Róbert Kálmán polgármester úgy véli: sikeres lesz az aláírás-gyűjtési akció, és várhatóan a helyi tanács is a népszavazás kiírása mellett

dönt majd. Ennek ellenére az előjáró nem bíz a gyors döntésben, szerinte hosszú időnek kell eltelnie, amíg urnához hívják a csíkszeredaiakat.

Csibi Barna azt üzenté

„Nem hallottam még erről a kezdeményezésről, de nem is igazán értem, hiszen a város neve mindenhol ki van írva magyarul is. Az lenne a cél, hogy magyarul használják a románok is?” – kérdezett vissza értetlenked-

ve Kémenes Lajos helyi nyugdíjas, amikor Csibi Barna javaslatáról kérdeztük. „Ez a föld magyar volt, s magyar lesz. Ezt már régóta mondogatják, ha így haladunk, akkor még a végén meg is valósul a jóslás” – reagált Kovács Regina, helyi lakos, aki jó ötletnek tartja a névváltoztatást.

A sikeres népszavazás esetén is a parlament kezében van a döntés. Arra a kérdésre, negatív határozat esetén mi a következő lépés, a Székely Gárda egye-

Háromszék: szabadnap lesz március 15-e

A Kovászna megyei tanács Székelyföldön elsőként munkaszüneti napot ad 2011-től alkalmazottainak március 15-én – tájékoztatta lapunkat Tamás Sándor. A háromszéki testület elnöke elmondta, a pihenőnapot úgy biztosítják, hogy azt az önkormányzati alkalmazottakat tömörítő szakszervezettel aláírt kollektív munkaszerződésbe foglalták. Ennek megfelelően két szabadnappal bővült az államilag szavatolt munkaszüneti napok száma. (Kovács Zsolt)

sület alapítója kijelentette: „a nép akaratának semmi bevétele komoly következményekkel jár”.

Ha a település neve ezen túl hivatalosan is Csíkszereda lesz, a névváltoztatás megannyi adminisztrációs teendő ró a város lakóira: minden személyes okmányt ki kell majd cserélni. Csibi szerint azonban „ennyit megér” a magyar helységnevé előtérbe kerülése.

Komfortromán

A térség parlamenti képviselőinek megoszlik a véleménye arról, mennyire átgondolt és kivitelezhető az indítvány. „Nem látom a törvényes hátterét ennek, így sem pró, sem kontra nem akarok mondani semmit. Mindenképpen megnézzük, melyek a jogi feltételek és következmények” – válaszolta lapunk kérdésére Korodi Attila képviselő. An-

tal István viszont úgy vélte, a helyi önkormányzatoknak inkább a saját portájuk előtt kellene sepregetniük. „Még mindig valamennyi tanácsi határozatot románul terjesztenek elő, holott a magyar nyelv használatát a jogszabályok lehetővé teszik. Kényelmesebb románul ügyintézní, ezért nem lép a helyi magyar politika” – háborgott a képviselő, aki szerint inkább az ilyen jellegű valós problémákra kellene összpontosítani, mintsem felesleges ügyekre pazarolni a közvélemény figyelmét. „Csíkszereda neve és a megyei magyar helységnevek használatban vannak, megjelennek okiratokon, helységnevtáblákon. Akkor mi is itt a baj? Tulajdonképpen mit szeretnénk elérni?” – tette fel a kérdést a képviselő, aki hangsúlyozta: a kezdeményezés inkább szolgál politikai célokat, mint valós közösségi igényt. ◀

Maratoni kórházfelújítás

Kovács Zsolt

▶ A sepsiszentgyörgyi kórház vezetősége ma veszi át az építőtől az intézmény felújított és megerősített C épületszárnyát, melynek munkálatai öt évig húzódtak. Török Zsuzsanna kórházigazgató sajtótájékoztatóon jelentette be, hogy a kivitelező cég befejezte a 2005 óta zajló munkálatokat, és kedden átadja a C épületszárnyat, amelybe így hamarosan visszaköltöztetik a szülészeti, nőgyógyászati, gyermekgyógyászati, sebészeti, ortopédiát és a műtöket. A kórházigaz-

gató szerint a földrengésveszélyes épületszárny megerősítése és korszerűsítése 7 millió lejbe került, de ekkor készült el a befejezés az, hogy a szaktárcától nem érkezett elég támogatás. Az ideai felújításnak az adott lendületet, hogy a Cseke Attila vezette Egészségügyi Minisztérium ötmillió lejt utalt ki a célra. Török Zsuzsanna szerint a munkálatok befejezése jelentősen növeli az egészségügyi alkalmazottak és a betegek komfortérzetét, nem kell többé építőtelepen dolgozni és gyógyulni, megszűnik a folyamatos zaj is. ◀

Cseke Attila miniszter és Deme Judit egészségügyi igazgató

Maffia Kolozsváron is

Sipos M. Zoltán

▶ A hétfőgőn gyilkosságba torkolló Piatra Neamț-i maffia-leszámolás után most Kolozsváron indult eljárás egy helyi bűnszövetkezet ellen, gazdasági visszaélések és gyilkosságra való felbujtás miatt tíz embert helyeztek előzetes letartóztatásba. Piatra Neamțon egy ember meghalt, egy súlyosan megsebesült, amikor az egyik helyi bűnbanda tagjai lecsaptak a rivális banda tagjaira. Az ügyben vizsgálatot folytat a belügyminisztérium is, Dan-Valentin Fátuloiu államtitkár arra figyelmeztetett: a hasonló ügyek miatt újra kell gondolni a szervezett bűnözés elleni rendőrségi eljárások törvényes hátterét.

Fiktív üzlet, valós bűn

Kolozsváron most sikeres munkát végzett és időben lépett a rendőrség. „Hónapok óta megfigyelés alatt tartjuk a gyanúsítottakat, hosszú és alaposan előkészített akcióra volt szükség ahhoz, hogy felgöngyölíthessük a több tucat kereskedelmi társaságot megrövidítő, kolozsvári üzletembereket rettegésben tartó elkövetőket” – tájékoztatta lapunkat Raluca Claudia Seucan rendőrségi szóvivő. Az ÚMSZ információi szerint az erdélyi központtal működő bűnszövetkezet az

egész országot behálózta: a napokban Galacon érték tetten a banda tagjait, amikor egy élelmiszerraktárból közel húszezer liter étolajat tulajdonítottak el, hogy azt illegálisan Kolozsváron hozzák forgalomba, a csempész-áru értéke meghaladja a százezer lejt. A tettesek fiktív áruszállító cég tagjaként hamis szállítólevelekkel és tulajdonosi bizonylatokkal vettek fel nagy tételben árut az ország különböző pontjain működő nagybani kereskedőtől, a lopott árut pedig Kolozsvári kiskereskedőknek adták tovább.

Régóta keresték

Feltételezések szerint több tonna élelmiszer került úgy forgalomba Kolozsváron, hogy annak sem eredete, sem valódi tulajdonosa nem ismert. A Kolozs megyei ügyészség a tíz letartóztatott esetében hamisítás, csalás, lopás, valamint bűnszervezetben való részvétel gyanújával indított eljárást. A letartóztatottak között szerepel Ovidiu Vancea, az alvilágban Balibacea néven elhíressült bűnöző, aki után az ügyészség is hosszú ideje folytat – többrendbeli gyilkosságra való felbujtás gyanújával – nyomozást. A bűnöző korábban Alin Tișe Kolozs megyei tanácselnök lakását is feltörte. ◀

Börtön orvosi műhibáért

Hirösszefoglaló

▶ Három év felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte a belényesi törvényszék Vladimir Topalát, a Belényesi Megyei Kórház intenzív osztályának vezetőjét egy 29 éves nő halála miatt. Marcela Gruie 2006 novemberében, szülés közben vesztette életét, miközben Vladimir Topalát altatóorvos segédletével Radu Scridon nőgyógyász császármetszést hajtott végre rajta. A belényesi törvényszék két év után zárta le a nyomozást és hozott ítéletet: az altatóorvos három év felfüggesztett börtönbüntetést kapott, továbbá 27 700 lej vagyoni és 170 ezer lej erkölcsi kártérítést köteles fizetni az elhunyt hozzátartozóinak: Dorel Gruie özvegynek és a nő két árva maradt gyermeknek.

Ez nem elég

Az ítélettel elégedetlen a felperes, aki a műtétet végző nőgyógyász elmarasztalását is kéri fellebbezésében. „A nőgyógyász vétsége szintúgy megállapítható, mint az altatóorvosé, mert indokolatlan beavatkozást végzett, ráadásul nem megfelelő körülmények között” – nyilatkozta az özvegyen maradt férj ügyvédje, Răzvan Doseanu. A jogász arra figyelmeztetett, hogy a vizsgálat megállapí-

totta: a műtőben nem volt kéznél az újraélesztéshez szükséges defibrillátor és a kellő mennyiségű adrenalin sem, a beteget hagyományos, kézi módszerrel próbálták újraéleszteni, súlyos sérüléseket okoztak így rajta. A felperesek 40 ezer eurót követelnek a férj és ugyanennyit a gyermekek számára. Răzvan Doseanu indoklásában olyan műhibaperekre hivatkozott, amelyekben sérüléssel és nem halállal járó tévedések miatt a fentiekkel sokkal nagyobb összegű kártérítést ítélték meg a károsultak számára.

Nem váratlanul jött a baj

A szakértői vizsgálat megállapította, hogy Marcela Gruienél terhességének hetedik hónapjában szívritmuszavart állapított meg kardiológusa. A diagnózist és az ennek megfelelő kezelést azonban nem vette figyelembe a szülést kísérő altatóorvos. A császármetszés során leállt a páciens légzése, húsz percig próbálták újraéleszteni, sikertelenül. A boncolás többrendbeli szakmai hibát is feltárt. Az altatóorvos nem követte az altatásban lévő páciens állapotát. „A vérkeringés összeomlását feltehetően az altatás során alkalmazott eljárás okozta” – rögzíti a kórbonctani jegyzőkönyv. ◀

Röviden**Lorenzo Rossi kurzusa Kolozsváron**

A kolozsvári Gheorghe Dima Zeneakadémián a vonós hangszerek készítésének és restaurálásának művészetét tárgyaló mesterkurzusát Lorenzo Rossi milánói hegedűkészítő. A szakember a milánói Civica Scuola di Liuteria előadótanára és az Associazione di Liutai Italiani tagja. A péntekig tartó kurzus témái: a vonós hangszerek javítása és karbantartása; a hang beállítása; a farkashang; a zörgés kiiktatása; húrok, a fák, lakk, olaj; a vonós hangszerek felértékelése; a hangszerkereskedelem és a nemzetközi hangszercipac.

Kedvezményes jegyek

Elkezdődött a visszazárlás a december 1-je és 12-e között megrendezésre kerülő Interferenciák 2010 Nemzetközi Színházi Fesztiválra, az év egyik legkiemelkedőbb színházi eseményére Kolozsváron. A belépőjegyek árusítását tegnap kezdte meg a házigazda Kolozsvári Állami Magyar Színház. A meghívott előadások jegyárjai: stúdióelőadások esetén 25 illetve 20 lej, nagytermi előadások esetén pedig 20 illetve 15 lej. A fesztivál nyitórendezvényére, a december 1-jén megrendezendő Elevation jazzkoncertre 30 lejes egységáron lehet belépőt váltani. Kedvezményes jegycsomagot ajánlanak a szervezők azok számára, akik több előadást is meg szeretnének nézni – 60 lejbe kerül például az a jegy, amely 5 nagytermi meghívott előadást foglal magába.

Inspirációk Budapesten

A budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezik meg az **INSPIRÁCIÓK – Szöveg és kép találkozásai** című kiállítást, melynek megnyitójára holnap 16 órákor lesz a budapesti intézmény székelylány. A megnyitót követő beszélgetésen részt vesznek: Bartis Attila, Erdős Virág, Karafiáth Orsolya, Krusovszky Dénes, Simon Márton, Tóth Krisztina, Weiner Sennyey Tibor, akik maguk is kiállítottak. A kiállítást megnyitja: Pálos Miklós – festőművész.

Liszt a Szent Péter-bazilikában

A Szent Péter-bazilikában csendült fel tegnap délelőtt Liszt Esztergomi miséjének vatikáni változata, amelyet csaknem kétszáz tagú, magyar-német vegyeskar énekelt. Az esztergomi bazilika felszentelésére írt misét (*Missa solennis*) 1856-ban mutatták be. A nagyzenekarra írt kompozícióból a Szent Péter-bazilikában a szentmisét kísérő kórus karnagya készített egy kisebb verziót, ez az úgynevezett vatikáni változat.

Rekordok a műtárgypiacon

ÚMSZ

► Egyik rekordeladás után a másikat jelentik be ezekben a hetekben az aukciós házak. Múlt hét közepén Roy Lichtenstein pop-art művész munkái esetében rekordot jelentő 42,6 millió dolláros leütési ár született a Christie's aukciós háza modern- és kortárs művészeti árverésén, amelyen Andy Warhol és Jeff Koons munkáiért is milliókat adtak. A Phillips de Pury, a Sotheby's és a Christie's árverésén összesen több mint egymillió dollár értékű impresszionista, modern és II. világháború utáni műtárgyakat mozgattak meg. „Az utóbbi két évben, azaz a gazdasági válság óta megerősödött a művészeti piac, a műtárgyakban egyre többen látnak jó befektetési lehetőséget” – magyarázta az ÚMSZ-nek a jelenség okait Székely Sebestyén György, a kolozsvári Quadro Galéria vezetője.

Budapest sem kivétel

A magyar festmények ára a nemzetközi eladásoknak csak töredéke, a belső piac azonban hatalmas fejlődésen ment át. Az utóbbi tíz évben többszörösére emelkedtek az árak, 1998-ban

Az aukciók mellett kiállításokat és szakmai találkozókat is szerveznek a Quadro Galériában

Karácsonyi aukció Kolozsváron

Karácsonyi aukcióra készül a Quadro Galéria 20. századi, illetve kortárs erdélyi képzőművészek munkáiból. Jelenleg a munkák összegyűjtésén és katalogizálásán dolgoznak a munkatársak, tudtuk meg a galéria vezetőjétől, Székely Sebestyén Györgytől. Az aukciót december 15-én tartják.

100 ezer dollár volt az aukciós rekord, ma már egymillió 200 ezer dollár. „Mindazok, akik időben vásároltak magyar műveket, mára jelentős profitot tudhatnak magukénak” –

tudtuk meg Székely Sebestyén Györgytől.

Magyarországon jelenleg a Virág Judit Galéria és Aukciós háza a legjelentősebb ilyen intézmény. Itt évente három aukciót rendeznek a

klasszikus magyar festészet kiemelkedő darabjaiból, valamint Zsolnay kerámiákból. A magyar gyűjtőkön kívül sok nyugat-európai és tengeren túli gyűjtő is részt vesz. Így az utóbbi években számos, jelentős magyar festményekből álló gyűjtemény jött létre szerte a világon.

Zsongás a Képcsarnokban

Legutóbb szombaton a Képcsarnok árverését követte

volt élénk érdeklődés Budapesten, az aukció komoly vásárlásokkal zajlott: a 264 tétel háromnegyedét elvitték, többször jelentős licitációval, huszonhárom alkalommal százezer forint fölötti leütésekkel. Az újonnan beszerzett, magasra árazott, minőségi képek, plasztikák mind elkeltek. A legtöbbet Márfy Ödön pompás virágcsendéletért adták, de sokan versenyeztek egy Schaár Erzsébet-kisplasztikáért, joggal, hiszen a művésztől alig lehet bármit is venni. A Képcsarnok árverésén azonban egyetlen tétel sem haladta meg az egymillió forintot (ötezer dollár).

A Virág Judit aukciós háza októberben lezajlott liciten azonban már a 10 millió forint (50 ezer dollár) fölötti ár sem volt ritkaság. Leginkább a klasszikus festők munkái keltek el nagy összegért, Derkovits Gyula 1929-ben készült munkája, a *Fekvé női* akt 18 millió forintért (88 ezer dollár) cserélt gazdát, Munkácsy Mihály 1866-ban festett *Paraszt-interieur* című festménye azonban már 22 millió forintért (110 ezer dollárért). A kortárs művészek munkái is jól szerepeltek: Csernus Tibor 1991-ben készült *Jerikója* 12 millió forintért (60 ezer dollár) kelt el. ◀

Pavarotti tanárának diákja

Interjú Nagy Norbert szatmárnémeti operaénekesrel

A kolozsvári konzervatóriumot idén befejező, szatmári születésű Nagy Norbert nemrég tizenegy nemzet harminc fiatal énekesé közül elsőként jutott be az olaszországi La Spezia operájának mesterkurzusára.

Sike Lajos

► **Hol kezdődött az olasz mesterkurzushoz vezető út?** – A helyi művészeti liceumban, ahol az első nyolc osztályban gitároztam és zongoráztam. A kilencediktől Mordán Terézia tanárnő keze alá kerültem, ő mintha megsejtette volna, hogy a dallamos olasz föld engem is elcsábít, mert szinte észrevétel nélkül is arrafelé irányította lépéseimet. Amiben alkalmasint az is szerepet játszott, hogy férje egy jól ismert olasz zongoraművész, Marco Odeta. Azóta Odeta a korrepetítorom, valahányszor Olaszországban tartózkodom, ráadásul a koncertjeimet is ő menezdéli. Kezdetben több minden érdekelt az éneklés terén, kerestem önmagamat. A népdallal is kacérokodtam, aztán mind gyakrabban énekeltem opera- és operett-dalokat, olasz kanzonettákat, a közönség reagálása pedig ezekenél marasztalt.

► **Aztán jött Kolozsvár. Az öt év konzervatórium mit adott pluszba?**

– Sok mindent. Egyebek mellett a színpadi éneklést kisegítő mozgáskultúrát, az éneklési technika csiszolását, és fellépési lehetőségeket. Kolozsváron felléphettem mind a magyar, mind a román opera színpadán, aztán énekelhettem Bukarestben, Brassóban, Budapesten és Olaszországban többfelé is. Az idén diploáztam, a *Rigoletto* címszerepét énekeltem. A jó eredményhez hozzásegített, hogy közben Olaszországba elvégeztem egy mesterkurzust. Ahhoz az Antonella Banaudihoz kerültem, aki korábban Pavarottit is tanította. Ugyanazokkal a módszerekkel csiszoltattam engem is. Banaudi ajánlotta, hogy

térjek majd vissza a La Speziában működő mesterkurzusra, mert nagyon tekintélyes személyek járnak oda tanítani.

► **Mit jelent önnek részt venni ezen a mesterkurzuson?**

– Ide bejutni rangot jelent, ha mi is rádolgozunk, innen már csak felfelé vezet az út. Én is több meghívást kaptam, olasz dalszínházak már szerződést is ajánlgtanak. Ám egyelőre nem kötelezem el magam. A jobb vendégcserepléseket azonban elfogadom. A napokban például az arab olaj és pénzvillág fővárosában, Dubajban lépek fel. Nemcsak azért, mert ott van miből megfizetni a művészetet, de azért is, mert értesüléseim szerint elitközönség előtt énekelhetek.

► **Igaz-e, hogy szatmári operaénekes emlékezet óta nem kapott meghívást olasz mesterkurzusra?**

– Őszintén: nem tudom és nem is érdekel. Én járom a magam útját, és nem szeretnék csak operákban énekelni, hanem minden olyan közösségi összefogásban, ahol a dal, a zene egy kis örömet vihet az emberek életébe, mert ezt mindennél fontosabbnak tartom. Hozzájárulni ahhoz, amit Kodály úgy fogalmazott meg, hogy legyen a zene mindenkié.

Erdővidék művelődik

Hírösszefoglaló

► Ma kezdődik a szombatig tartó XVIII. Erdővidéki Közművelődési Napok a baróti Gaál Mózes Közművelődési Egyesület szervezésében. A nagyszabású kulturális rendezvénysorozat tizenhét erdővidéki településre terjed ki, Barót, Bibarcfalva, Bodos, Bölön, Erdőfüle, Felsőrákos, Kisbacon, Köpec, Középpajta, Miklósvár, Nagyajta, Nagybacon, Olasztelek, Szárazajta, Vargyas és Zalánpatok mellett a Brassó megyei Ürmösön is zajlanak események.

A baróti római katolikus templomban sorra kerülő megnyitó keretén belül az

Erdővidék Kultúrájáért Díjat Kászoni Zoltán halbiológusnak, a néhai Kászoni Gáspár magángyűjtő fiának, a Gaál Mózes Közművelődési Egyesület alelnökének adják át.

Előadást tart Kászoni Zoltán *Erdővidék állatvilága*, Szekeres Attila – István *A köpec református templom* címerei, Zakariás Erzsébet *Székely asszonyok élete a 20. század elején*, Nagy Zoltán *Márton Áron erdélyi püspök életútja* címmel.

Kiállítás nyílik Rácz Magda műveiből, *Erdővidék nagyjairól* címmel valamint az Elvesztett Világ Természetvédelmi, Turista és Barlangász Egyesület fényképeiből. ◀

Erkel-busz Kolozsváron

Hírösszefoglaló

► Mától egészen vasárnapig látogatható a Petőfi Irodalmi Múzeum 1800-as járat nevű vándorkiállítás, amelyet a Kolozsvári Magyar Opera hívott meg az Erkel-napok alkalmából.

A buszban berendezett, 19. századi magyar kultúrát bemutató kiállítás részben klasszikus múzeumhoz hasonlít: tárlók, információs pannók is láthatóak benne.

Másfelől viszont interaktív kialakítású, Erkel Ferenc munkásságát így módon szeretné közelebb hozni a közönséghez: van kar-

mester-szimulátor Wii-játék, Erkel-kvíz, egy másik számítógépen pedig a *Bánk bán* operafilmet lehet megnézni.

Erdődi Kristóf szakreferens szerint: a hasonló vándortárlatok egy hagyományos kiállítás kivonatát képezik, amelyek informálnak, de interaktív jellegük miatt nem terhelik a nézőt.

Szép Gyula, a Kolozsvári Magyar Opera művészeti vezetője a most kezdődő Erkel-napokról beszélt, amelynek egyik eleme a vándorkiállítás, ezen kívül pedig több operát és egyéb, a zeneszerzőhöz kapcsolódó művet tűztek műsorra. ◀

Magyar film Háromszéken

Negyedik alkalommal szervezik meg Háromszéken a Kortárs Magyar Filmnapokat. A ma kezdődő esemény Sepsiszentgyörgyön, Kézdivásárhelyen és Kovásznán zajlik, a filmvetítések mellett pedig kiállítás és koncert is lesz.

Kovács Zsolt

Hat magyar játékfilmet és mintegy 20 rövidfilmet nézhet meg a háromszéki közönség a ma kezdődő 4. Kortárs Magyar Filmnapokon, mely Sepsiszentgyörgyön öt, Kézdivásárhelyen három, Kovásznán pedig két napot ölel fel. „A filmnapokkal egyrészt szeretnénk segíteni visszatérni a széles vásznú világba azoknak, akiket elcsábított a televízió és a házimozi, másrészt reméljük, hogy a rendezvényt sorozat hozzájárulhat ahhoz, hogy Sepsiszentgyörgyön, vagy Háromszék más településeire újra megnyíljanak a mozok” – foglalta össze a ren-

A háromszékiek a helyi filmeket kedvelik. Ezért a háromszéki filmnapokon ismét levetítik a Varga Katalint

dezvény elsődleges célkitűzését lapunk érdeklődésére Lázár-Prezmer Endre szervező. A sepsiszentgyörgyi Kónya Ádám Művelődési Ház Huszárik Filmklubjának és a MUKKK Kulturális és Ifjúsági Egyesületnek a vezetője hangsúlyozta: a filmnapokon csak magyar alkotásokat mutatnak be, közöttük vannak olyanok, amelyeket székelyföldi helyszíneken filmeztek, helybéli szereplők, statiszták részvételével, de bemutatják az első erdélyi nagyjátékfilmet is. Jakab-Benke Nándor rendező mellett az *Antigoné* szereplői is jelen lesznek a vetítésen, így a filmna-

pok látogatói találkozhatnak és beszélgethetnek Oláh-Badi Leventével, Kürti Istvánnal és Debreczeni Kálmánnal. De Moldoványi Ferenc is elkísérte a Kortárs Magyar Filmnapokra *Másik bolygó* című dokumentumfilmjét. Lázár-Prezmer elmondta, hogy az előző évek tapasztalatai alapján úgy látja, Háromszéken azoknak a filmeknek van sikere a nézők körében, amelyek helyi jellegűek, alkotójuk, illetve valamelyik szereplő helybéli, vagy pedig Székelyföldön forgatták azt. Eppen ezért levetítik Magyarország Oscarra jelölt filmjét, a *Bibliothèque Pas-*

calt (rendezte: Hajdu Szabolcs) és a közönség kérésére vászonra kerül a *Varga Katalin* (r. Peter Strickland) című játékfilm is. A filmnapok szervezője elmondta: a játékfilmek mellett válogatást mutatnak be a győri Mediawave Film és Zenei Fesztivál Passport control nevű workshopokon készült rövidfilmekből és fotókból, illetve megnyitják a székelyudvarhelyi Sándor Nagy Tünde képzőművész *Tündikék* című grafikai kiállítását. Pénteken pedig a temesvári Bega Blues Band és a franciaországi Pierre de Tregomain énekes koncertjére kerül sor. ◀

Száz szó

Egy egész éjszakát eltöltene Charlotte Roche német író nő Christian Wulf-al, Németország elnökével, amennyiben a politikus nem támogatja szignójával a német nukleáris létesítmények élettartamának meghosszabbítását célzó kormányzati javaslatot. Az író nő azt is elárulta, hogy az ügygel szolidarizáló férje már bele is egyezett az együttlétebe, csak a köztársasági elnök feleségének kell áldását adnia az ötletre. „Lefékszem vele, ha nem írja alá” – fogalmazott a 32 éves, atomenergia-ellenes aktivistaként is ismert Roche, aki 2008-ban a *Nedves tájak* című erotikus regényével robbant be a német kulturális köztudatba. Traian Băsescuval szerintem az egész írószövetség lefeküdné, ha eltörölné a szerzői jogdíjak után befizetendő valamennyi adót és illetéket.

(szücs el)

Röviden

Hét év múlva eltűnik a printsajtó?

Fokozatosan gyorsulva 2017-től az egész világon eltűnik a nyomtatott sajtó – állítja a spanyol ABC napokban nyilvánosságra hozott felmérése. A lista élén az Egyesült Államok áll, ahol a tanulmány szerint 2017-ben szűnik meg végleg az utolsó nyomtatott lap, utána következik Nagy-Britannia, Izland, Kanada és Norvégia. 2024-ben következne Spanyolország Uj-Zélanddal, Csehországgal és Tajvannal. Ross Dawson, a kérdés szakértője úgy véli, a halált kiváltó ok az egyre többféle tevékenységre használható mobiltelefonok térhódítása és az olvasók számának növekedése.

Szavazógép

Ki kellett volna lépnie az RMDSZ-nek?

Lapunk internetes olvasói szerint az RMDSZ-nek ki kellett volna lépnie a kormányból. A *maszol.ro* szavazógépén feltett legutóbbi kérdésünkre (*Őn szerint ki kell-e lépnie az RMDSZ-nek a kormányból?*) válaszoló olvasók többsége úgy véli, hogy az RMDSZ-nek fel kellett volna bontania a demokrata-liberalisokkal kötött koalíciót. Azoknak a szavazóknak a száma viszont, akik szerint az RMDSZ jól tette, hogy kormányon maradt, csupán kettővel marad el azokétól, akik kifogásolják a szövetség döntését.

E heti kérdésünk: *Őn szerint hány százalékkal emelik január 1-jétől a nyáron 25 százalékkal lefaragott közalkalmazotti béreket?*

1. 10 százalékkal csökkentik.
2. Nem is növelik, nem is csökkentik.
3. 0-5 százalékkal emelik.
4. 5-10 százalékkal emelik.
5. 11-15 százalékkal emelik.
6. 16-25 százalékkal emelik.
7. 100 százalékkal emelik.

Médiagazdálkodás

A temetetlen szólásszabadság

Úgy tűnik, az Olaszország–Oroszország–Franciaország–Románia „négyesfogat” kimeríthetetlen eszköztárat tud mozgósítani a sajtó korlátozására. Berlusconi számátalan, a zsurnalizmust bürokratizáló, ellenőrző és esetenként büntető intézkedését ezúttal nem ismételtük el, Oroszországból elég, ha a meggyilkolt Anna Politkovskaja, vagy a nemrégiben brutálisan bántalmazott Oleg Kasin esetét említjük. Romániában mostanában egymást érik a groteszk, a sajtó- és szólásszabadságot durván sértő törvénytervezetek vagy kormányrendeletek, amelyek közül elegendő felemlíteni azt, hogy októberben, a PD-L kezdeményezésére a TVR Internationál csatornát a Külügyminisztérium hatásköre alá szeretnék volna rendelni. Nemrégiben

Franciaországban a *Le Canard Enchaîné* satirikus újság szellőztette meg azt a hírt, hogy a francia titkosszolgálat lehallgatja az újságírók telefonbeszélgetését, illetve más, törvénytelen módszerekkel nyomoz azok forrásai után. A párizsi elöljárók válasza az volt, hogy ők tulajdonképpen nem az újságírókat akarják bántani, büntetni, hanem azok után nyomoznak, akik a kormányhivatalokból nemzetbiztonságot érintő információkat szivároztatnak ki a sajtó számára. Úgy néz ki, hogy az újlátin és a szláv kultúrák nagy része még mindig értetlenül áll a szólásszabadság eszméje előtt. Kétségtelen, hogy minden társadalmi csoportnak szüksége van irányelvekre, erőskezű vezetőkre, jó törvényekre, amelyek irányt szabjanak a más-

különböen nehezen zabolázható ösztönöknek, de az emberiség eddigi írott történelme azt bizonyítja, hogy ártalmas, ha egy kultúrának egy szűk csoport adja meg az arculatát, ha egy kultúra nevében egy viszonylag kis közösség kommunikál. Ilyenkor, ellenvélemények nélkül könnyen szélsőségekbe fordulhat egy-egy kijelentés, vélemény, világnézet, aminek az eredménye legtöbbször pusztító konfliktus szokott lenni. Természetünkből kifolyólag nem lehetünk elfogulatlanok, és társadalmunk szerkezetéből kifolyólag engedelemmel tartozunk a mindenkori elit utasításainak, ugyanakkor létünk lényegéhez az is hozzátartozik, hogy megismételhetetlen individuumok vagyunk, akiknek alapvető szükséglete az, hogy

saját világnézetüket megosszák környezetükké. A zsurnalizmus a kultúrák egymás közti kommunikációjának legfontosabb eszköze, amelyet ha leszabályoznak, ha mesterségesen korlátoznak, ha kisszámú ideológiák uralma alá terelnek, akkor elkerülhetetlenné válnak a népcsoportok, országok közötti félreértések, amikből bizony könnyen lehetnek háborúk is. Az informális kommunikáció mindig többet segít világonk, mint sok ezer hivatalos vagy rituális nyilatkozat. A legjobb lenne, ha mindannyian tudatosan elkezdenénk ösztönözni és nyilvánosan megnyilatkozni – ekorkor tömeggel szemben tehetetlen lenne mindenféle korlátozó politikai intézkedés, mindenféle központi ideológia.

Péter Árpád

Átigazolások a B1 TV körül

ÚMSZ

Látványos mozgások történnének a hazai médiapiacra: sajtóértékelések szerint Sorin Oancea, az Intact sajtóbirodalmat is birtokló Grivco cégcsoport alelnöke a konkurenciának számító (és politikai téren is rivális, kormánypárti) B1 TV-hez igazol. Az ország egyik legismertebb médiamenedzsere állítólag már el is küldte felmondását Dan Voiculescu tröszttulajdonosnak (mellesleg ellenzéki szenátornak), de továbbra is részvényes marad az Intacthoz tartozó Antena 3 televíziónál (25 százalékos részesedés) és az *Radio Zu*-nál (10 százalék). Bobby

Păunescu, a B1 TV tulajdonosa egyelőre nem erősítette meg Oancea átigazolását, de ígéretet tett arra, hogy a héten sajtótájékoztatót tart e témában.

Szintén a B1 TV-hez kapcsolódik az a hír is, hogy távozni készül az adó legismertebb személysége. A *Reporter Virtual* úgy tudja, hogy Radu Moraru, a *Nașul* (*Keresztapa*) című műsor vezetője az RCS/RDS által indított televízió igazgató székéért hagyja ott Păunescu televízióját. Amint arról lapunkban beszámoltunk, a napokban Adrian Halpertet, az Adevarul Holding lapigazgatója hagyta el Dinu Patriciu trösztjét. ◀

MÉDIAPARTNERÜNK

man.ro

HÍREK.ro
Egyik lapunkunk

▶ Apróhirdetés

Eladó Székelyudvarhelyen az Orbán Balázs utca 114. szám alatti beltelek. Területe: 13,31 ár, 15,90 méteres front a fűt mellett, tiszta telekkönyvi helyzet, víz, gáz, kanalizálás a telek előtt. Telefon: 0741-409 786.

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
.....
tel.:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

.....
.....
.....

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.
Postacím: 014820 București, Piața Presei Libere nr. 1,
O.P. 33, C.P. 17
* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

SZERDA
2010. november 17.

A nap filmjei

TV2, 12.45
Truman show

Truman Burbank nem is sejt, hogy békés szülővárosa egy óriási stúdió, melyet egy jó fantáziájú producer-rendező ötölt ki és vezet. Truman a műsor főszereplője - de nem tud róla. Élete egy véget nem érő TV show, melyben az ott élő és dolgozó emberek hollywoodi színészek és még a szüntelenül csacsogó felesége is szerződöttett színjáték. Am Truman idővel egyre többet tud meg.

RTL Klub, 22.20
Anyád napja

Charlotte végre megtalálta álmai férfit. Vele együtt viszont megkapta rémálmai anyósát, Violát is, aki a televízió primadonnája volt míg a közelmúltban ki nem rúgták. Viola most attól retteg, hogy hamarosan elveszti a fiát, ahogy elvesztette imádot munkáját is. Elhatározza hát, hogy a világ legrosszabb anyósává alakulva örökre elijeszti Kevin újdonsült menyasszonyát.

DUNA TV, 0.25
Martha... Martha

Hiába talál Martha magának egy jóvaló, megértő életársat, hiába születik aranyos kislánya, nem lel békére. Úgy érzi, szülei őt soha nem fogadták el, csak a nővérét, Marie-t szeretik. Unja egyhangú életét, de nem talál kitérés pontokat. Amikor váratlanul beállítanak nővére spanyolországi otthonába, a rég elfojtott feszültség elemei erővel tör ki közöttük.

KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebenned bízunk 15.05 Arcvonalok 16.05 Közlelő 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütköző 21.30 A nap történései 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd - közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenei üzenetek 14.00 Délutáni váltás 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hangoló, Meditáció: adventista egyházi műsor 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Vendég a Stúdióban 17.00 Nap-óra 17.30 Népzene 17.55 Hírek, műsorism.

DUNA TV

7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Második esély (sor.)
9.50 Újrakezdés (olasz sor.)
10.50 Egy kis művészet - Mariá Fortuny: A plébánia
11.00 Család-barát
11.55 Ízörzők: Szigliget
12.30 Kíváncsgosár
15.00 Híradó
16.00 A Bükk fehér sziklái
16.30 Korea, Kína és Japán kultúrájának története
17.20 Univerzum
18.15 Térkép
19.00 Híradó
19.35 Mese
20.00 Újrakezdés (olasz sor.)
21.00 Híradó
21.05 Közbeszéd
21.30 Arnel Operaverseny és Fesztivál (2010)
23.15 Sport hírek
23.25 Váltó
23.40 Diplomata vadász (ism.)
0.25 Martha... Martha (francia filmdráma, 2001)
2.00 Kikötő - Friss (ism.)
2.15 Híradó (ism.)
2.35 Carlo és vendégei (ism.)
3.05 Lélek Boulevard - Aknay János festőművész

TVR 1

7.00 Reggeli híradó
9.00 Szerelmi bizonyíték (brazili sor.)
10.00 Profeszionisták
11.00 Világutazó
11.15 Akkor és most (ism.)
11.45 A család sztrája (ism.)
12.45 A legendás doktor Hur Jun (sor.)
13.45 Ragadós történetek kicsiknek
14.00 Hírek
14.45 Egyszerűen ízetes (ism.)
14.50 A bor románul
15.00 Teleshopping
15.30 Hasonszőrűek (ism.)
16.00 Együttélés
17.00 Kontra generáció (ism.)
17.30 Civil szféra Blitz
18.00 Hírek
18.30 A legendás doktor Hur Jun (koreai sor.)
19.30 Világutazó (ism.)
19.40 Sport
20.00 Hírek
20.40 A nap témája
21.00 A mágikus szem
22.00 A bor románul
22.10 A titok (francia romant. dráma, 2007)
23.50 Történelmi emlékek
0.00 Akkor és most (ism.)
0.40 Profeszionisták(ism.)

VIASAT 3

8.50 Gyilkos sorok 9.55 Egy kórház magánélete 11.00 Doktor House (sorozat) 12.00 Légy résen! (am. vígjáték) (ism.) 14.10 Monk (sorozat) 16.05 CSI (sorozat) 17.00 Egy kapcsolat szabályai (sorozat) 18.00 Feleségcsere 19.00 A médium (sorozat) 19.55 A dadus (am. sorozat) 21.00 Jóbarátok (sorozat) 21.30 CSI (sorozat) 22.30 Esküdt ellenségek (sorozat) 23.30 Rettetés (am. thriller)

m1

6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel
Benne: Híradó, sporthírek
10.00 Önök kérték! (ism.)
10.55 Nappali
13.01 Híradó délben
13.30 Kárpát Expressz
14.00 Szomszédok (sor.)
14.35 Hrvatska kronika
15.05 Ecranul nostru
15.35 Ájtáró
16.05 Elrabolt műkincsek
16.40 Zsigmond király ajándéka
17.00 Médiaguru
17.30 Híradó
17.40 Körzeti híradó
17.55 Teadélután
Hétfőtől péntekig minden, ami szórakoztató!
18.35 A Silla királyság ékköve (dél-kor. sor.)
19.40 McLeod lányai (auszt. sor.)
20.30 Híradó este
20.55 Sport hírek
21.05 Két zsuru egy pár (olasz krimisorozat.)
22.05 Az Este
22.40 Az alkirályok (olasz-sp.-német filmdráma, 1. rész)
0.20 Múlt-kor
0.50 Prizma
1.05 Hírek
1.10 Sport hírek
1.15 Ma Reggel (ism.)

TVR 2

6.15 Teleshopping
7.00 Wild Cart (amerikai sorozat)
8.10 DP 2 Tonomat - szórakoztató műsor
10.00 Nyitott játszma (ism.)
11.00 Vallomások (ism.)
12.00 Hírek, időjárásjelentés
12.30 Biznisz óra (ism.)
13.30 Teleshopping
14.30 Együtt Európába
15.30 Ég és föld között (ism.)
16.00 Wild Cart (amerikai sorozat)
17.00 Hírek, időjárásjelentés
17.30 Vallomások
18.30 eForum
19.00 Biznisz óra
20.00 A térképen túl
20.30 Különleges hadműveletek
21.00 Esküdt ellenségek (amerikai krimisorozat)
22.00 Hírek, időjárásjelentés
23.00 A Donnelly klán (ausztrál krimisorozat)
0.00 eForum (ism.)
0.30 Atlasz (ism.)
1.00 Vallomások (ism.)
2.00 Biznisz óra (ism.)
3.00 DP 2 Tonomat - szórakoztató műsor (ism.)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek
10.00 Pontos sportidő
12.00 Sport.ro Hírek
13.10 Pontos sportidő
14.10 Külön kiadás
15.00 Sport.ro Hírek
16.00 Komolyan (live)
17.00 Champions League: Remat Zalău - Skra Belchatow, férfi röplabda
18.30 Sport.ro Hírek (live)
19.05 Brazília - Argentína labdarúgó mérkőzés
21.00 Sport.ro Hírek
22.00 BoxBuster
23.00 Wrestling WWE

m2

6.20 Hajnali gondolatok
6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel - közéleti műsor
Benne: Híradó, sporthírek
9.00 Közvetítés a parlament üléséről
18.00 Öt perc próza - Kaffka Margit. Külön utakon
18.05 Magyar válogatott
19.00 Ájtáró - Sorsok és történetek a Kárpát-medencében
19.30 Sherlock Holmes, a mesterkopó (olasz-japán rajzfilm sor.)
19.55 "Életcélok-hitvallások"
19.59 Házaspárbaj (olasz sor.)
21.00 Híradó este
21.25 Sport hírek
21.30 Régimódi történet (magyar tévéjáték, 2006)
23.15 Záróra
0.05 Optika
0.30 Médiaguru - Ember kamerával
0.55 McLeod lányai (auszt. kaland sor.)
1.40 A Silla királyság ékköve (dél-kor. sor.)
2.40 Az alkirályok (olasz-sp.-német filmdráma, 1. rész, 2007)

PRO TV

7.00 Pro Tv hírek, Sport
9.55 Könyvbemutató
10.00 Natalie Wood rejtélyes élete (amerikai filmdráma, 2004)
12.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat, ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport
13.30 Nevezz csak! (am. vígjáték sorozat)
14.00 Kitérés (bolgár-kanadai-angol akcióthriller, 2004)
16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat)
17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
19.45 Emelt fővel

(am. thriller, 2004)
21.30 Románia-Olaszország labdarúgó mérkőzés
23.30 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
0.00 Dexter (amerikai sorozat)
1.00 Emelt fővel (am. thriller) (ism.)
2.30 Pro Tv hírek (ism.)

ACASĂ

9.45 Rosalinda (sorozat)
11.15 Elátott paradi-csom (sorozat) 12.30 Tengernyi szenvedély (sorozat) 14.00 Marina (sorozat) 15.15 Viktória (sorozat) 16.30 Rosalinda (sorozat) 17.30 Igaz történetek 18.30 Tengernyi szenvedély (sorozat) 19.30 A tiltott gyümölcs (sorozat) 20.30 Szerelem és becsület (sorozat) 21.30 Analia másik arca (sor.) 22.30 Éjszakai történetek 23.30 Hét bűn (sorozat)

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Autómánia - Autómagazin (ism.)
7.25 Fókusz (ism.)
Közszolgálati magazin
7.55 Reggeli - Ébresztőshow
10.05 Te vagy az életem (argentin sorozat)
11.05 Top Shop
13.00 RTL Klub Híradó
13.15 ASZTRO Show
14.30 Fél kettő Magazin a legjobb történetekkel
15.20 112 - Életmentők (német akció sor.)
16.20 Mindörökké szerelem (mex. sor.)
17.20 A szerelem rabjai (argentin sorozat)
18.25 Döglött akták (amerikai krimisorozat)
19.30 RTL Klub Híradó
20.05 Vacsoracsata
21.10 Fókusz - Közszolgálati magazin
21.40 Barátok közt (magyar sorozat)
Közben: RTL-hírek
22.20 Anyád napja (német-am. rom. vígj., 2005)
Utána: RTL-hírek
0.30 A penge szövetsége (dél-kor. akcióf., 2003)
2.30 Reflektor

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani műsora
10.00 Sajtószemle - Mircea Badea-val
11.15 Tettes vagy áldozat

(amerikai-francia thriller) (ism.)
13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
14.00 Egy rém rendes család (amerikai sorozat)
14.30 Csillagháló - szórakoztató műsor (ism.)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gheorghie műsora
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
20.30 Kikezdesz a szókékel? - verseny show Dan Negru-val
22.00 Vad nárcisz (román sorozat)
23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (ism.)
23.45 Egy bűnös show - Dan Capatos szórakoztató műsora
1.00 Game show: Face the Pro

FILM+

8.05 Duma - A vadon hívó szava (am.-ang. film)
10.00 Televíziós vásárlás
13.00 Mélytengeri kalandok (am. sci-fi) 14.35 Coronado (am.-német akciófilm) 16.10 Piedone, a zsuru (ol.-NSZK vígjáték) 18.10 Több mint testőr (am. akciófilm) 20.30 Fordulatszám (angol-am. vígjáték) 22.10 Filmszomszédok (am. horror) 23.55 Sin City - A bűn városa (am. akciófilm)

TV2 TV 2

7.00 Két Testőr
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.00 Stahl konyhája
10.10 Babapercek
10.20 Telekvíz
11.30 Teleshop
12.45 Truman show (am. vígj., 1998)
14.25 Kvízio
15.50 Megamánia (ism.)
16.25 Rex felügyelő (osztrák-német krimisorozat.)
17.30 Marina (mex.-am. sor.)
18.30 Árva angyal (mex. sor.)
19.30 Tények Hírműsor
20.05 Ezek megőrültek! Elvan a celeb, ha játszik!
21.10 Aktív
21.45 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.20 Doktor House (am. sor.)
23.20 Született feleségek (am. sor.)
0.25 Megamánia - Megasztár talk-show
0.55 Szellemeikkel sutto-gó (am. sor.)
1.45 Tények Este
2.15 EZO.TV 06-90-602-022
Jósok, látók, médiumok!
3.10 Spanyol pite (spanyol vígj., 2003)
4.40 Két Testőr (ism.) Életmódmagazin

PRIMA TV

7.00 Kandikamera
7.30 Specialisták - talk show
8.20 Sport Florentinával
8.30 Teleshopping
9.15 Agatha Christie: Gyöngyöző cián (amerikai krimi, 1983) (ism.)
11.30 Mondenii Show
12.00 Nyakában az egész világ
12.30 Teleshopping
13.15 Kandikamera
13.30 Teleshopping
14.00 Szabadnak születtek (am. kalandfilm, 1992)
16.00 A cseresznye e tortán (ism.)
17.00 Lököttek (román vígjáték sorozat) (ism.)
18.00 Hírek, időjárásjelentés
19.00 Sport
19.30 Kötelkedők krónikája
22.15 Lököttek (román vígjáték sorozat)
23.00 Mondenii Show
23.30 Pókerklub - reality show (ism.)
0.30 Elárultak a szerelemben
1.30 Hírek, időjárásjelentés (ism.)
2.30 Lököttek (ism.)
3.30 Kötelkedők krónikája (ism.)

KANAL D

8.00 Orovosok 10.00 Menyet anyának 5 12.30 Hírek 13.15 Légy az enyém (reality show) 15.00 Teleshopping 15.15 1001 éjszaka (török sorozat) 16.45 Célponthoz 18.45 A nap híre 19.00 Hírek 19.45 Menyet anyának 5 20.30 Légy a házastársam! (reality show) 22.00 Ezel (török krimi sorozat) 23.30 Tűzben edzett ország (kanadai-ausztrál krimi) 1.30 Káma szutra

HÍR TV

7.00 Paletta (ism.)
7.30 Lapzárta (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
8.00 Híradó
Friss napi információk
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Sziluet (ism.)
11.05 Panaszkönyv (ism.)
11.30 Riasztás (ism.)
A rendkívüli események műsora
12.05 Vonalban (ism.)
Interaktív politikai show-műsor
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 Lapzárta (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Különkiadás (ism.)
17.05 Ősök tere
17.30 Paletta
18.00 Híradó - Friss napi információk
18.30 Iskolapélda
19.05 Vonalban Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzárta
23.05 Nyegedik (ism.)
23.30 BBC Click
A BBC informatikai magazinja
0.05 BBC Híradó
0.30 Iskolapélda (ism.)

DISCOVERY

7.00 Motorkerékpár-építő VB
- Chica és Mike Pugliese
8.00 Újjáépítők
- Munka a SEMA-n
9.00 Halálos fogás
- Feszültségek
10.00 Piszkos munkák
11.00 Végzetes másodpercek
12.00 Amsci motorok
13.00 Túlélés törvényei
- Belize
14.00 Állítólag...
15.00 Piszkos munkák - Hídfestő
16.00 Hogyan készült?
17.00 Halálos fogás - Újoncok
18.00 Amsci motorok
Christopher and Dana Reeve Foundation motor
19.00 A túlélés törvényei
20.00 Állítólag...
- Mini mítoszparádé
21.00 Hogyan készült?
21.30 Amerika kapuja - 15 millió dolláros játék
22.30 Túlélőpár-baj - Hegyek között
23.30 A túlélés törvényei
- Oregon
0.30 4x4 versenyház
- Aki sokat markol
1.30 Amerika határain
2.30 Végzetes másodpercek

HÁLÓZAT

10.00 Primatona 10.30 Teleshop 11.00 Zodiákus 13.00 Teleshop 14.30 Nyitott Egyetem 15.00 Biztonsági Zóna 15.30 Bence-Show 16.00 Zodiákus 18.00 A polgármester 18.30 Grand Prix 19.00 Tabu Tv 19.30 Tűzoltók (sorozat) 20.30 Fesztiválsoroló 21.00 Lépünk koppan 21.35 Hírháló 22.00 A ring királya (am. akciófilm) 0.00A Sátán - Karate tigris 5. (am. akciófilm)

November 16., kedd

Az év 47. hete és 320. napja, hátravan 45 nap

Ma **Ödön** nevű olvasóinkat köszöntjük. Az **Ödön** férfinév az Eugén magyar megfelelője, eredeti alakja Ögyén. Holnap **Gergő** napja van.

Évfordulók

- 1919-ben Horthy Miklós a Nemzeti Hadsereg élén bevonul Budapestre.
- 1933-ban az USA és a Szovjetunió először veszi fel egymással a diplomáciai kapcsolatot.
- 1945-ben 88 elfogott német rakétatudós érkezik az Egyesült Államokba, köztük Wernher von Braun.
- 1958-ban megkezdődik az 1956-os forradalom utáni első országgyűlési választás.
- 1965-ben útjára indítják a Venyera-3 űrszondát a Vénusz felé, hogy leszálljon annak felszínre.
- 1971-ben Moszkvában aláírják a szovjet-magyar földgázvezeték építéséről szóló egyezményt.
- 1973-ban Richard Nixon amerikai elnök aláírja a Transzalaszkai Csővezeték megépítéséről szóló törvényt (Trans-Alaska Pipeline Authorization Act).
- 1979-ben Bukarestben üzembe helyezik az első metróvonalat.
- 1988-ban Észtország parlamentje az országot szuverén államná nyilvánítja a Szovjetunióon belül, ezzel kezdetét veszi a Szovjetunió felbomlása.

Vicc

A szőke nő mondja a barátjának:
– Nagyon kíváncsi vagyok a jövőmre. Szeretnék elmenni egy jósnőhöz, csak nem tudom, hogy tenyérjós, vagy gondolatolvasó legyen-e.
– Szerintem tenyérjós, mert tenyered, az van...

Recept

Mustáros-mézes-pácolt csirkemell

Hozzávalók: 1 kg csirkemell, só, bors curry, mustár, 6-7 gerezd fokhagyma, méz, olívaolaj.

Elkészítés: Vegyünk 1 kg csirkemellfilét, és vágjuk vékony szeletekre (akkor nem kell klopfolni). **Keverjük ki a pácot:** 20 dkg mustárhoz adjunk elég sok borsot, kis curryport, vagy hat gerezd fokhagymát, 10 dkg mézet (ha nincs, jó a gyümölcscukor is), kevés sót, és végül 4-5 evőkanál olívaolajat. A hússzeletekkel keverjük össze a pácot. Nem kell egyesével bekenni a szeleteket, elég, ha alaposan összegyúrjuk a páccal a húst. Két napig érleljük a hűtőben, de minél tovább áll a hús a páccban, annál omlásabb lesz a hús. Sütéskor a serpenyőben elég pár kanál olívaolajat melegíteni, mivel a pácolt húson is van olaj. Nagy lángon, hirtelen, öt perc alatt megsűl a hús, és egészen egyszerűen isteni pecsenye lesz belőle. Nagyon gyorsan elkészíthető. A fűszerek adagolása a páchoz tetszés szerint módosítható.

Ma

A következő napok időjárása

Szerda: 17°C Bukarest
Fokozatosan megvastagszik a felhőzet. Eső, zápor estétől várható legfeljebb délnyugaton.

Csütörtök: 13°C Bukarest
Erősen megnövekszik a felhőzet. Többfelé lesz eső, zápor. Majd dél felől felszakadozik a felhőzet.

Jelleg

	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	17°C	9°C
Brassó	19°C	4°C
Bukarest	18°C	8°C
Csikszereida	18°C	7°C
Kolozsvár	16°C	6°C
Marosvásárhely	18°C	6°C
Nagyvárád	16°C	8°C
Szatmárnémeti	16°C	7°C
Temesvár	18°C	9°C

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Az ország nagy részén derült, napos időre lehet számítani, csak időnként növekszik meg kissé a felhőzet. Csapadék nem várható. Sokfelé páras, foltokban ködös lesz a levegő. A hőmérséklet 16 és 21 fok között alakul.

Átlagéletkor

Horváth István

HIRDETÉS

Egyet fizet, kettőt kap!
ÚMSZ-előfizetési akció – 2011

Fizessen elő 2011-re az **Új Magyar Szóra**, és ajándékozza meg szeretteit, barátait, ismerőseit egy **ingyenes ÚMSZ-előfizetéssel!** Ha előfizet egy teljes évre, 150 lejért eljuttatjuk a lapot két különböző címre: az Ön címére, illetve egy Ön által megjelölt személy címére is!

Figyelem! Az akció csak olyan előfizetőinknek szól, akik közvetlenül a kiadónak vagy területi megbízottainknak fizetik ki az egyéves díjat. A postától, illetve a terjesztői cégektől ne kérje a kedvezményt!

Területi megbízottaink házhoz mennek, Önnek csak egy telefonhívásába kerül!

Hargita, Kovászna, Maros, Brassó: Baricz István, 0748 314.609.
Kolozsvár és környéke: Tósa András, 0788 715 481.
Nagyvárád és környéke: Béres Attila, 0788 318 353.

Amennyiben postai utalvánnyal (mandat postal) szeretné elküldeni az előfizetés ellenértékét, azt a következőképpen töltsse ki:

Destinatar: Béres Attila, la Editura Scripta S. A.
Adresa: OP 9 CP 49, Localitatea: Oradea, Jud.: Bihor.

Ne felejtse el a saját, pontos címét feltüntetni a postai utalványon, illetve az utalvány hátoldalára, az üres helyre beírni a kedvezményezett olvasónk pontos nevét és címét. Így az illető is egy teljes évig kézhez veheti napilapunkat!

Előfizetési áraink 2011-re:

- 1 hónap: 15 RON
- 3 hónap: 38 RON
- 6 hónap: 75 RON
- 12 hónap: 148 RON

2 (személy) x 12 hónap: 296 RON **HELYETT**
2 (személy) x 12 hónap: 150 RON (megtakarítás: 146 RON)!

További információért forduljon Béres Attilához, a 0788-318 353-as telefonszámon!

***	CSIKÓS LÓ	BARÁNY-BÓRI	SZÓTÁRI UTASÍTÁS	DOPPINGOL	A TÖBBES SZÁM JELE	ROMÁN AUTÓJEL	BANKY VIKTOR FILMJE	KOTANGENS (RÖV)	PESTI EGYTEM
BIZTONSÁGI SZERKEZET FALI NYILÁSON									
JUHASZ ÓRZI					TÜZET SZÜNTETŐ				
KROMOSZÓMA		SZOLMIZACIOS HANG			NEMI JELLEG	HAZAI EGYÜTTES			
ANGOL KÖTŐSZÓ		MÉRETET NOVEL		... APPIA: ROMAI ÚT				KÉRDŐSZÓCSKA	
KILOAMPER (RÖV)			LATIN-AMÉRIKAI TÁNC		ÖRGRÓF			DOKTOR	NÓSTÉNY MADÁR
EGYFELE POLITIKAI ALAKULAT			HIRTELEN HÚZ						
MELEG EVSZAK					SZUNDIKÁLO				
HORGANNYAL BEVON					EGYIK SZELEN!				
FINOM ELMESSEG							OLIMPIAI JÁTEKOK (RÖV)		
							RÓMAI 1		

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)
A Hold a Kosban jár, és az Ön teljesítménye csúcson van. Új ötletei megvalósításában barátai is segítségére vannak.
BIKA (IV. 21.–V. 20.)
Váratlan helyzetek adódnak ma. Ne dőljön be a nagy szavaknak, nézzen a dolgok mögé! Döntéseit alaposan gondolja át!
IKREK (V. 21.–VI. 21.)
Többet vár a sorstól, mint amennyit kap, és emiatt kissé türelmetlen.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)
Új lehetőségek után vágyakozik. A Vénusz titkos kapcsolatoknak kedvez.
OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)
A váratlan fejleményeken gondolkodik, és rendezni magában a partnereihez fűződő viszonyát. A közelmúlt ballépéseiből okulva, már könnyebben sikerül.
SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)
Találkozhat egy különös személlyel, aki szokatlan hatást gyakorol Önre. Ne változtasson meggondolatlanul állást, bármilyen jó ajánlatot kap.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)
Párkapcsolata úgy alakul, ahogy annak idején elképzelte. A házastársával élő Mérleg-jegyű hálás lehet a sorsnak a szép őszi napokért.
SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)
A napfényes oldalon halad. Derűje a környezetére is kiárad. Ne hagyja, hogy bárki vagy bármilyen megmetyeljeze boldogságát.
NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)
Nem a normák, előírások szerint él, hanem ahogy jónak látja. Szent András havában hajlamos az elmélyülésre, a meditációra.

BAK (XII. 22.–I. 20.)
Kockázatos változtatásokba kezd, amit nem mindenki néz jó szemmel. Vigyázzon, nehogy kínos helyzetbe sodródjon.
VÍZTŐ (I. 21.–II. 19.)
Pénzügyi elképzeléseit illetően új lehetőségek kínálkoznak. Amnyi baráti meghívást kap, hogy nem is tud mindennek eleget tenni.
HALAK (II. 20.–III. 20.)
A bolygók lehetőségeket kínálnak. Ha munkahelyet szeretne változtatni, most itt a lehetőség. Kedvesének fontos, hogy vele legyen, mert rossz passzban van.

Új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő: Salamon Márton László
Vezető szerkesztő: Cseke Péter Tamás
Vezető publicista: Agoston Hugó

Főmunkatársak: Bíró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők: Moldován Árpád Zsolt (Aktuális) Bogdán Tibor (Háttér) Baló Levente (Kultúra) Szakács Zsuzsanna (Gazdaság) Turós-Jakab László (Sport) Farkas István (Média) Orosz Anna (Életmód) Szonda Szabolcs (Szinkép)

Olvasószerkesztők: Osváth Annamária, Nyáguly András

Tudósítók: Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárád), Horváth István – 0747-517574 (Csikszereida), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő: Tofán Levente

Grafikus: Horváth István

Tördelőszerkesztők: Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser: Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak: Baricz István – 0788-488739, Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Jogtanácsos: Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Rómán Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közzölje.

Lapunk megjelenését támogatja a

BL: már csak két hely kiadó

Kézilabda

ÚMSZ

▶ A nyolc középdöntős helyből hat már elkelt a női kézilabda-Bajnokok Ligájában. A román bajnok Oltchim Râmnicu Vâlcea mellett a Győri Audi ETO KC, a montenegrói Budućnost Podgorica, a spanyol Itxako Navarra, a norvég Larvik és a szlovén Krim Ljubljana már ott van a legjobb között. A C jelű kvartetben a jelenleg 10 pontos Larvik az első, az Oltchim (6p) pedig a második helyen zár. Az egyformán 2 pontot gyűjtött Toulon Saint Cyr és a dán Randers HK november 21-én, francia földön dönti el, hogy ki kerül át a KEK-be. A D csoportban a Győr (8 pont, plusz 15) és a Krim Ljubljana (8 pont, plusz 14) szombaton eldönti, hogy ki lesz az első, és ki a második. Az orosz Zvezda Zvenyigorod (4p) már KEK nyolcaddöntős, a horvát Podravka Koprivnica (0p) pedig kiesett. Az A csoportban a Podgorica (10p) már első, a svéd Sävehof (0p) biztos kieső, a továbbjutó második helyért a zárófordulóban az orosz Dinamo Volgograd (6p) és az utolsó két kiírásban győztes dán Viborg HK (4p) mérkőzik egymással. Aki a harmadik lesz, átkerül a KEK nyolcaddöntőjébe. A B csoportban a Debreceni VSC (2p) kiesett, a Navarra (8p) meg első helyen került tovább. Hogy ki lesz a második és harmadik, majd az osztrák Hypo Niederösterreich (4p) és a német HC Leipzig (6p) szombati ausztriai meccsén dől el. ◀

Alonso öröset lát

Forma-1

Turós-Jakab László

▶ Bár a Forma-1 1950 óta íródó történetében 26. alkalommal döntött a világbajnoki cím sorsa felől a zárófutam, először esett meg, hogy kiemelkedően érdekesen alakultak az események. A Ferrari-istálló főnökei végzetesen tévedtek, s Luca Cordero di Montezemolo „főguru” és Stefano Domenicali sportigazgató is elismerte, hogy nagyon rosszul taktikáztak a futamon teljesen véletlen Alonso feje felett. A Ferrari taktikusai akkor tévedtek nagyot, hogy Webber után viszonylag korai kerékcserére küldték Alonsót, hiszen a spanyol a „sü-

rűjébe”, azaz a középmezőnybe tért vissza a Yas Marina-i aszfaltkígyón, messze a biztos világbajnoki címet jelentő negyedik helyről. A kétszeres világbajnok ibér rémálmának a Renault-pilóták bizonyultak, hiszen sem az orosz Petrov, sem pedig a lengyel Kubica nem mutatkozott hajlandónak lovagi gesztusra. Csakis így történhetett meg, hogy miután az Abu Dzabi-nagydíjat megelőzően 105 pontot gyűjtött öt versenyen Vettel 80-jával szemben, Alonso elvesztette a döntő csatát. A sejkék országában Sebastian Vettel ötödik sikerét aratta az idényben (ennyit nyert Alonso is) s úgy hódította el a világbajnoki címet, hogy korábban egyszer sem vezetett a pontvadá-

szatban. Ugyanakkor, a 23 esztendő és 134 napos Vettel sikerével a Forma-1 legfiatalabb világbajnoka lett. Az eddigi rekorder Lewis Hamilton volt, aki 2008-ban 23 évesen és 301 napos napos győzött. Nála talán csak Dietrich Mateschitz, a Red Bull Racing milliárdos tulajdonosa boldogabb, hiszen a csapat idén minden megnyert, amit csak lehetett. „Egy nagy álom vált valóra. Sebastian még néhányszor világbajnok lesz, ebben biztos vagyok” – nyilatkozta.

A heppenheimi fialember azóta bulit bulira halmozva ünnepel, miközben már Christian Wulff államfő, Angela Merkel kancellár és Joachim Löw futballkapitány is gratulált neki. ◀

Öröm a Red Bull Racingnél. A Forma-1-es csapat idén minden megnyert, amit csak lehetett

Fotó: formula1.com

Röviden

Botlott a Dinamo is

A labdarúgó-Liga 15. fordulójának vasárnap esti mérkőzésén a Dinamo 2-2-re mérkőzött hazai közönsége előtt az Universitatea Craiovával. A gólokat Ad. Cristea (11 m) és Torje, illetve Alexandru Pițurcă (2) szerezte. Súlyosan megsérült, és azóta műtéten is átesett Andrei Cristea, akinek belefeltek az arcába. Az orvosok szerint a labdarúgó idén már nem játszhat többet. A forduló zárómérkőzését lapzártá után vívta Besztercén a Gloria és a Kolozsvárti CFR 1907.

Keretet hirdettek Lucescu

Keretet hirdetett a szerda esti, Olaszország elleni barátságos labdarúgó-mérkőzésre Răzvan Lucescu. A klagenfurti meccsre a szövetségi kapitány az alábbiak közül választja ki a kezdőtizenegyet: Costel Pantilimon, Ciprian Tătărușanu (kapusok), Cornel Răpă, Gabriel Tamaș, Cristian Chivu, Dorin Goian, Florin Gardoș, Vasile Maftai, Răzvan Raț (háttérdek), Gabriel Torje, Cristian Tănase, George Florescu, Adrian Ropotan, Dan Alexa, Ciprian Deac, Silviu Ilie (középpályások), Ciprian Marica, Bogdan Stancu, Gigel Bucur, Marius Bilașco (csatárok). A sérült Cristian Săpunaru (FC Porto) helyettesítése felől még nem döntött Lucescu.

Elhunyt Polyák Imre

Életének 78. évében hétfőn súlyos betegség után elhunyt Polyák Imre magyar olimpiai bajnok birkózó, a Nemzet Sportolója. Polyák három egymást követő olimpián, 1952-ben Helsinkiben, 1956-ban Melbourne-ben, majd 1960-ban Rómában is ezüstérmes szerzett, négy évvel később Tokióban azonban felért a csúcsra.

Gebrselassie folytatja

Megváltoztatta egy hete hozott döntését, és mégsem vonul vissza Haile Gebrselassie, a maratonfutás 37 éves etióp világcúcstartója. Minden idők egyik legsikeresebb hosszútávfutója a hétvégén az etiópai Wollegában azt mondta a helyi újságíróknak, hogy mindaddig folytatja, amíg egészséges. Gebrselassie november 7-én, a New York Marathonon a táv felénél sérülés miatt feladta a viadalt, s ezt követően – mindenki nagy meglepetésére – bejelentette visszavonulását.

Loeb győzött a zárófutamon

A sorozatban hétszeres világbajnok Sébastien Loeb nyerte a brit ralit, az idei vb-sorozat utolsó, 13. versenyét. A francia pilóta mögött a norvég Petter Solberg lett a második és a finn Mikko Hirvonen a harmadik. Loeb már a vb 11. futamán, a francia ralin bebiztosította hetedik elsőségét. A vb-pontverseny végeredménye: pilóták: 1. Loeb 276 pont, 2. P. Solberg 169, 3. Jari-Matti Latvala (finn) 168. márkák: 1. Citroën 474, 2. Ford 331, 3. Citroën Junior 199.

Javitott Söderling

Vasárnapi, párizsi tornagyőzelmével az ötödikről a negyedik helyre lépett előre a férfi teniszszők világranglistáján a svéd Robin Söderling. Az ATP honlapja szerint a legfrissebb rangsort változatlanul a spanyol Rafael Nadal vezeti, míg a legjobb román Victor Hănescu (51.), a legjobban helyezett magyar pedig Balázs Attila (161.)

Beckhamék nem jutottak döntőbe

David Beckham csapata, az alapszakaszgyőztes Los Angeles Galaxy simán kikapott az FC Dallastól az észak-amerikai labdarúgó-bajnokság (MLS) elődöntőjében. A kaliforniai együttes vasárnap hazai pályán lépett pályára a texasiak ellen, a találkozó elején több nagy helyzete is akadt.

Döbbenet a Stamford Bridge-en

Labdarúgás

T. J. L.

▶ A Sunderland szolgáltatta az angol labdarúgó Premier League 13. fordulójának legnagyobb meglepetését azzal, hogy 3-0-ra nyert a címvédő és listavezető Chelsea otthonában. A londoniak a mostani szezonban nemhogy pontot nem vesztek még otthonukban, de gólt sem kaptak, hazai mérlegük 17-0 volt. Pontosabban a Stamford Bridge-en megrendezett találkozó 45. percéig, amikor is Onuoha 91. perc után vette be Petr Cech kapuját. Szünet után Gyan (52.) és Welbeck (87.) is beközönt a Kékeknek, aki utoljára 2002. áprilisában kapott ki ennyire hazai pályán, igaz, az akkori 0-3-nál a Manchester United volt az ellenfél.

A Chelsea (28 pont) ugyanakkor ezzel együtt is vezeti a táblát, a Arsenal (26), a Manchester United (25), a Manchester City (22) és a Bolton Wanderers (19) előtt.

A spanyol Primera División 11. fordulójának vasárnapi játéknapján a listavezető Real Madrid csak a hajrában tudta megtörni a házigazda Gijón ellenállását és végül Higuaín (82.) góljával győzte le 1-0-ra a Sportingot. Ugyanakkor a Valencia hazai pályán magabiztos győzelmet aratott a Getafe ellen, 2-0. További eredmények: Real Zaragoza–Sevilla 1-2, Hércules Alicante–Real

Sociedad 2-1, Real Málaga–Levante 1-0, Real Mallorca–Deportivo La Coruna 0-0, Racing Santander–Espanyol 0-0. Továbbra is a Real Madrid (29) vezet a Barcelona (28), a Villarreal (23), a Valencia (20) és a Sevilla (20) előtt.

Az AC Milan 1-0-ra nyerte a címvédő Internazionale elleni városi rangadót, a hagyományos Derby della Madonninát, az olasz Serie A 13. fordulójának vasárnap esti zárómérkőzésén. A feszült hangulatú meccsen Zlatan Ibrahimovic (5. perc) büntetőből szerzett gólja döntött, Abate kiállítás miatt az AC Milan félórát emnberhátrányban focizott. Most az AC Milan (26) vezet a Lazio (25), a Napoli (21), a Juventus (20), az Internazionale (20) és az AS Róma (19) előtt.

A címvédő Bayern München simán nyert a vendég Nürnberg felett a német Bundesliga 12. fordulójának vasárnapi zárómér-

kőzésén, 3-0. A bajoroknál viszont Franck Ribéry, aki sérüléséből felépülve, hosszú idő után léphetett ismét pályára a 70. percen. A német pontvadászatban Ciprian Marica (VfB Stuttgart) az egyik legjobb „kiszolgáló” miután Julian Schieberrel (Nürnberg) és Lewis Holtbyval (Mainz) egyetemben 7 gólpasznál tart.

A Borussia Dortmund (31 pont) immár hét hosszal vezet a Bayer Leverkusent és az FSV Mainz előtt, míg a Freiburg 21, az Eintracht Frankfurt 20, a Bayern pedig 19 pontnál tart.

A francia Ligue 1 14. fordulójának vasárnapi eredményei: AJ Auxerre–Stade Rennes 2-1, Lorient–Paris St. Germain 1-1, Olympique Lyon-OGC Nice 1-0. Az élcsoport: 1. Stade Brest 22 pont, 2. OSC Lille 21 (22-15), 3. HSC Montpellier 21 (12-12), 4. Paris Saint-Germain 20 (19-12), 5. Stade Rennes 20 (14-8), 6. Ol. Marseille 19 (20-14).

A magyar Huszti Szabolcs (képtünkön) csapata, a Zenit nyerte az orosz labdarúgó-bajnokságot. A szeptérvári együttes – amely három év után lett ismét a legjobb hazájában – 5-0-ra győzött a Rosztov ellen, s így két fordulóval a zárás előtt behozhatatlan előnyre tett szert riválisaival szemben. A Zenitnek 66 pontja van, míg a CSZKA Moszkvának 58, a Rubin Kazanyknak pedig 56. A 2008-ban UEFA Kupa-győztes Zenit így kvalifikálta magát a Bajnokok Ligája 2011/12-es szezonjának főtáblájára. ◀

Ferencváros: közel a dobogó

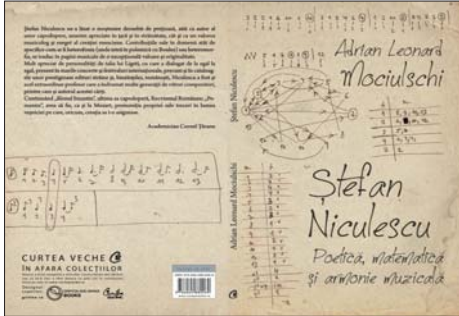
Labdarúgás

Hírösszefoglaló

▶ A Ferencváros hazai környezetben 2-1-re nyert a Szombathelyi Haladás ellen a magyar labdarúgó Monicomp Liga 14. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén. A szombathelyiek több mint 28 éve nyeretlenek a fővárosban, legutóbb 1982. április 10-én nyertek az Üllői úton. Az Albert Stadionban, ötezer néző előtt, ezúttal Heinz (40.) és Maróti (61.), illetve Oross (84.) volt eredményes. A címvédő Debrecen fordulója volt a 14., miután a Zalaegerszeg 2-1-es hazai legyőzésével három pontra megközelítette a listavezető Videotont, s feljött a második helyre. A Vidi Győrben játszott izgalmas mérkőzésen 1-1-es döntetlent. Szombaton az Újpesten 3-1-es vereséget szenvedett Budapest Honvéd edzője, Massimo Morales lemondott posztjáról. A góllövőlistán megugrott Alves (Videoton) már 14 találtnál tart. A 15. forduló programja: november 19., péntek: Kaposvári Rákóczi–Győri ETO, Budapest Honvéd–BFC Siófok. november 20., szombat: Szombathelyi Haladás–Debreceni VSC, Kecskeméti TE–Vasas, Zalaegerszegi TE–Szolnoki MÁV, Paksi FC–MTK Budapest, Lombard Pápa–Ferencváros. november 21., vasárnap: Videoton–Újpest FC. ◀

▶ Recenzió 2

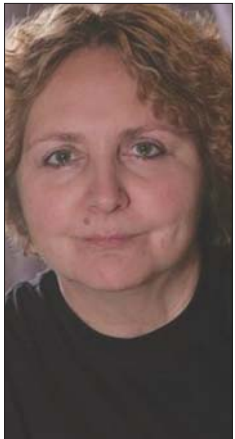
Könyv egy matematikus–költő–zenésről

Ștefan Niculescu. *A költő, matematikus és zenei harmónia teremtő* – talán így lehetne lefordítani a könyv címét (*Ștefan Niculescu. Poetică, matematică și armonie muzicală*). A könyv tulajdonképpen egy esszé, nem Euterpéről szól, hanem a szolgájáról – Ștefan Niculescu (1928-2008) muzsikusról, a Román Akadémia tagjáról.

▶ Interjú 4

„Egymás nélkül nem létezik a színházban néző és színész”

A színház egy társasjáték, ahol egymás nélkül nem létezik néző és színész – vélekedik Thuróczy Katalin. A budapesti drámaíró darabjait nagy sikerrel játsszák a román fővárosban: a bukaresti Odeon Színházban már kétszáz előadást ért meg a *Csütörtök-ünnep*.

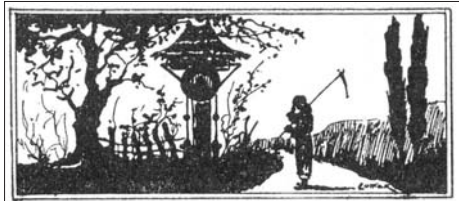
▶ Interjú 5

„Saját magam cselédje leszek”

Anamaria Pop Kereszttestördán született, és több mint tíz éve Magyarországon él. A Budapesti Román Kulturális Központ igazgatójaként, kultúrdiplomataként került oda 1999-ben. Jelen pillanatban szellemi szabadfoglalkozású: író, műfordító. Magyarból románra, románból magyarra fordít. Tagja a Román Írószövetségnek, a Magyar Szépirodalmi Társaságnak és a Magyar Műfordítók Egyesületének.

▶ Esszé 6-7

A Hármas Körös demonstrációja

„A jelenségek írói szempontú megközelítésében a véletlen, a pillanatnyi, előre nem látható inspiráció mindig is nagy szerepet játszott témaválasztásomban, s az ezzel járó szerencse ezúttal is rámtalált. Régi iratokat, fotókat, nyomtatványokat szenvedélyesen gyűjtő barátom jóvoltából már nem egy esetben jutottam váratlanul igen értékes muníció birtokába.” Cseke Gábor írása.

Színház volt... az egész világ Aradon

Nyolc napig tartott a színházi parádé Aradon. Képünkön Viola Gábor (Don Quijote) és Lung László Zsolt (Sancha Panza) a Kézdivásárhelyi Színház előadásában

Tegnap este zárult a november 8. és 15. között Aradon rendezett Interetnikai Színházi Fesztivál. A rendezvény immár ötödik kiadásán 17 társulat 18 előadását láthattuk. A rendezvény házigazdája, az Aradi Kamaraszínház alig néhány tagú kis magántársulat, pár éve jött létre, de nagy szervező- és mozgósítóerővel rendelkezik, maga mellé tudott állítani mindenkit, akire szükség volt ahhoz, hogy ez az országos rendezvény sikeresen célba érjen.

Zsehránszky István

A megnyitón és a záróünnepségen jelen volt az Interetnikai Színházi Fesztivál megalapítója és kitaró finanszírozója, az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala.

Markó Attila államtitkár nyilatkozatában biztosította a színházakat – és mindenekelőtt a színházat még a válság idején is szerető és kívánó közönséget –, hogy ez a támogatás a jövőben is meglesz a hivatal által finan-

szírozott mindkét nagy kisebbségi színházi rendezvény számára: mind a kétévenként tartandó Nemzetiségi Színházi Kollokvium számára, amelynek állandó házigazdája Gyergyószentmiklós és a Figura Stúdió Színház,

mind pedig az ugyancsak kétévenként, a kollokviumok szünetében tartandó vándorló rendezvény, az Interetnikai Színházi Fesztivál számára. A Fesztivál első kiadása Bukarestben volt, azt követte a temesvári, a marosvásárhelyi, a brassói és most az aradi. A fesztivált a házigazda előadása – a *Liselotte és a május* – nyitotta meg. A darab szerzője Pozsgai Zsolt, az előadás rendezője Tapasztó Ernő. A darabbeli *Nő és Férfi* számos megjelenését – számos szerepét – pedig Varga Csilla kolozsvári színésznő és Kulcsár Székely Attila széke-lyudvarhelyi színész alakította.

Folytatása a 3. oldalon

Ádáz bábszínházi harc – a fesztiválért és a báb jogaiért

Beszélgetés Mona Chirilă Mariannal, a Kolozsvári Puck Bábszínház igazgatójával

Zsehránszky István

▶ Évente megrendezik a báb- és a marionettzínházak kolozsvári fesztiválját. Miért ragaszkodnak annyira ehhez a rendezvényhez? Mi örömet lehet abban, hogy a jelenlegi körülmények között is, amikor 60 százalékkal csökkentették a rendezvény támogatását – a tavalyi egymilliárd régi lej helyett most csak 400 millió régi lej adtak –, tehát ilyen megalázó feltételek között is megrendezték ezt a fesztivált?

– A Puck Színház fesztiválja ezélt, tehát beleértve a múlt évet is, nemzetközi volt. Az idén elveszítette nemzetközi jellegét, mert nem volt rá pénzünk, hogy külföldi társulatokat hívjunk. Ezáltal elvesztettük az esélyt annak, hogy közönségünk és a szakmabeliek a bábszínház világ-szerte jelentős társulatainak előadását lássák, és felmérhessék azt, hol is tart jelenleg a bábszínház Romániában. Az a lehetőség azért megmaradt, hogy a hazai társulatok egymás előadásait lássák, értékeljék, hogy mi az, ami új bennük, beszéljessenek a szakma kiválóságaival, létrejön a tapasztalatcsere. Erre azért van lehetőség, mert a résztvevők számára továbbra is biztosítjuk azt, hogy a fesztivál egész ideje alatt itt tartózkodjanak, ami nem jellemző más színházi fesztiválokra Romániában, hanem csak odamész, játszol és aztán távozol. Akik idejönnek, láthatják, hogy hol

tartunk, mi a tennivalónk, ha egyáltalán tehetünk még valamit, miként látnak bennünket a megszokott környezetünkön kívül, mi a szakma véleménye a produkciónkról. Nagyon izgalmas és nagyon fontos mindez. Ezélt a fesztivál alkalom volt arra is, hogy workshopokat rendezzünk, szakmai műhely legyünk.

▶ A Puck Fesztivál idején minden évben Kolozsvárra látogatott három magyarországi bábszínház, állandó vendég volt egy holland társulat...

– És egy litván, egy görög, egy portugál és egy spanyol. A híres olasz bábos, Gaspare Nasuto tartott workshopot.

▶ És most vége mindennek...

– Szomorú, vigasztalan helyzet. De még reménykedünk abban, hogy jövőben visszatérünk a Puck Fesztivál eredeti, nemzetközi formájához. Helyreállítjuk a fesztiválunkat. Mert ha nem lehet helyreállítani, akkor inkább lemondunk róla.

▶ Pedig a fesztivál így, csonkán is szép eredményt mondhat magáénak. Az előadásokból világosan kitűnik, hogy az, amiért a szervezők évek óta küzdenek, megvalósult. Visszanyerte jogait a báb – a bábszínházban!

– Számomra nagy öröm, hogy a bábszínházban a báb, a marionett vagy egyáltalán az életre keltett tárgy az öt megillető helyre került. Ez a mi mesterségünk, ezt kell lehetővé tennünk. A báb

sokkal, de sokkal érdekesebb, mint a báb helyébe lépő bábos. És nagyon fontos, hogy ezt immár újra a szakma is belátja. Nem utolsó sorban a mi fesztiválunknak, az itteni beszélgetéseknek köszönhetően.

▶ És nem utolsó sorban annak köszönhetően, hogy a fesztivál zsűrije következetesen csak a bábos produkciókat értékelte, azoknak adott díjat.

– És rendszeresen szóvá tettük a bábok háttérbe szorí-

tását, valahányszor előfordult. Úgy tűnik, mindez hatásos volt.

▶ És természetesen, éppen a neves külföldi társulatok előadásainak láttán egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a bábszínház szerepe megváltozott. A bábszínház ma már nemcsak pótmama, illetve az óvónéni vagy a tanítónéni helyettesítője. Tehát nemcsak óvodásoknak meg kisiskolásoknak szól, hanem mindenkinek,

beleértve a felnőtteket is. A felnőttek hajlandók-e fogni ezt az üzenetet, a bábszínházba eljönni?

– Hajlandók. Persze ehhez nekünk is meg kell teremtenünk a körülményeket. Be kell vezetnünk az esti előadásokat, amelyeken a nagyszínházi előadásoktól különböző, sajátos színházati kell nyújtanunk. Ezen még dolgozni kell. És népszerűsíteni kell, hogy az új bábszínház ne maradjon csupán virtuális színház. Az esti előadásokon együtt lehet szülő és gyermek, együtt lehet a család, ami figyelemre méltó. Különleges színház ez: az élőben játszó színész, a báb és az életre keltett tárgy együttese: egy új szintézis. Az élőben játszó színészről van szó.

▶ Aki a báb tényleges partnere lehet. A báb ugyanis már eleve műalkotás, szobrászi munka például, művészet még mielőtt a színpadra kerülne, mielőtt ott megszólalna.

– És ami rendkívül fontos: ez a színház újraegyesíti a családot. Olyan élményt kínál, amelyet együtt élhet át szülő és gyermek.

▶ Ön hat éve szervezi ezt a fesztivált...

– Az eddigi kilenc kiadásból hatot szerveztem én.

▶ Láthattuk, milyen célokat követett eddig. Melyek a fesztivál további célkitűzései?

– Miként az idén is tettük, a továbbiakban is közönség elé szeretnénk vinni a főiskolások előadásait. Azokét,

akik a bábos szakmára készülnek. Más látószög, friss energia jellemzi őket. Sok újat hoznak, már indulásból. Az őket érdeklő témák is másak, a fiatalok világából valók. És nagyon fontos ez, mert velük együtt új igények jelennek meg a bábszínházban. Azokban a bábszínházakban, amelyeket én külföldön láttam, rendkívül felértékelődött a bábos szakma. A bábosnak sokmindehhez kell értenie, összehasonlíthatatlanul többhöz, mint eddig. Képesnek kell lennie arra, hogy azonosuljon az életre kelő tárggyal, de képesnek kell lennie arra is, hogy ha kell, kilépjen belőle. Vagy hogy profi színészként, profi színészi színvonalon, élőben is játszon. Tudnia kell énekelni, beszélni, előadást vezetni, ugyanakkor mimesnek lenni, sőt akrobatának is, hogyha a helyzet megkívánja. És a bábszínházba behatolt az informatika, ezt is birtokolnia kell a bábosnak. Az előadások határtalanná válnak, egymásba ötvöződik a mese, a vígság, a zenés színház, és még sokminden más.

▶ Ehhez pedig fiatalos lendület, nagylelkűség, bátorság, ambíció kell.

– Ez az, amiből izelítőt adtunk az idén. Ami valamilyen kárpótlást jelentett... Ezért kitartunk amellett, hogy a Puck Fesztiválnak a jövőben is legyen főiskolai szekciója, ahol a marosvásárhelyi, kolozsvári, bucaresti és más egyetemekről jött bábos diákok bemutatathatják törekvéseiket, eredményeiket.

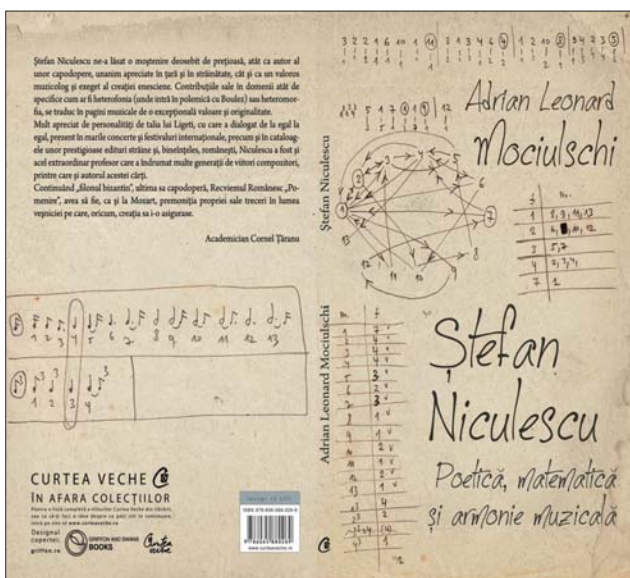
Könyv egy matematikus–költő–zenésről

Recenzió

Ștefan Niculescu. *A költő, matematikus és zenei harmónia teremtő* – talán így lehetne lefordítani a könyv címét (Ștefan Niculescu. *Poetică, matematică și armonie muzicală*). A könyv tulajdonképpen egy esszé, nem Euterpéről szól, hanem a szolgájáról – Ștefan Niculescu (1928-2008) muzsikusról, a Román Akadémia tagjáról. A szerző pedig Adrian Mociulschi fiatal romániai lengyel zeneszerző. A könyv hőse, Ștefan Niculescu enciklopédista alkat – mérnök, zeneszerző, muzikológus és egyetemista tanár, az interkulturális párbeszéd kiemelkedő művelője. Erőfeszítését díjjal jutalmazta 1972-ben a Francia Akadémia és a párizsi Szép-

művészeti Akadémia, s 1994-ben Ștefan Niculescu elnyerte a Herder-díjat, amelyet a Bécsi Egyetem adományoz az arra érdemesnek. Ezenkívül még számos díjat nyert, számos értékes kitüntetését kapott. S olyan nemzetközileg ismert személyiségek elismerésének és barátságának örvendhetett, mint Ligeti Sándor György vagy Witold Lutoslawski. Ștefan Niculescu velük együtt szerepel a nagy európai muzikusok alkotásából létrejött zenekarban.

Ștefan Niculescu zenei pályafutása Lengyelországban kezdődött, a Varsói Ősz nevű nagy zenei színpadon. Ott volt a bemutatója, 1965-ben, a tizenöt szólótársa komponált szimfóniájának, és a Varsóban elért siker megnyitotta számára a ka-

put a nyugati szerepléshez is. Ugyanezen a rangos varsói zenei fesztiválon szólalt meg több más jelentős műve is: 1972-ben a zenekarra írt

Együttesek című kompozíciója, 1978-ben az *Aphorismes d'Héraclite* című a capella kórusmű, 1983-ban az *Ison II* című hangszeres zene, va-

lamint 2002-ben a *Sincronie*, amelynek a megszólaltatásában részt vett Csendes László érdemes művész.

A kötetbeli esszé szerzője, Adrian Mociulschi, maga is Ștefan Niculescu nemzetközileg ismert tanítványa, írásával betekintést kínál a mester alkotóműhelyének titkaiba is. Ugyanúgy, miként a másik nagy hírű zenész, az építész-komponista Iannis Xenakis esetében, Ștefan Niculescu komponista volt, a transzcendens felé vezető járható útként jelent meg az egzakt tudományok ötvözése a művészettel. Adrian Mociulschi esszéjében megkísérli azt, hogy bevezetve a művészi kísérlet világába, a zenei alkotások közönségével felfedeztesse a művészetnek egy kevésbé ismert oldalát, nevezetesen azt, hogy a

tudományos felfedezéssel egyenértékű felfedezésekre képes, a művészi vízióban jelentkező felfedezések a világegyetem létrejöttére vonatkozó tudományos felfedezésekhez vagy a Pitagorász megdöbbentő akusztikai felfedezéseire hasonló súlyúak, s mindez jellemző a Ștefan Niculescu által teremtett zenei világra is.

A Curtea Veche Publishing Kiadó által megjelentetett kötetben még két másik jelentős zenészezés is szerepel: dr. Alexandru Leahu muzikológus, az előző szerzője és Cornel Țăranu akadémikus, akinek a vallomása a könyvborító hátlapján található. A kötet nyilvános bemutatására a bukaresti Gaudeamus könyvtáron kerül sor, 2010. november 18-án.

Színház az egész világ Aradon

Folytatás az 1. oldalról

Nagy erőpróba volt – és kiállták. Pár héttel ezelőtt, Székelyudvarhelyen még éretlen volt a produkciójuk. Most viszont sikerült az elővarázsolt szerepek szerint átélénygülniük, sikerült valódi partnerkapcsolatot teremteniük és abból építkezniük. Létrejött az a sajátos alaphangulat, amelyben „az utolsó vonat” után loholó emberek vívódása hitelesen végigvihető, ismételt kitarulkozása és összeomlása megélhető színész és néző számára egyaránt. Újra meggyőződhetünk tehát arról, hogy egy jó fesztivál csodákat művel: új szint, ragyogást kapnak a máskülönböző színészek és néző számára egyaránt. Újra meggyőződhetünk tehát arról, hogy egy jó fesztivál csodákat művel: új szint, ragyogást kapnak a máskülönböző színészek és néző számára egyaránt. Újra meggyőződhetünk tehát arról, hogy egy jó fesztivál csodákat művel: új szint, ragyogást kapnak a máskülönböző színészek és néző számára egyaránt.

A csángók, Teibele és a démon

És a felfedező út folytatódott. Kakuts Ágnes – a Kolozsvári Állami Magyar Színház színészeiben – egy lassan, de biztosan pusztuló, kimúló archaikus világba vitt bennünket: a moldvai csángók *Árva életébe*. Kakuts Ágnes előadása azért is szép és egyedülálló, mert bár egyedül van a színen, egymagában is teljes értékű világot teremt, színpadi jelenléte olyan erőteljes és olyan árnyalt, hogy képes megmutatni a megélevedő csángó asszony világához való viszonyulásunkat is, amely nem mindig megfelelő, olykor nyegle, olykor olcsón rácsodálkozó, lekezelő vagy populista, de kevésbé együttérző. A bukaresti Állami Zsidó Színház előadása – a *Teibele és a démon* – is számunkra ismeretlen tájakra kalauzol. Fiatalon özvegyül maradt zsidó nő a kabalát olvassa, ott keres magának partnert egy démon alakjában. Csakhogy a démonról kiderül, hogy maga is egy földi lény, egy társat kereső férfi – s ekkor már nem tetszik a hölgynek. Mert korábban már csalódott a földi társban, jobbra, magasabbrendűre lenne szüksége. De nem jön rá arra, hogy a démon is földi alkotás – lelünk katlanjának, a tudatalattinak a szüleménye: vágyakból, félelmekből, gyönyörökből, szorongásokból, csatlódásokból és sikerekből, azok szintézisével kialakult lény. Magunk teremtyük azt, amikor rászorulunk...

A mozgásszínház napja

A fesztivál harmadik napja a mozgásszínházé volt. Kár, hogy nem alakult ki teljes kép. A csíkiakat láthatuk, akik még kezdők ebben a műfajban, és a gyermekszentmiklósiakat, akik a sepsiszentgyörgyi M Stúdiót, Uray Péter csapatát leszámítva, hazai magyar viszonylatban talán a legotthonosabbak ebben. Uraynak a mozgásszínházra komponált *Hamletje* nemrég nagy – és tegyük hozzá: megérdemelt – sikert aratott Bukarestben az Országos Színházi Fesztiválon. Kár, hogy nem láthatuk itt is.

A Csíki Játékszín előadása – az *Átváltozások* – Baczó Tünde koreográfus rendezte, a zenéjét Cári Tibor szerezte. A szereposztás három páros: Bodea Tibor és Ráduly Beáta, Bilibók Attila és Zsigmond Éva-Beáta, Kosztándi Zolt és Dálnoky Csilla. A párosok a szerelem, illetve a férfi és a nő közötti szerelmi kapcsolat három fázisát mutatják meg. Az első páros a kapcsolat fiatalosságáról szól, az első szerelmi játékokról, a második e kapcsolat érett formájáról,

nem megidéz. Mert hiányzott az igazi színpadi helyzet, hiányzott az átlénygülés. Nem jött létre egy világ – vagyis elmaradt a teremtés maga, ami nélkül nem beszélhetünk művészetről. Mátyás Zolt Imre tehát nem a legjobb formáját hozta, lehet hogy átmeneti válságban, zavarban van. Kívánjuk hogy jusson túl rajta minél előbb.

Bántó közepszerűség

Sajnos ez állapot másokat sem kímél időnként, még azokat sem, akik egyébként nagyon jó színházat játszanak – gondolok itt a Széchenyi Radu Stanca Nemzeti Színház Német Tagozatára, amely ráadásul két mai magyar darabot adott elő a fesztiválon: Spiró Györgytől a *Prahot* és Mikes Csabától az *Apát*. Mindkét előadás, udvariasan mondva, közepszerű volt, a felszínen mozgott. Mindössze regisztrálta azt, hogy gyönyörű szép mai világunk úgy tele van szorongással, félelemmel, bizonytalansággal és bizalmatlansággal, hogy már a jótól is retteg. A polgár játszik és nyer a lóton, de a nyerőcédulát elégeti – és nem valami magasabbrendű erkölcsi

lője, a Temesvári Állami Német Színház hozott *Godotra várva* előadásával. Akárcsak a két főszereplő, Vladimir és Estragon (akiket Rareș Hon-tzu és Radu Vulpe alakított), az előadás egésze szintén arra figyelmeztet bennünket, hogy most már az emberfelettire, a transzcendensre is hiába várunk, ha világunkból teljesen kiveszött az emberi, az emberség. Ha meg is érkezne Godot, nem lenne, aki fogadja őt.

Angolos tempo

Csütörtökön valahogy úgy alakult, hogy az Inter-etnikai Színházi Fesztivál valamennyi előadásának a címe angol nyelvű volt. Délután a *Stop the Tempo*-t láthattuk, a marosvásárhelyi Yorick Színház előadását. Főleg a fiatalokról szól, de mindenkinek. Sebestyén Ábá, a rendező és a három fiatal színész: Csíki Hajnalka, Kiss Bora és Bányai Kelemen Barna megtalálta ebben az eléggé publicisztikai fogantatású darabban, Gianina Cărbunariu színművében, és fel is mutatta korunk általános emberi kérdését, nevezetesen azt, hogy miért kényszerülnek romboló pótcselek-

Ibsen művéből, és azt mutatja meg belőle, ami a mai fiatal nőt – és környezetét is – foglalkoztatja. Hogy hol mérgeződik meg, és mikor hull szét akár egy életképes fiatal család is az anyagi körülmények szorításában, és mindenekelőtt az anyagiak által diktált kapcsolatoknak a családi életbe való befurakodásával, a legintimebb szféráknak is az általuk való beszennyezésével. S a legdöbbenetesebb, hogy e szennyezést olykor saját magunk visszük be családjunkba. Ezen elmélkedhettünk például az előadás végén, amíg rájöttünk arra, hogy most már kimehettünk. A színészek ugyanis színpadon maradtak, amíg csak néző volt a teremben.

És a nap utolsó előadása, a Play Strindberg is a fiatalokról szól, bár a darabbeli szereplők nem fiatalok. De Hatházi András színész, színészpédagógus tanítványai: Vindis Andrea színésznővel és két mesteriző színészművészettel szakosított Kelemen Csongorral és Köllő Csongorral vitte színre a darabot, és a leggyakoribb rendezői utasítás az volt, hogy játsszatok, játsszatok el azt, amit a darabban láttok, ami bennetek a témának köszön-

Nagyvárad Állami Színház Szigligeti Társulatának a produkcióját a színház és a valóság soha nem lankadó, soha nem szűnő – úgy is mondhatnánk: egymást életben tartó küzdelme jellemzi. Pirandello *Hat szereplő szerzőt keres* című színművének az előadása szolgál alkalmul ehhez a demonstrációhoz: a színház létéről való küzdelmének a bemutatásához. Itt is tulajdonképpen a művészetnek a valósággal szembeni függetlenségi harcáról van szó. Mert a valóság címén folyton folyvást – és ilyenkor, válság idején különösképpen! – le akarnak nyeletni a színházzal, a művészettel valamit, egy anyagi vagy politikai vagy világnézeti stb. jellegű idegen testet, holott egyébként kellene foglalkozniuk, csak hogy a nagy társadalmi gondok megoldásához a nyeletőkben nincs elég tehetség... A színháznak viszont nap mind nap be kell bizonyítania azt, hogy teljes értékű alkotó, akárcsak a valóság, aminek gyermeke, akitől fogant valamikor, és akitől fogant most is, valahányszor profi módra – nem pedig különféle beintésekre, nyomásra – művelik. Ezt sugallja a Zakariás Zsolt által

beteljesüléséről, a harmadik pedig a szerelmi érzés és művelői megőregedéséről, a partnerek egymástól való elválásáról ad képet. Egyformán nagy figyelmet szentelnek mindhárom fázisnak – viszont csak a középsőben, a beteljesüléskor tudnak kilépni a közhelyekből, nyújtanak valamit többet annál, mint amit mindenki tud. A baj az, hogy a szereplők között bár tapasztalt színészek is vannak, ebben a műfajban még bátortalanok: kevesebbet mutatnak meg, mint amennyit tudnak. A Figura Stúdió Színház előadása, az *Átváltozások*, amelyet Bozsik Yvette rendezett, pontosan azért jó, mert ott a szereplők a legtermészetesebb módon színészként is jelen vannak, tehát egyénitene is. Nemcsak helyzeteket és viszonyokat vagy érzéseket reprodukálnak úgy általában, hanem véleményyt is mondanak róluk, el is játszadoznak velük a mozgásszínház eszközeinek igénybevételével.

Ezen a napon, sajnos, volt egy terven felül, harmadikként beúszott produkció is, Mátyás Zolt Imre *Vagyok, ami vagyok* című, Shakespeare-t idéző irodalmi műsora. Hangsúlyozzuk: idéző, de

indíttatásból, hanem pusztán azért, mert fél a változástól. Számára a változás mindig csak rosszat hozott. Így még az anyagi jólét lehetőségének beállta is nem közzönséges, iszonyú félelmet kelt benne. Ez a nem közönséges maradt ki valahogy az előadásból... Az *Apa* pedig a gyermeki féltékenységről szól, amely egy szorongással teli világban szintén váratlan formát ölthet. Az apa szívében nagyobb hely van leánygyermekére, mint a fiai számára. Leánya jelenti számára a nőt a házban, azt, aki a felesége és a családanya kellene, hogy legyen, de a házastársak, az Apa és Anya közötti viszony kiürült, meghalt. Az idős férfi ezért keres mnedéket a leányánál... És akkor, egy családi ünnepen az egyik fiú az apja hasába dőfi a kenyerévágó kést. Az érzelmileg, szellemileg teljesen kiürült, leépült családban ugyanis szabadon tombolhat az ösztön. Csakhogy az ösztön tombolása felszínesen találva immár elcsépelet tévétéma. A színházban ennél több kell.

Legalább annyi, mint amennyit a fesztivál negyedik napjának másik szerep-

vére az egyébként jobbra képes fiatalok? Miért ölik ilyesmibe a bennük meglévő és érvényesülésre vágyó kreativitást? Miért pusztítják inkább önmagukat és a világot? A rendező mintha talált volna rá egy választ: mert szűk nekik a világ. Pontosabban az a világ, amit számukra száznak a felnőttek, a trendik. És ezt a választ a színház eszközével fogalmazza meg: rendkívül szűk kis térben játszódnak le az előadás, ahol mindössze három szék fér el, és ahol a szereplők állandóan elbeszélnek egymás mellett. Vagyis a színen lévő három fiatal között sem alakul ki tényleges, emberileg mérhető kapcsolat, bár közösen szoronganak, zúgolódnak és cselekednek. Itt is az emberi leépülésnek a jeleivel találkozunk. Nem egy vidám kép.

És az esti előadás, a *Nóra reloaded* sem hoz felmentést. A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Akadémiai Műhelyének a produkciója ez – immár két éve játsszák, de nem túl gyakran. Pedig Nóra alakítója, Tompa Klára alakítási díjat is nyert vele 2008-ban, Kisvárdán. Patkó Éva rendező szabadon kezelte a darabot, azt szűrte ki

hetően megszületik. És a fiatalok játékból kibontakozott előttünk egy halott család élő temetése.

A hatodik napon..

A fesztivál hatodik napját is az előadások őszintesége, a színészek korlátlan játékkedve, olykor harsánysága dominálta. Ez mindenekelőtt a délutáni előadásra volt jellemző, a Kézdivásárhelyi Városi Színház *Don Quijote* produkciójára – amelyet a hűtlen hűség előadásának nevezhetnénk. Rendezője, Csáki Csilla mintha a Hatháziéhoz hasonló instrukciókat adott volna fiatal munkatársainak, Viola Gábornak, a címszerep alakítójának, továbbá Lung László Zsoltnak, Deme Róbertnek és Veres Elődnek. A hűtlen hűség tagadhatatlan velejárója, veleszületett jellemzője minden művészi alkotásnak. A kézdivásárhelyiek előadásában ehhez társult még a fiatalos szertelenség, nagyot dobantás, nagyot kukorékolás, a mindenáron való figyelem felkeltés szándéka. Kezdő, induló társulat esetében ez érthető – de a mindenáron azért fölül kellene vizsgálniuk.

Az esti előadást pedig, a

rendezett előadás, amelyben részt vett az egész nagyváradai társulat, sőt még meghívott művészre, így például Mezei Gabriellára is szükség volt.

Végző helyett

Az utolsó két nap előadásai: a *Szomorú vasárnap*, a *mizantróp* és a *Három nővér* mintegy megkoronázták a művet. A marosvásárhelyiek Seres Rezső történetével és dalaival megtöltötték, közönségikert arattak. A sepsiszentgyörgyi Bocárdi László rendkívül újszerű Moliere-rendezésével Aradon is bizonyítottak, mindenekelőtt arra hívták fel a figyelmet, hogy a klasszikus kortársunk, művét csak így fogadhatjuk be, ha ezt elismerjük, máskülönböz bezárkózik, érthetlenné válik. Tehát színrevitelek nem a szentségtöréstől kell félnünk, hanem a saját fikszációinktól, amivel nap mind nap a szellemi szabadság ellen vétünk. Ez érvényes a szatmáriak *Három nővérére* is, amely szintén azért jó előadás, mert hajlandó Csehovot újraértelmezni, hajlandó a közismert és sokat játszott műről mai, érvényes képet alkotni.

„Egymás nélkül nem létezik a színházban néző és színész”

A Bukaresti Rádió magyar adásának interjúja Thuróczy Katalin magyarországi drámaíróval

A színház egy társasjáték, ahol egymás nélkül nem létezik néző és színész – vélekedik Thuróczy Katalin. A budapesti drámaíró darabjait nagy sikerrel játsszák a román fővárosban: a bukaresti Odeon Színházban már kétszáz előadást megért Csütörtökünnep hatalmas közönségsikernek örvend.

Zsehránszky István

► Ön immár romániai magyar drámaírónak is nevezhetnénk, hiszen összesen hat darabját játsszák Romániában. 2002-ben kezdődött a sorozat a Filles komédiával, amelyet a gyergyószentmiklósi Figura és a Sepsiszentgyörgyi Állami Magyar Színház mutatott be...

– Igen. Közös produkcióban készült, miután meglehetősen sokszereplős darab, egy magyarországi rendező: Árkosi Árpád rendezte, s aztán a két városban, de úgy tudom, hogy máshol is játszották elég sokszor.

► Bukarestben hat éve játsszák a Csütörtökünnepet, kb. 200 előadást ért meg az Odeon Színházban. Óriási siker. Otthon, Magyarországon ugye még nem mutatták be a Csütörtökünnepet.

– Magyar nyelvű bemutatója nem volt. Franciaországban a párizsi Comedie Francaiseben volt felolvasó színpadi bemutatója. Ott is nagyon szerették a színészek, és azt hiszem itt is szeretik játszani, én pedig szeretem a színészeket, ahogy játsszák.

► És a közönség is nagyon szereti az előadást. A bukaresti Odeon Színházon kívül bemutatták Székelyudvarhelyen is, a DráMa Fesztivál első kiadásán. Telt házzal ment itt is, ott is. És Székelyudvarhelyen pontosan olyan nagy sikere volt, mint Bukarestben.

– Radu Afrim kiváló rendező, és annyira mélyen megragadta annak a gondolatnak a lényegét, ami létrehozta velem ezt a darabot, hogy azokkal a változtatásokkal, amelyeket Radu Afrim eszközölt, nagyon-nagyon egyetérthettem.

► A Szandroszt láthattuk Gyergyószentmiklóson...

– Sorin Militaru rendezésében. Igen lelkes és tehetséges fiatal társulat mutatta be. Meglehetősen komor darab, én nagyon szerettem azt az előadást is. Igen puritán körülmények között került színre, egyrészt mert kevés volt a pénz, másrészt mert a rendezőnek ez volt az elképzelése. Üres színpadon játszották, szinte.

► Ugyancsak játszották itt, Romániában a Pandora szelencéjét, most a galaciak előadásában láthattuk Udvarhelyen, a DráMa Fesztivál idei kiadásán. A galaciaké is nagyon erős előadás. A szövegnek is köszönhetően, a főszereplő színésznő erőteljes színpadi jelenlétének köszönhetően, és a rendezői vízióknak is. A rendező egészen elképesztő dolgokat talált fel.

– Az alapgondolatot gondolta tovább olyan szerencsésen, hogy vizuálisan is nagyon izgalmasan és érdekesen jelent meg, és a színészi alakítások itt is lenyűgöztek. Aki a főszerepet játssza, idős színésznő...

► Ioana Citta Baciu, nyolcvankét éves.

– Nyolcvankét éves, de elragadóan játszott. Amikor a színpadon a földre zuhant, nekem elállt a szívverésem. Jaj, nehogy összetörjön! Mert finom csontozatú, finom alkatú hölgy... Aztán fölpattant vidáman, és játszott tovább a szerepet. Lenyűgöző volt a színészi játék, és az a mély kapcsolat a színészek között, amely aztán a nézőtérrel is létrejött. Színész, nézőtér együtt lélegzett...

► Október 15-én a Bukaresti Nemzeti Színház bemutatta a Macskalépcsőt. Ezt a darabot már három évvel ezelőtt is játszották Romániában, Iași-ban volt az országos bemutató. A darab azt a benyomást keltette bennünk, hogy eleve stúdiószínpadra van írva, és Bukarestben nyilván stúdióelőadást láthattunk, a Nemzeti Színház 99-es kicsi termében mutatták be.

– Amerikában úgy mondják: „egy asztal és két székes darab”. Valóban nem kell hozzá több díszlet, kellék. Csak színészek kellenek, minimális környezet, és rendező természetesen, aki megrendezi. Meg kell mondanom: sokkal nehezebb egy ilyen darabot írni, mint egy sokszereplős. Én nem is nagyon szoktam ilyent írni. Viszonylag kevés két-három szereplős darabom van...

► Most sorozatban kifogtunk kettőt: a Pandora szelencéjét és a Macskalétrát.

– Igen, holott térben és idő-

ben nagyon távol vannak egymástól. Nagyon nehéz nemes eszközökkel lekötni a nézők figyelmét, és úgy felépíteni egy történetet, hogy abban fordulatok, meglepetések legyenek, és közben igazi színészi feladatot kapjanak a színészek. Azért volt ilyen furcsa a szerkezete. Ravaszul indul...

► Mintha nem is lenne tétje...

– Aztán egyszer csak kibontakozik egy komoly dráma, mindkét szereplő sorsának a drámája.

► A bukaresti előadást ha megnézzük, az a benyomásunk, hogy a rendezőnek, Irina Popescu-Boerunak a fő gondja a lélektani hitelesség megteremtése volt. Ezt tartotta elsődleges szempontnak a színészek mozgatózásánál, a jelenetek beállításánál, a helyzetek kidolgozásánál. A szövegben vannak azok a finom, nagyon jól elhelyezett, szikrányi poénok, az ellenpontozás szikrái, amelyek a távollást szolgálják, azt, hogy a nézőnek legyen valamelyes rálátása is a történetekre. Ezt mintha nem használták ki eléggé.

Bukarestben hat éve játsszák a Csütörtökünnepet, kb. 200 előadást ért meg az Odeon Színházban

– Nekem nem volt hiányérzetem. Minden darabnak sok-sok olvasata van. A magyarországi az egy hisztérikus előadás volt. Sokkal hisztérikusabb, mint ez, viszont az a

gyanúm, hogy felszínesebb. Itt a színészek sokkal mélyebben belemennek a játékba...

► Ott biztos melodramáztak, itt legalább hitelesek voltak.

– A melodráma el fog belőle tűnni, amikor igazi közönség előtt játsszák. Most szakmai közönség előtt játszottak, és a szakmai közönség másképpen reagál.

► Nem segíti a színészt.

– Majd, ha jönnek a valódi nézők, akik hagyják, hogy átmossa őket a történet, hogy átmossa őket az a gondolat, ami a színpadról sugárzik feléjük, az mintha átrendezné a darabot is. Régi elméletem, hogy a színház két részből áll, és mind a két rész egyforma súlyú. A színpadi rész, ahol a színészek játszanak, ahol darab-rendező-színész egysege alkot valamit, ugyan-

► A színházi előadáson a nézőnek is megvan a szerepe, ő is kell, hogy játsszék a darabban.

– Ugyanolyan súlyú a szerepe, mint a színészeké.

► Most szakmabeliek voltak, és ők nem a legjobb nézők.

– Mert nem adnak annyit a színészeknek, amennyit a színészek adnak nekik. A színház ilyen társasjáték, ahol egymás nélkül nem létezik néző és színész.

► Erőteljes rendezői víziót láttunk például a galaci előadásban, és utána látjuk ezt. Ahol a rendező rejtőzködik? – Más iskola. Lehet, hogy jön egy olyan rendező, aki teljesen más előadást csinál belőle.

► A Csütörtökünnepről elkészült a rádiószínházi felvétel a Kolozsvári Rádióban, hamarosan bejátszák. A Csütörtökünnepnek már van román nyelvű rádiószínházi felvétele, amelyet a Marosvásárhelyi Rádió csinált.

– Igen, Alina Nelega rendezte, és mindenképpen beszélnünk kell arról, hogy én nem lennék jelen Romániában Pap Annamária, Anamaria Pop műfordító nélkül, aki olyan erővel adja vissza azt, amit én magyarul leírok, olyan színvonalon fordítja románra, mint hogyha eredetileg is románul születek volna meg a darabok.

► És Annamari mit intézett el? Melyik lesz a következő? – Sok színházzal tárgyaltunk, sok kézben van darabom...

► Ha jól tudjuk, a Bulandra Színházzal is...

– Náluk is ott van két vagy három darabom, amit olvasnak, és a Nottarába meggyünk most, a felvétel után, tárgyalni egyik darabomról, amelyik más címen fut majd, mint amit én adtam neki. A Cselédklozettról van szó. Állítólag Bukarestben ez a rendszer nem eléggé ismert. Magyarországon a régi bérpalotáknak külön volt hátul egy cselédlepcsőjük és cselédszobájuk. Bukarestben lehet, hogy másképp volt. Valószínű, hogy más címet kell adnunk...

► És a Krízissel, amelyből mi részletet adtunk a Rádiószínház rovatban, mi lesz?

– Felolvasószínházi előadása volt a budapesti Irodalmi Múzeumban, mégpedig az a típusú felolvasószínház, ahol a színészek nemcsak ülnek és olvassák, hanem játszották is.

► Igen, Udvarhelyen is csinálnak ilyen felolvasószínházat.

– Györgyi Anna játszotta a főszerepet. Öt perc után elfelejtettük, hogy szöveg van a kezében, olyan átéléssel csinálta, és nagyon működőképesnek tűnt.

► Ezek szerint felért egy bemutatóval.

– Felért egy bemutatóval. Bár nem sorolom a bemutatók közé, mert hát felolvasószínház.

► És Magyarországon? Ott milyen bemutatója lesz?

– Írtam egy *Casting* című musicalt. Csak fiataloknak. 11 szereplő, 9 fiatal, és ezt szeretné a pécsi Harmadik Színház bemutatni. Vagy tavasszal, vagy átcúsúszik őszre. Ebben az esetben a Szegedi Szabadtéri Játékokon lesz a következő bemutató. Rendelésre írom, Balikó Tamás rendelte meg. A téma: Óriás Sándor legendája. Óriási színpad, azt hiszem 26 méteres nyílása van. 4500 üléses nézőtér...

► Tehát ott látványról is kell gondoskodni. Nagy, tablószerű jelenetekről.

– Felkerül rá a színészek mellett 20-30 ló, szekér, hintó. Mindenféle, ami szemszájnak ingere... És hatalmas statisztéria, természetesen, hogy be tudjuk tölteni a teret. Remélem, hogy a történet is betölti majd a teret. S a színészek, elsősorban.

És nekem nincsenek a színházi berkekkel kapcsolataim itt, Romániában. Annamari intézi ezt. Önélküle most nem ülnék itt, és nem beszélgetnék.

„Saját magam cselédje leszek”

A Bukaresti Rádió magyar adásának interjúja Pop Anamaria Budapesten élő író-műfordítóval

Darvas Enikő

► Kedves Pop Anamaria, mekkora erőfeszítést jelent Önnek a fordítás, e két nyelvi világ közötti állandó ingázás? Hiszen a fordítások során minden esetben meg kell küzdeni a kulturális átjárások összetettsége mellett az ellentmondásos viszonyrendszer árnyoldalaival is.

– Azt mondhatnám, és mondhatom, a fordításnak köszönhetem hogy még életben vagyok. A fordítás egy olyan barát, szerető, társ, aki nagyon sokszor megmentett, és kihúzott a mélypontról. 90-ben, miután a nagy szólásszabadság beköszöntött, és annyira zavaros vizekben jártunk, hogy egy bizonyos pillanatban szégyelltem a saját nevet is viszontlátni az úgymond szabad sajtóban, akkor beadtam a lemondásomat. Borzasztó trauma volt, mert nem tudtam elképzelni, mi az a munkanélküliség. Akkor a Szabó Magda Abigélje segített, hogy túléljem. Egy másik mélypont, ahonnan kihúzott a fordítás, amikor kultúrdiplomata voltam Magyarországon, és itthonról azt üzenték: hogy nem kívánatos személy vagyok Romániában, mert állítólag túl liberális és túl Európa felé néző román kulturális személyiségeket mutatam be a Román Kulturális Intézetben, Magyarországon. Akkor is a fordítás mentett meg, és eldöntöttem, hogy soha nem fogok másnak az alárendeltje lenni: a sajátmagam cselédje leszek. Azóta szabadúszóként dolgozok.

► Hány könyvvel büszkélkedhet? Hány magyar művet hozott a román olvasó elé?

– Kiadott könyvem vagy harminc van. Valamennyi. Első és második kiadás is. És több tucat színdarabot, forgatókönyvet fordítottam

le, amelyek már néző elé kerültek, illetve amelyek bemutatásáról tárgyalunk.

► Hogyan választja ki a fordításra szánt szerzőket? Művek szerint, szerzők szerint felkérlik rá a kiadók?

– Szerencsére egy nagyon jó kiadóval dolgozok Romániában, a Curtea Veche Kiadóval, teljes mértékben rám bízta a szerzők és a művek kiválasztását. Hát persze annyi év után megvan már a mércém. Prózában Esterházy, Nádas, Márai. Márainak a könyvei, amelyeket lefordítottam: az *Eszter hagyatéka*, a *Vendégszobák Bolzanóban*, a *Gyertyák csonkig égnek* – gyakorlatilag nem elégítenek ki. Be szeretném ágyazni Márait a román olvasókörzésébe, és ahhoz az igazi nagy Márai-könyveket, a *Naplót* kell lefordítanom. Mostmár nagyon megvágatom, hogy kitől és mit fordítok. Persze vannak olyan szerzők, akiket én soha életemben nem fogok többet fordítani, mert valahogy nem született meg a kompatibilitás köztem és köztük, munka szempontból. A drámairodalomból? Thuróczy Katalin áll az első helyen. Az ő darabjait nem is kell eldöntennem, hogy lefordítom-e, vagy nem. Az egyetlen magyar szerző, aki soha-soha nem kért meg, hogy fordítsak le tőle valamit, hanem én kértem: küldd el, amit írtál, és három nap múlva megvan már románul. Annyira kéri a fordítását. Neki nagyon sok darabját fordítottam le. 2006-ban Romániában megjelent egy prózakötete, és jövőre meg fog jelenni egy színdarabkötet. Négy nagyon komoly és fantasztikusan érdekes színdarabot fog tartalmazni, aminek a címe az *Underfuckingground*.

► Nyugodtan elmondhat-

juk, hogy az elmúlt évek során jól körvonalazódott egyfajta nyitás, amellyel a kortárs román irodalom alkotásai felé fordul. Azt hallottam, hogy a jövőévi Bookfest könyvvásár díszvendége Magyarországra lesz, feltehetőleg Önnek köszönhetően.

– Itt egy kicsit pontosítani kell. Romániában két fontos könyvvásár van: egyik júniusban, a Bookfest, és a másik a Gaudeamus, novemberben. Ezévből megjelent Nádasnak egy esszé-kötete, és Andrei Pleșuval, Carmen Mușattal meg a kiadóval együtt felolvasó körutat szerveztünk, sajnos Nádas egészségi probléma miatt nem tudott eljönni. Úgyhogy elhalasztottuk. Viszont most, az *Observatorul Cultural* szerdai számában (2010. okt. 13.) megjelent Nádasnak egy esszéje a mai Magyarország helyzetéről. Jelenleg Nádas Péter Emlékiratait fordítom, az megjelenik jövőben a Bookfesten. Thuróczy Katalinnak a könyve, az *Underfuckingground* is megjelenik, de nem a Bookfesten, hanem a Gaudeamuson. Az idén még megjelenik a Gaudeamuson Forgács András *Kulcs* című kötete. Ezt mostmár tördelik, láttam a nyomdában. Évek óta lobbizok, de nem egyedül, hogy a Romániai Kiadók Egyesületének a vezetőtanácsa megszavazza, hogy Magyarország legyen jövőre a Bookfesten a díszvendég. És megszavazta. Ezért nyomjuk a fordításokat. Drumaru Paul elkészült Eörsi István *Börtönnapló*jával, Drumaru Paullal együtt szeretnénk kiadni egy magyar versantológiát és egy magyar rövidpróza antológiát románul. Viszont a magyar kormány mindmáig nem válaszolt még a második meghívóra sem. Hogy elfogadják-e RKSZ-től a meghívást?

Anamaria Pop

Kereszttestordán született, és több mint tíz éve Magyarországon él. A Budapesti Román Kulturális Központ igazgatójaként, kultúrdiplomataként került oda 1999-ben. Jelen pillanatban szellemi szabadfoglalkozású: író, műfordító. Magyarból románra, románból magyarra fordít. Tagja a Román Írószövetségnek, a Magyar Szépirodalmi Társaságnak és a Magyar Műfordítók Egyesületének. Fordítói munkássága kimelt figyelmet érdemel, hiszen számos, a kortárs magyar irodalmat meghatározó szerző művét ültette át román nyelvre. Hogy csak néhány szerzőt említsünk: Esterházy Péter, Kertész Imre, Nádas Péter, Márai Sándor, Szabó Magda, Kukorelly Endre, Szócs Géza, Thuróczy Katalin, Bartis Attila, és a sor még nagyon hosszú. 2009-ben megkapta a Román Írószövetség fordítói díját Esterházy Péter Harmonia Celestis című művének fordításáért.

Ami azért nem akármilyen: a román kultúra meghívja a magyar kultúrát, hogy legyen a díszvendége. A franciák toporogva várják, hogy

meghívják őket. És a lengyelek is... Ők értékelnék a meghívást. És a Bookfest díszvendége lenni nemcsak könnyű megjelenséget jelen-

ti, hanem nagyon sok kísérő rendezvényt: műsorokat, koncerteket, kiállításokat, értekezleteket stb. Szóval ez a helyzet.

► A fordító nem egy esetben nyelvi leleménnyel gazdagítja a szöveget, mert nem lehet egy az egyben átültetni szépirodalmi művet egyik nyelvből a másikba. Azt kérdezem tehát, hogy a fordítás mennyiben munka és gyakorlat, és mennyiben tehetség és nyelvi ráérzés?

– A véleményem az, hogy nem létezik nem lefordíthatatlan szöveg. Vannak szövegek, amelyekben pihenek mint fordító, így például a Thuróczy Katalin szövegei, amelyek annyira képszerűek, annyira logikusak, annyira nincs ellentmondás bennük, vagy ha van, megvan annak az értelme. És én minden szöveget átélek. Esterházy Péternél, akinek már nyolc könyvét fordítottam, majdnem már a mondat elejétől tudom, hogy mi lesz a csattanó.

► Gondolom, Nádasat nehezebb fordítani.

– Nádas ugyanolyan nehéz fordítani, mint a többi, vagy ugyanolyan könnyű, mint a többi. Miután a Nádas-stílust elkaptam, ezt a proustihoz és Thomas Mann-íhoz hasonló stílust, az Emlékiratokban nincs vele gond. Persze megtörténik, hogy egy nap alatt egyetlen mondatot tudok lefordítani, ami öt-hat könyvoldal terjedelmű. Már nagyon régóta akarok írni egy tanulmányt a jelzők értékéről Esterházynál és Nádasnál. Nagyon érdekes. Ugyanaz a szó, ugyanaz a jelző egyféleképpen ágyazódik be a szövegbe az egyiknél és másféleképpen a másiknál. Szerencsém van, mert én magam is író vagyok, és nem félek attól, hogy egy kicsit merészebben kezeljem a nyelvet.

Nyögvenyelős díszvendégség

Népszabadság, 2010. okt. 27.

Furcsa cikk jelent meg a bukaresti Új Magyar Szó mellékletében. Szerzője arról ír, hogy az utóbbi években divatba jött a kortárs magyar irodalom Romániában, egymás után jelennek meg magyar szerzők szép prózai kötetei és magyar drámák románul, az utóbbiakat be is mutatják a színházak. Hogy az egyik legszorgalmasabb és leghíresebb fordító munkáiból vegyünk példát: Anamaria Pop csaknem negyven kötetet ültetett már át román nyelvre Esterházy Péter, Nádas Péter, Márai Sándor, Bartis Attila, Bitó László, Kertész Imre, Szabó Magda, Kukorelly Endre, Göncz Árpád,

Szócs Géza és más hazai szerzők műveiből. A bukaresti lap cikke megjegyzi, Thuróczy Katalin Csütörtökünnep című drámáját, amelynek románul volt az ősbemutatója, hat éve játssza az Odeon Színház (a szerzőnek eddig hat darabját állították román színpadra, a bukaresti Nemzeti Színház most mutatja be *Macskalépcső* című játékát). De Nádas Péter *Temetése* is két éve szerepel műsoron a Komédia Színházban.

Ebben eddig természetesen nincs semmi furcsa, ahogy abban sem: ilyen előzmények után döntött úgy a Román Könyvkiadók Egyesülete, hogy a 2011. május végén tartandó Bookfest – Bukaresti Nemzetközi Könyv-

fesztivál díszvendégének Magyarországot kéri föl.

Itthonról hozzátehetjük, ez viszonzása is annak, hogy 2009-ben Románia volt a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége. Annál inkább furcsa, mi több, barátságtalan gesztus, hogy a felkérés címzettjei, az illetékes magyar miniszter és a kulturális államtitkár, Szócs Géza (aki erdélyi származású író) egy hónap múltán sem válaszolt még a meghívásra. Az említett cikk szerzője ennek kapcsán találgatásokba bocsátkozik: a hallgatás-halogatás oka lehet szerinte, hogy a Romániában megjelenő írók zömmel „nem kimondottan a mostani magyarországi rendszer emberei”.

Utánanéztünk a történeteknek. A hivatalos fölkerést Grigore Arsene, a Román Könyvkiadók Egyesülete elnöke írta alá a szeptember 15-i keltezésű, gyorspostával elküldött levélben (a postai feladóvevény másolata is lapunk birtokában van), amelyet a magyar kulturális államtitkárság tájékoztatása szerint a címzetek szeptember 25-én kaptak meg. Az udvarias hangú, angol nyelvű fölkerő hangsúlyozza, a meghívást „a magyar kultúra értékeire és a két ország közötti nagy számú műfordításra alapozzák – figyelembe véve a két értelmiség között fennálló magas színvonalú és baráti kapcsolatot”. Egyéb-ként híreink szerint Franciaország és Lengyelország már ko-

rábban „bejelentkezett” a bukaresti díszvendégségre, de a szervezők a közelgő uniós elnökségre is tekintettel döntöttek úgy, hogy Magyarországot veszik előre.

A budapesti könyvfesztiválok szervező Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete igazgatója, Zentai Péter László értesült a minisztériumhoz érkezett meghívásról. Mint megjegyzi, ha a miniszter elfogadja azt, örömmel részt vesznek a bukaresti könyves expón. – A román meghívás nagyon fontos gesztus, jelentősége messze túlmutat a két ország könyves kapcsolatain – tette hozzá. Érdeklődésünkre elmondta, tavaly a román fél néhány nap múltán válaszló a magyar fölkerésre, majd nagy kedvvel, aktivitással, sikeresen szerepelt a budapesti fesztiválon. Harminc íróval, könyves szakemberrel képviseltette ma-

gát, érdekes rendezvényeket tartott, és több mint 17 millió forintot költött díszvendégségére.

Ennyit bizonyára megdöbbenne a magyar kormánytól is a bukaresti szereplés. Hazai szakmai körökben megjegyzték lapunknak, egy nemzetközi könyvünnep szervezése hosszú előkészítést igényel, ehhez képest már a szeptemberi meghívás is kissé késve érkezett. A magyar válasz nem lehet más, csak elfogadó, de elhúzódsága egyre nehezebb helyzetbe hozza a román rendezőket. Egyes vélemények szerint a késlekedés nem politikai megfontolásnak, hanem a kultúráért is felelős társ-cánál folyó átszervezésnek, az ezzel járó „bürokratikus zavarnak” tulajdonítható. A kulturális államtitkárságon tájékoztatást ígérték lapunknak a meghívással kapcsolatban, de az lapzártánkig nem érkezett meg.

Cseke Gábor

A Hármaskörös

A véletlen és egy nagyváradi folyóirat

A jelenségek írói szempontú megközelítésében a véletlen, a pillanatnyi, előre nem látható inspiráció mindig is nagy szerepet játszott témaválasztásomban, s az ezzel járó szerencse ezúttal is rámtalált. Régi iratokat, fotókat, nyomtatványokat szenvedélyesen gyűjtöm jóvoltából már nem egy esetben jutottam váratlanul igen értékes munió birtokába; ezúttal éppenséggel az 1934-es kiadású nagyváradi román folyóirat, a *Cele trei Crișuri* (A Hármaskörös) március-áprilisi összevont száma került általa a kezembe, amelynek gerince (véletlenül?) éppen a napirenden lévő magyar revíziós törekvések jogosságát kétségbe vonó, a román érdekek mentén érvelő anyagokat – szempontokat, adatokat – sorakoztat fel. Az egymást követő elemzéseket „összeolvastva”, világosan állhat a magyar szempontokban már jártasak előtt az a védelmi rendszer és történelmi védőháló, amelyek jócskán kiélezték és mindkét oldalon már-már a sükettek párbeszédévé alacsonyították a revíziós küzdelmek pró és kontra kimenetelét.

A közvetlenül az uralomváltozás után, 1919-ben alakult *Cele trei Crișuri* Közművelődési Egyesület által kiadott kétnyelvű – román és magyar – *Aurora* c. irodalmi lap mellett, mely a két irodalom kölcsönös megismerését vállalta föl, az 1919-től megjelenő *Cele trei Crișuri* címen indított román nyelvű havi folyóirat állandó rovatot tartott fent magyar és szász közművelődési események ismertetésére. Irányítója az okiráltságából áttelepült jóhiszemű katonameger, George Bacaloglu ezredes. A lap azon gyér számú román szellemi fórumok egyike volt, amelyek a Trianon utáni Nagy-Románia álmának beteljesülése közepette is nagy erőfeszítésekre kényszerült, hogy olvasóbázisa úgy-ahogy elartsa; a legnagyobb fájdalom az okozta, s a „legütősebb” kártyát is az jelentette az Erdélyben élő románságnak, hogy bár előnyös hatalmi pozíciókba került, az erdélyi gazdasági-társadalmi-szellemi körülmények változásai képtelenek voltak tartani a politika sietős iramát.

Újra kiterített térképek

A lapszám egész felépítéséből kiderül: a magyarsághoz hasonlóan, a románság is tisztában van azzal, hogy ellenlábásával való vitájában a döntő szót csak az európai erős államok valamelyike – nevezetesen Olaszor-

Fogaras vidéki román fiatalok, nemzeti viseletben. Fotó a *Cele trei Crișuri* revízió elleni lapszámából

szág – mondhatja ki. A román bizakodás logikája arra épül, hogy bár Mussolini Olaszországa több ízben hangzatosan deklarálta: vitás kérdésekben mindig is a gyengébbek, a kisemmizettek oldalára áll, Románia elég érvt és bizonyítékot lesz majd képes felsorakoztatni avégett, hogy a tényleges igazságtalanságot nem is a magyarok szenvedték el Trianonban, hanem éppenséggel a románok, akikre Iuliu Maniu heves parlamenti interpellációja szerint a „a békeszerződések más határokat szabtak ki, mint amilyenekre számítottunk, olyan határokat, melyek románok lelkei tíz- és százazreit zárják ki országukból, továbbá olyan nélkülözhetetlen, állambiztonságilag jelentős román területeket hagynak figyelmen kívül, melyek lelkünknek drágák.”

Az idézetet egyenesen a főszerkesztő-ezredes lobogtatja meg vezércikkében (*Nevroza zilei / Időszervi idegesség*), utána pedig a román kormány egy volt minisztere, S(imion) Mehedintji akadémikus, neves földrajztudós fejtegeti közel három újságoldalon át (*Revizuirea revizuirii? / A revízió revíziója?*), hogy a magyarok által akkora kitartással és hévvel követelt revízió már önmagában is értelmetlen, jogilag nonszensz, ugyanis a románok Trianonnál egyszer már elszenvették azt a revíziót, aminek a kiigazításáért a legszívesebben maguk is ringbe szállnának. Románia kései hadbalépésekor ugyanis – emlékeztet a román etnográfus – a Tiszáig terjedő nyugati határ elismerését ígérték az antant-hatalmak, viszont mihelyt a versailles-i békekötésre került sor, „kiderült”: az elképzelt és hön remélt nyugati határvonal nem fejezi ki az övezet etnikai valóságát, ezért újra kellett gondolni a jóvátételi szerződés

bizonyos földrajzi elemeit.

„Versailles-ben újra asztalra terítették a térképeket, újrazvizgálták és -gondolták a csatlakozási szerződés minden egyes kitételét. Ezúttal alapos, a békekongresszus legilletékesebb szakértői mérlegelték a választóvonalat, közöttük, ha jól tudom, a jeles földrajztudós, de Martonne sorbonne-i professzor, aki egyformán jól ismeri mind a Kárpátokat és vidékét, mind a Szajna övezetét. A revízió eredménye pedig – jól figyeljünk! – a re-vi-zi-ó-é!, olyan választóvonal lett, mely falvak egész övezetét juttatta Magyarországnak, melyben a románság túlságosan elkeveredett a magyarokkal. Szerencsétlen román parasztok szálltak elevenen a sírba: se iskola, se templom számukra, de még a megártó román nyelv sem...” – állapítja meg S. Mehedintji. A csalódás román oldalon eleve akkora tehát, hogy az új életre ébredt többségi öntudat még tizenöt esztendei román uralom után is, a magyarokkal vetélkedve, valóságos sérelemként éli meg a trianoni leosztást.

(Jellemző a szám nem egy cikkírója sajátos „nagyvonalúságára”, hogy e ponthoz érve, a maguk részéről sose vitatják a békekongresszus döntését magát, éppen csak „halkan” megjegyzik, hogy igazság szerint a románoknak kellene az erdő felől áll-

niuk, amit nem tesznek meg, ekként gyűjtve önigazolásukhoz kellő hozzáadott tőkét, a továbbiakban váltig bizonygatva, minde- nek előtt a statisztika eszközeivel, mennyire felhőtlenek, illetve túlbiztosítottak a kisebbségi helyzetbe került népcsoportok egyedeinek személyi jogai; olyan nyilvánvalóság ez – érvel több helyütt is a *Cele trei Crișuri* –, amit éppen azok nem hajlandók elismerni, akik e jogok közvetlen haszonélvezői. Élünkön – természetesen – az örökké renitens és gögös, elvesztett előjogaiért merkelő magyarsággal.)

Mehedintji professzor intő jelnek nevezi az új kelet-európai nemzetek megjelenését a világpolitikai térképen, akik immár nem túriák a korábbi balkáni bánásmódot és a végsőki kiállnak a határok sérthetlensége mellett. Ergo, a revízió revíziója nem egyszerűen aljas mérnyelet a béke ellen, de a logikával is ellenkezik. Véleménye szerint a nagyhatalmak – Amerika, Anglia, Franciaország – egyszer már kimondták a döntő szót, a történelem kereké pedig visszafordíthatatlan.

„Ha magyar felsőbbrendű embernek, felsőbbrendű nemzetnek hiszi magát, a lelke rajta, de ne velünk fényesítse ki a cipőjét. Amennyiben hozzánk mérszel nyúlni, jobb, ha megtudja: a mi elképzelésünk a

revízióról a következő: semmit, senkinek és soha!” – foglalta össze a románság álláspontját a szerző.

Növekvő/fogyatkozó százalékok

Egy másik cikk, amelynek szerzője bizonyos C. S. Dumitrescu tábornok, az 1919-es nyugati határkijelölő bizottság egyik oszlopos tagja, hadászati szempontból sorakoztatta fel azokat az indokokat, melyek Románia első világháborús viselkedését, ellentmondásosnak tűnő döntéseit motiválták (*România și frontierele păcei / Románia és a béke határai*). Úgy érvel, hogy a kezdeti semlegeség után a román hadbalépés óriási áldozatokat jelentett az országnak, teljességgel kiérdemelt tehát a trianoni kárpótlás gesztusa a nyugatiak részéről, bár a döntés részleteit tekintve Romániát bizonyos korábbi ígérekhez képest bizony, megrovították. A tábornok vonatkozó statisztikája szerint a magyaroknál maradt területen kerekén további 2.175.000 lakos rekedt (az 1910-es magyar népszámlálás adatai szerint), ennek 44 százaléka román, 40 százaléka pedig magyar. Csak-hogy – hangzik a perdöntő érv – még ez a statisztika is megtévesztő, ugyanis a magyar lakosság globális számából le kell vonni a zsidó elemet, illetve a görög-katolikus és görögkeleti vallásúakat be kell sorolni a románságba; végül, nem feledkezve meg a népszámlálástól eltelt időszak népszaporulatáról, a valóságos arány 60,9 százalékos (román) a 24 százalékos (magyar). *Revízió* tehát már csak ezek szerint sem lehet helye, a magyar igényeket bármikor könnyedén felülírják a román követelések, amelyek nem csak azért jogosak, mert szerződéses ígéret volt rájuk, de a valóság is ezeket igazolja.

George Sofronie, a nemzetközi jog professzora az, aki a többi szerzőtől eltűnő módon vállalja, hogy elméleti tudása révén nem állal a gondolatkör darázs-fészkébe nyúlni, mit sem törődve azzal, hogy esetleg heves „csípések” érhetik ezért minden oldalról. Rövid tanulmánya (*Finalitatea actualului regim de Protecțiune a Minorităților* / *Hová vezet a jelenlegi kisebbségvédelmi rendszer*) a párizsi békeszerződéshez járulékos kisebbségi egyezményt taglalja. A jogilag újdonságot jelentő paktum indokoltságát és a kialakult új országhatárok viszonylatában szükséges méltányossági garanciák megkerülhetlenségét elismerve, helyesli, hogy a békeszerződések számolnak az érvényességüket szavatoló hétköznapiakkal; azzal az új helyzettel tudniillik, amibe számos, kisebbség nagyobb népcsoport, az át-szabott határok révén, saját akaratától függetlenül hátrányos, kisebbségi helyzetbe került. Ennek ellensúlyozása, enyhítése a békekötés tartósságának próbaköve.

Csak-hogy... E ponttól kezdve a professzor váratlanul nézőszöveget váltva, azt kezdi fejtegetni, hogy a kisebbségi és a többségi állampolgárok közötti jogi viszonyok kiigazítása akkor lenne vitán felül méltányos, ha a rendszer kivétel nélkül kiterjedne a világ valamennyi országára, és nem csupán azokra, melyek a párizsi békekötés nyomán kerültek a térképre. Kisebbségek kivétel nélkül mindenütt léteznek, s ha a védőháló ténylegesen általánossá válna, alkalmazásával is nehezebb lenne szembe szállni, azt nem igazán lehetne elpanamázni, megszüntne mindenfajta kettős mérce e tekintetben régi és új államok, erős és gyenge nemzetek között. A kisebbségi jogvédelem nem szorítkozhat kimondottan csak erre az európai régióra, az egész földkerekségre kiterjesztendő – foglalja össze döntő tanulságként a szerző. Szerinte a kisebbségek jogi küzdelmeinek is éppen ezt kellene megelőzniük, a nagyhatalmak ugyanis inkább hajlanak lemondani a rendszer egészéről, mintsem, hogy magukat is kénytelenek legyenek szigorú szabályainak alávetni.

A kisebbségvédelmi rendszer bírálatával a folyóirat egyéb közleményeiben is találkoznunk, hol nyíltan helytelenít, hol burkoltabb, átteleles formában. Az állásfoglalásokon pedig jól érződik az az ingerültség, amivel a többségi szerepbe jutott románság viszonyulni kénytelen a kisebbségi helyzetbe csúszott magyarsághoz. Am a legtöbb esetben sikerül megtalálni azokat az igazoló adatokat, melyek arról szólnak, hogy a többség minden lényeges területen túlteljesíti a kisebbségi jogkövetésben.

„Hová vezet a jelenlegi kisebbségvédelmi rendszer” a párizsi békeszerződéshez járulékos kisebbségi egyezményt taglalja. A jogilag újdonságot jelentő paktum indokoltságát és a kialakult új országhatárok viszonylatában szükséges méltányossági garanciák megkerülhetlenségét elismerve, helyesli, hogy a békeszerződések számolnak az érvényességüket szavatoló hétköznapiakkal; azzal az új helyzettel tudniillik, amibe számos, kisebbség nagyobb népcsoport, az át-szabott határok révén, saját akaratától függetlenül hátrányos, kisebbségi helyzetbe került. Ennek ellensúlyozása, enyhítése a békekötés tartósságának próbaköve.

Csak-hogy... E ponttól kezdve a professzor váratlanul nézőszöveget váltva, azt kezdi fejtegetni, hogy a kisebbségi és a többségi állampolgárok közötti jogi viszonyok kiigazítása akkor lenne vitán felül méltányos, ha a rendszer kivétel nélkül kiterjedne a világ valamennyi országára, és nem csupán azokra, melyek a párizsi békekötés nyomán kerültek a térképre. Kisebbségek kivétel nélkül mindenütt léteznek, s ha a védőháló ténylegesen általánossá válna, alkalmazásával is nehezebb lenne szembe szállni, azt nem igazán lehetne elpanamázni, megszüntne mindenfajta kettős mérce e tekintetben régi és új államok, erős és gyenge nemzetek között. A kisebbségi jogvédelem nem szorítkozhat kimondottan csak erre az európai régióra, az egész földkerekségre kiterjesztendő – foglalja össze döntő tanulságként a szerző. Szerinte a kisebbségek jogi küzdelmeinek is éppen ezt kellene megelőzniük, a nagyhatalmak ugyanis inkább hajlanak lemondani a rendszer egészéről, mintsem, hogy magukat is kénytelenek legyenek szigorú szabályainak alávetni.

A kisebbségvédelmi rendszer bírálatával a folyóirat egyéb közleményeiben is találkoznunk, hol nyíltan helytelenít, hol burkoltabb, átteleles formában. Az állásfoglalásokon pedig jól érződik az az ingerültség, amivel a többségi szerepbe jutott románság viszonyulni kénytelen a kisebbségi helyzetbe csúszott magyarsághoz. Am a legtöbb esetben sikerül megtalálni azokat az igazoló adatokat, melyek arról szólnak, hogy a többség minden lényeges területen túlteljesíti a kisebbségi jogkövetésben.

Boruló nagyvárosi egység

Sabin Manuilă, a román Demográfiai és Népszámlálási Intézet igazgatója arról cikkeznek (*Populația Muni-*

Jellegzetes hangulati illusztráció a *Cele trei Crișuri* revízió elleni lapszámából

demonstrációja

cipiilor din Transilvania / Az erdélyi municípiumok népessége), hogy az 1930-as románai népszámlálás adatai szerint miként alakultak az erdélyi nagyvárosok – a román közigazgatás ún. municípiumokként emlegeti ezeket – népesedési viszonyai, különös tekintettel nemzetiségi összetételükre. A szám szerint nyolc nagyvárost figyelve, Kolozsváron (55 %) és Marosvásárhelyen (51 %) ugrott meg leginkább a lakosság száma az 1910-es magyar népszámlálási adatokhoz képest, legkevésbé Temesváron (26 %) és Aradon (14,4 %). Nemzetiségi viszonylatban a változások még szembeesőbbek: míg a nyolc nagyváros román lakossága 55 ezerről 176 ezerre duzadt (228 %-os növekedés!), addig a magyarság 166 ezerrel 222 ezerre apadt, mindezek előtt azért, mert (1910-től eltérően) 1930-ban a zsidókat már külön nemzetiségi entitásként kezelték. Nagyvárosi viszonylatban ennek az előretörésnek, illetve háttérbe szorulásnak a dinamikája a következő: 1910-ben a magyarok öt nagyvárosban (Marosvásárhely, Arad, Kolozsvár, Nagyvárad, Szatmár) a lakosság döntő többségét jelentették, s csupán Szebenben és Temesváron éltek kisebbségben; miközben a románok egyetlen nagyvárosban sem érték el az abszolút vagy a relatív többséget. Ezzel szemben, 1930-ban a változás radikális: Nagyváradon és Marosvásárhelyen marad ugyan némi abszolút magyar fölény, viszont a többi hatban a magyarság aránya 50 % alá száll. Mind közül is a leglátványosabb az aradi „fejlődésgörbe”, ahol a románság relatív többségbe került. A romániai németek fogyása ezidő alatt inkább csak arányaiban jelentkezik (számszerűen ugyanis növekedtek), de egyetlen nagyváros többsége sem az övék már.

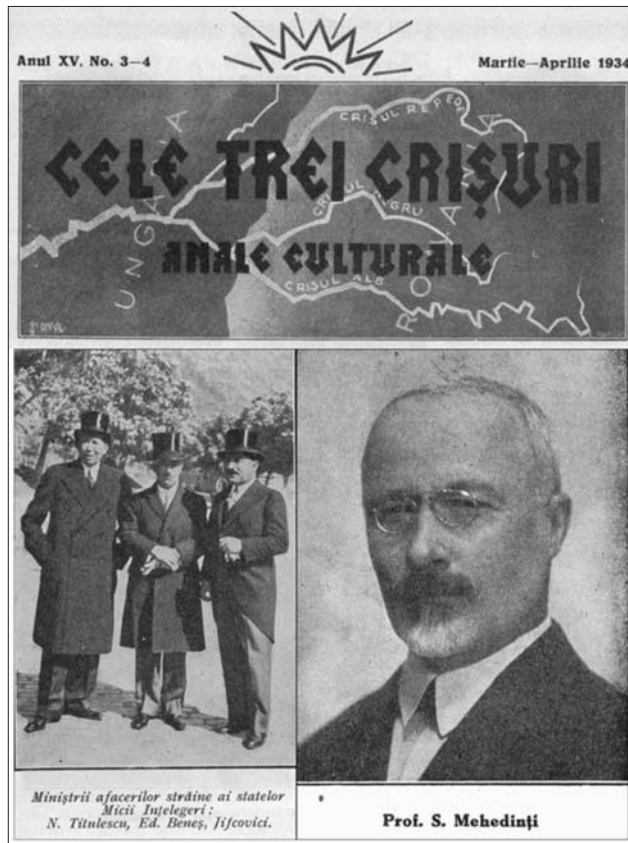
A vezető román statisztikus a politikai viszonyok megváltozásán túl az egyensúlyomlás a városi lakosság majdhogy nem stagnáló szaporodási mutatóival, illetve a faluról beözönlő román vidéki elem eluralkodásával magyarázza; mert bár az elhalálozási ráta a legtöbb municípiumban meghaladta a születéseket, a népszaporulat így is több mint 37 százalékos... (Hogy a természetes tendenciára mennyivel erősített rá adminisztratív eszközökkel a politikai hatalom, az itt diszkrét homályban marad. A tapasztalat szerint, a maga idejében mind a magyar, mind a későbbi román kormányzat igyekszik magának megőrizni a gyors többségi pozíciónyerés „mesterfogásait”, legtöbb-

ször a „másik” üzelmeiről rántva le a leplet. E lapszámban is, bár nem dominálnak, taláunk ilyen leplező élű, aláíratlan cikkeket, ún. töltelékanyagokat, melyek arról szólnak például, hogy a Gömbös-féle Magyarországon egy percig se hagytak föl a nevek erőszakos magyarításával: állami hivatalnoknak például tilos volt idegenesen hangzó nevet viselnie; az ilyen magyar állampolgárokból jókora „ültérmelés” mutatkozott – az ország lakosságának legalább egynegyede viselt akkoriban nem magyar hangzású nevet. Ez a helyzet pedig a múltban – állítják a román folyóirat szerint a magyar politikusok – nagy károkat okozott már a magyar érdekeknek...)

Az elcsatolás jót tett a magyarságnak?

Nevezett Alexandru Olteanu ezúttal már előljáróban leszögezi: mivel a magyarság képviselői rágalomnak egész garmadáját terjesztik az erdélyi román politika elnyomó és diszkriminatív bánásmódjáról, a leghatásosabb módszernek a tények, az adatok felsorakoztatását tartja. Ezek az adatok ugyanis az írás szerint nyilvánvalóvá teszik, hogy „a magyar kisebbségiek nálunk sokkal erőteljesebb politikai életet élnek, mint a háború előtt. Majd minden területen megőrizték fölényüket, sőt, bizonyos társadalmi tevékenységek ágazatában, mint amilyen a sajtó, az irodalom, a pénzügyek, még haladást is felmutatnak. Egyébként, ha a Román Állam azt a rendszert alkalmazná velük szemben, amiről propagandistáik uszító hangú nyomtatványai panaszkodnak, a magyarság már rég elvesztette volna nyelvét, gazdagságát és nemzetiségét.”

A továbbiakban Olteanu-nak nem is kell egyebet tennie, mint úgy értelmezni a tizenöt éve kisebbségben élő magyarság ellenállását a megváltozott politikai helyzetben, mintha az a román nemzeti politika példás, esetenként erősen nagyvonalú

Fent: a lap fejléce; lent balra: a kis-antant külügyminiszterei (Titulescu, Benes, Zifkovics); lent jobbra: Mehedinţi professzor

alkalmazásnak a folyamánna lenne. Kiderül, hogy a hírhedt passzív rezisztencia, bár korántsem tartozott a szerencsés és távlatos politikai módszerekhez, ami az üzenetét illeti, bizonyos mértékig célt ért: az újdonsült román hatalom pontosan megértette és megérezte e magatartás sugallatát; sőt, hosszútávra elkönyve, hogy a kisebbség minden megmozdulása, megnyilvánulása mögé odaképzelve a szembeszegülést, a protest-magatartást valamilyen formáját.

A beszédes statisztikákból szemelgetve megtudhatjuk belőlük, hogy azt sugallják: az elcsatolás kimondottan jót tett az erdélyi magyarságnak: mozgósította, megacélozta, harcoképesebbé tette politikai, gazdasági és szellemi aktivitását, miközben az erdélyi románság hasonló mozgalmi Trianon után látványosan lecsönvedtek, elsatnyultak (tárgyalanná váltak?), lassan az élet majd minden területe erőteljesen átpolitizálódott, a súlypontok átkerültek a volt ókirályság területére.

A magyar kisebbség egyik leglátványosabb és leghaté-

konyabb érdekvédelmét éppen az egyházaiban találta meg, amelyek között bár komoly eredendő különbségek és érdekek uralkodnak, a maguk területén (sajtó, iskolák fenntartása, közművelődés, irodalompartolás stb.) mindent megtettek a kisebbségi tudat kellő hőfok tartásáért. Olteanu/Keresztury nem kerüli meg az önálló magyar egyetemi oktatás felszámolásának kérdését sem: szerinte az addigi magyar állam pénzelte egyetem, továbbá a kereskedelmi és mezőgazdasági akadémiák elfoglalása nem jelentette a magyar nyelv és irodalom felsőfokú oktatásának megszűnését, viszont felszámolta azt az „áldatlan” helyzetet, hogy a magyar nyelvű főiskolák a politika és a szembenállás melegágyai legyenek. Ugyanazt a célt követte az iskolák fölött gyakorolt egységes szellemi ellenőrzés, amit viszont a kisebbségi magyar vezetőknek még így is sikerült kijátszaniuk. Olteanu példaként az 1921-ben alapított (és 1944 őszéig megjelölt) Magyar Nép című hetilapot hozza fel, amelynek

nagy sikere és hatása volt az erdélyi magyar falusi társadalomra és gazdasági szférára. Idéz egy 1925-ös jelentésből is (Pásztortűz), miszerint „Erdély magyar falvaiban 50 éve nem volt annyi művelődési összejövetel és színelőadás, mint az elmúlt négy évben.”

A gazdasági élet tekintetében Olteanu tanulmánya inkább csak kiragadott példákra érzékelteti a tovább élő „magyar fölény” méreteit. Aradon például a 9 működő bankintézményből 8 kisebbségi érdekeltségű volt, amelyek alaptőkéje 1922-höz viszonyítva – tehát négy év alatt! – megkétszereződött!

A művelődési élet számadatai mindennél lehangosabbak. Miután felsorolja a 13 működő magyar irodalmi és művelődési társaságot, megemlíti, hogy ezek 1930-tól összehangolt, közös program alapján dolgoznak. A sajtó és könyvkiadás virágzásáról a nyomdai viszonyok adatai vallanak: egy 1926-os nyomdai évkönyv szerint az Erdély területén működő 238 nyomdából 147 magyar, 66 román és 25 német érdekeltségű. Hasonló a helyzet a könyvesboltok terén is: az 1926-ban létező 361 könyv- és hangszerboltból csak 80 a román és 56 a német, a többi 225 magyar! A sajtó tekintetében ugyanerről a rózsás helyzetről számol be Olteanu/Keresztury: 1924-ben Romániában 19 magyar napilap látott napvilágot, számuk 1930-ban 30-ra emelkedett, „tehát a román fennhatóság alatt 17 napilapot alapítottak, többet, mint amennyit örököltünk...” Ugyanakkor Erdélynek alig 6 román napilapja volt. A szerző szerint a magyar vezetők kiemelt figyelmet szenteltek a sajtónak, amelyet a románsággal ellenséges eszmék legkiválóbb terjesztőjének tart. Ennek tudható be – véli – az, hogy olyan fórum is működik, mint az Erdélyi és Bánsági Kisebbségi Újságírók Szakszervezete.

Elméleti nacionalizmusról a tettek mezejére

Olteanu/Keresztury végző következtetései – amit szó szerinti fordításban idéznék – tökéletesen kifejezik azokat a tanulságokat, melyekig a revízió gondolatával határozottan szembeálló románság saját érdekei újrafogalmazásában eljutott, s egyúttal akár ismereteselem figyelmeztető végzavai is lehetnének.

„A fenti adatok önmagukért beszélnek. Mégsem állhatom meg, hogy vajmi kevésbé hízelgő megjegyzést tegyek kormányaink címére, akik sok esetben, a politi-

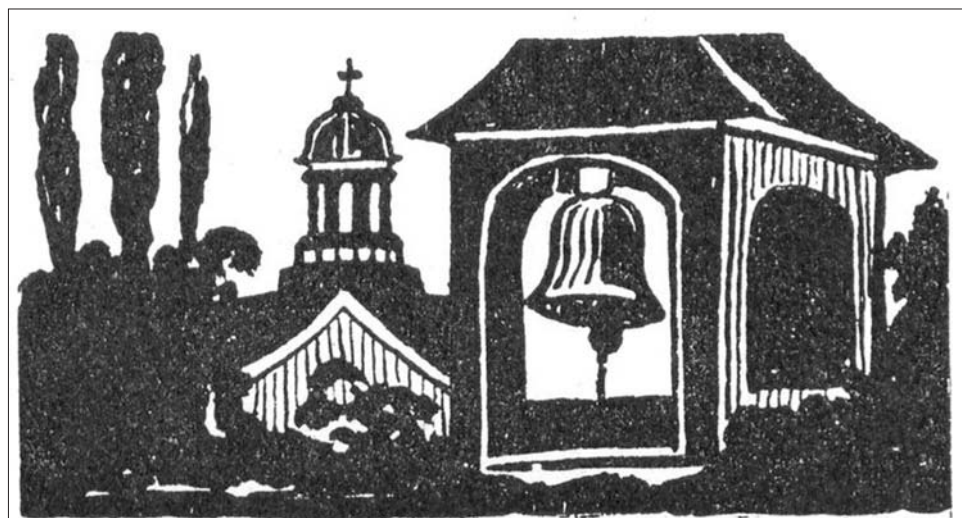
ka dzsungelében, létfontosságú kérdéseket tévesztnek szem elől. Több éve tapasztalható már a kisebbségi vesztéllyel szembeni szinte teljes tértelenség és érdektelenség, ami csöndben és kitaratóan pusztítja el mindazt, amit a csatolt területek román szorgalma létrehozott. Tizenöt év elteltével a kisebbségi szellemi örökségnek meg se kottyant, ellenkezőleg, látványosan kivirágzott. Ez az utolsó pillanat, amelyben tanulmányoznunk kell és kötelességünk megoldani a kisebbségi kérdést. Az elméleti nacionalizmusról lépünk a tettek mezejére.”

Nyílt, kendőzetlen szavak ezek, amelyekről ugyancsak meglehetősen bármelyik magyarérelmű ember, ám nagyon nehéz egyetlen elutasító mozdulattal leseporni őket az asztalról, elvégre a fenti sorok szerzője két kultúra, kétféle történelmi tudat neveltje: a partiumi román anyától származó, Szabadkeresztúron született Keresztury Sándor (Alexandru Olteanu, Oltyán Sándor) életének fél évszázada alatt gazdag nyelvművelő, irodalomszervező, kritikus és műfordító tevékenységet fejtett ki mind a magyar, mind a román szellemi életben. Feleségével együtt tevékeny szerepet vállalt a Hármas Körös Társaság tevékenységében, szerkesztője volt a Társaság által kiadott *Aurora* c. kétnyelvű (román és magyar) irodalmi, művészeti, színházi és társadalmi hetilapnak, amely bő fél évet át jelent meg 1922-23-ban. Fordítói és kritikus munkássága ténylegesen is szolgálta a magyar irodalom román, a román irodalom magyar nyelvű megismertetését és elfogadtatását. 1934-től inkább már csak román írói identitását kultiválta. Forrásértékkel bír a Korunknak az erdélyi román közművelődés állapotáról írt cikke (1927 júliusában).

*

Most, e szokatlanul nagy lélegzetűre sikerült folyóiratszemből végére érve zavarban vagyok, mert nem tudom eldönteni, illik-e az ismertetés után szentenciát mondani egyik vagy másik oldal felett. A történelem kanyarutai és fejleményei már amúgy is bejárták a maguk pályáját, azon utólag igazítani, jobbra vagy balra rántva a képzeltbeli kormányrudat, értelmetlen illúzió. Nem az viszont a próbálkozás, hogy ki-ké a maga részéről a saját mulasztásai vagy tévedései fölé emelkedjék, amelyekből ne fegyvert kovácsoljon, hanem általuk a békülés esélyeit keresse.

Csikszereida, 2010.

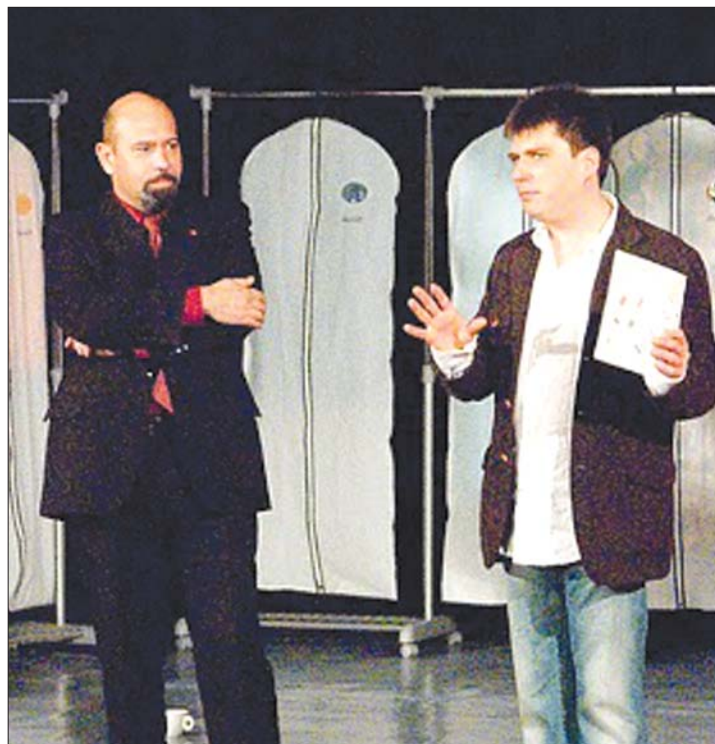

Jellegzetes hangulati illusztráció a Cele trei Crişuri revízió elleni lapszámából

Színház az egész világ Aradon

Renate Müller-Nica és Franz Kattesch a Prahban (Nagyszebeni Radu Stanca Színház német társulata)

Markó Attila államtitkár és Tapasztó Ernő fesztiváligazgató a megnyitón

János Vitéz – marosvásárhelyi Ariel Színház

Teibele és a démon – Bukaresti Állami Zsidó Színház

Hat szerep szerzöt keres – a nagyváradai Szigligeti Társulat előadása

Tegnap este zárult a november 8. és 15. között Aradon rendezett Interetnikai Színházi Fesztivál. A rendezvény immár ötödik kiadásán 17 társulat 18 előadását láthattuk. A rendezvény házigazdája, az Aradi Kamaraszínház alig néhány tagú kis magántársulat, pár éve jött létre, de nagy szervező- és mozgósítóerővel rendelkezik, maga mellé tudott állítani mindenkit, akire szükség volt ahhoz, hogy ez az országos rendezvény sikeresen célba érjen.

Stop the Tempo, Csiky Hajnalka (Marosvásárhelyi Yorick Stúdió)